69-4-E-12 25 2

QVESTIO

de imoꝛtalitate anime intellectiue
ſecundum mentem Ariſtotelis
a nemie verius q̃ ab Auerroi
interpetrati a ſeculo latitãs
nuperrime vero a Dño
Luca Pꝛaſſicio:
Patricio Auerſano in clariſſimaꝫ
Lucem educta.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CVM GRATIA.

Digitized by Google

Excellenti & Magnifico Domino Petro Extandardo.
Lucas Praſſicius Auerſanus Fœlicitatem.

DEſiderabam æquidem Excellens & Magnifice Petre Licteratoruȝ decus omniuȝ quedam de imortalitate anime que breuitatis cauſa inculta incompletaq; in libro Confutationũ phiſicarum quem his diebus impreſſum in lucem ædidi ex Impreſſoris in curia perti cere omiſeram euenit enim ut cum ſimul loqueremur Tua excellens Dominatio pecut. Quid nam de poſitione cuiuſdam. Reuerendi magiſtri ſentirem aſſerentis intellectum poſſibilem & agentem non æqualiter ſeparatos eſſe ad mentem Ariſtotelis. Quaobrem petitionem tanti mei uiri & ſingularis domini ut preceptum ꝙ obſeruantiſſime excepi. Scripſi igitur Libellum in quo oſtendo. Reuerendum magiſtrum illum. Pomponatium Mantuanũ. Nec non & Auguſtinum Sueſſanuȝ claros inſigneſq; philoſophos gratia paceq; omniuȝ dixerim tam de anime natura ꝙ de eius imortalitate non peripatetice ut arbitror mentem Ariſtotelis interpetratos fuiſſe ob breuitatem. Nec non ob illius uerborum maximam ambiguitatem. Quam ſolus Auerrois pre cæteris ingenioſiſſime miruȝ in modũ quantum decuit & potuit in lucem eduxit. Sed ex quo noſtra tempeſtate ſunt qui non minus ipſo. Auerroi Ariſtotelem interpetrari opinantur euenit ut res hec tantam pariat obſcuritatem & cõfuſionem ut ſatre tam ipſius Ariſtotelis ꝙ Auerrois poſitio ignoretur. Ego autem quantum intueri poſſuȝ nil certi nilq; ueri de imortalitate anime reperio niſi ea que ex Auerroi excerpi poſſunt. Et dicant quid uelint eius emuli mordaces & maleuoli ſunt enim omnes ut oblatrantes a tergo catelli. Et quis tam Ariſtotelis ꝙ Auerrois poſitio de imortalitate anime ſit falſa & erronea tamen quid ipſi ſencierint iuſta uires conatus ſum oſtendere. Ea uero que tenet & ſentit Catholica noſtra Religio de anime imortalitate deq; eius multiplicatione pro hominum numero teſtor & fateor eſſe ipſam infallibilem ueritatem. Pro qua defenſionis clauam uſq; ad ſanguinis effuſionem aſſumere non recuſo. Igitur ualeat Excellens Dominatio tua licteratorum primus ſũmum Culmen ſũmaq; Gloria.

Digitized by Google

Queſtio de Immortalitate Anime.

¶ Queſtio de Immortalitate Anime.

EXCELLENS Dominatio tua pecit a me his diebus. Quid nam ſentirem. De poſitione cuiuſdam. Reuerédi magiſtri aſſerentis intellectũ poſſibilem & agentem non eq̃liter ſeparatos eſſe ad mẽtem Ariſtotelis uolentis ſolum intellectũ agentem fore ſeparatum in hoc quod uere eſt ideſt in eſſendo & ſecũdum rem & ita ipſe ſolus eſt ĩmortalis. Intellectus uero poſſibilis eſt tantũ ſeparatus ſecundum rõnem ſeu operationem ſicud rectum inſeparabile habens tamen operationem ſine corpore puta tangere ſperã in punto. Quam poſitionem fundat magiſter ille ex documento philoſophi in prohemio primi Libri de anima. Si anima habet propriam operationem eſt ſeparabilis & ſi non nõ. Et ex quo magiſter ille non inuenit propriam operationem ipſi intellectui poſſibili ſed tantum ipſi intellectui agenti quod eſt non quandoq̃ quidem intelligere & q̃nq̃ nõ iure Ariſtoteles dixit de intellectu agente ꝙ ſeparatus eſt ſolus ĩ hoc quod uere eſt. i. in eſſendo Corroborat poſitionem hanc magiſter ille per uerba Ariſtotelis dicentis etiam ſuperius de intellectu poſſibili ꝙ erat ſeparatus a corpore. Non enim dixit ꝙ ſolus intellectus hic eſt ſeparatus uidelicet intellectus poſſibilis ſicut dixit de ĩtellectu agente ꝙ ſolus eſt ſeparatus quod uere eſt. i. ſeparatus in eſſendo ſeparatus ſubſtancialiter ꝙ uere eſt eſſe ſeparatum. Et tandem concludit magiſter ille de mente Ariſtotelis ſolum intellectum agentem eſſe perpetuũ & ĩmortalem

Contra Magiſt. Reuerẽ.

Sed cum reuerentia tanti magiſtri ipſe non uidetur penitus poſitionem Ariſtotelis ebibiſſe Cum in tota doctrina animaſtica nullum reperiatur opus ipſi anime tributum tam ex parte intellectus poſſibilis q̃ agentis quin ſit commune & phantaſticum ipſi & habenti ex quo Ariſtoteles non conſiderauit ibidem animam niſi ut homini unitam nõ formaliter & uniuoce ut bñ Ioãnes & male Auguſtinus ſed ꝑ aſſiſtentiam equatam ac ſempiternam toti ſpeciei humane utpote omnibus indiuiduis humanis collectiue ſumptis ſe ſecundum ſpeciẽ ſucceſſiue in illa per eternam generationẽ perpetuãtibus per aſſiſtenciam uero inequatam & temporariam huic & huic homini. Et hoc uoluit Auerrois ubiq̃ maxime in ſ͛o de anima ꝑ plura cõmẽta ubi ait eſſe actũ primũ corporis equiuoce anime intellectiue cõuenire qua rõne fit ut anima animaſtice tantum conſiderata tam ex parte intellectus agentis q̃ poſſibilis nullũ opus proprium habere poteſt per qd̾ inferri poſſit tam ipſius q̃ utriuſq̃ intellectus ſeparabilitas ſecundum rem & ĩmortalitas. Et cum ita ſit omnis operatio anime ut unite quantumq̃ ſecundum rõnem abſtrata non poteſt eſſe propria ut conſiderata a puro naturali ſed cõmunis & phantaſtica per quam non niſi ſeparabilitas ſecundum rõnem & mathematica ipſius anime & conſequenter utriuſq̃ intellectus inferri poteſt ſicut eſt illaque conuenit recto tangenti ſperam in punto. Qua ratione fit ut magiſter ille cum ſuo greco grãmatico mirum in modum errare uidentur inſerentes ſeparabilitatem methaphiſicam & ſecundum rem ſoli ĩtellectui agenti ut illatam ꝑ eius propriũ opus quod opinantur eſſe ad inuentum ab Ariſtotele in Tertio de anima tex. cõ. 20. Vbi ait. Sed non aliquando q̃dem intelligit aliquando aũt non intelligit & per hec uerba philoſophi opinatur magiſter ille Ariſtotelem opus illud ut proprium ſoli intellectui agenti tribuiſſe & cõſequenter illum tantum eſſe ſecundum rem ſeparabilem & ĩmortalem. Et hoc idem corroborat ipſe per uerba philoſophi ibidem ſubſequentia ubi ait Separatus autem ſolum ĩ hoc qd̾ uere eſt & hoc ſolum ĩmortale & perpetuum. Sed pace tanti magiſtri ipſe non uidetur recte ponderare uerba nec ſenſum uerboꝝ Ariſtotelis in tertio de anima tex. cõ. 17. Vbi ipſe ponit intellectum poſſibilem & agentem eſſe duas partes duaſq̃ differentias in anima unũ ut materiam alterum autem ut factiuũ & cauſam per quod non niſi forma ut coincidit cũ agente intelligi poteſt innuens ex uerbis illis. Ariſtoteles conſtitutionem eſſentialem anime intellectiue eſſe ex intellectu poſſibili ut ſimili materie & ex intellectu agente ut ſimili forme ſicut eſt diſpoſitio in omnibus rebus naturalibus generabilibus & corruptibilibus eſſentialiter conſtitutis ex materia & forma ſicut ex duabus partibus eſſentialibus modo patet animã eſſe unum enciũ naturalium. Et cum ita ſit intellectus poſſibilis & agens nõ ſunt due diuerſe ſubſtantie ſeparate completarum ſpecierũ ſicut opinatur fortaſſe magiſter ille & Auguſtinus in pleriſq̃ locis cum ſint partes due & diſferentie due in anima cõſtituentes illam ĩ ſuo eſſe ſpecifico. Sed cur Ariſtoteles dixit intellectus illos eſſe duas differentias in anima & nõ duo principia eſſentialia. Ad qd̾ dicitur ex quo intellectus poſſibilis & agens habẽt rõnẽ act⁹ & potentie & ex quo ens ſm̃ ꝙ ens diuidit̾ eſſencialiter in potentiam & actum ſicut differentias ualde cõmunes & tranſcendentes ſicut patet nono metha. cõ. i. inſinuauit Ariſtoteles

Contra Magiſt.

Contra Magiſt. & Aguſ.

Digitized by Google

per uerba illa etiam ꝙ anima ſit res naturalis
conſtitutionem eius eſſe pocius methaphiſicã
ꝗ naturalem per motum & traſmutationẽ ef-
fectam. Et cum ita ſit uidetur cõueniens ꝙ ita
ſit abſtracta & ſeparata potentia illa ſicut act⁹
& conſequenter intellectus agens nõ eſt ſepa
ratus ſm rem & non intellectus poſſibilis ut
opinatur magiſter ille ſed equaliter ſunt ſepa-
rati anima ſeparata exiſtente equaliterq; uniti
ipſa unita exiſtente. Nec ualet qd dicit magi-
ſter ille cur Ariſtoteles non adiicit uerbũ illud
qd uere eſt in ſermone ſeu ſeparabilitate intel
lectus poſſibilis ſicut inſeparabilitate intelle-
ctus agentis. Ad quod reſpondetur Ariſtotelez
uoluiſſe oſtendere etiam ꝙ equalis ſeparabili
tas ſecundum rem utriq; intellectui ut in ſe ac
ceptis utpote ut exiſtentibus in anima ſepara-
ta ut intelligentiarum infima conuenitet adii-
cit uerbum illud philoſophus ad intellectum
agentem ad denotandum illum preſtare intel
lectui poſſibili inſeparabilitate ſecundum rem
& methaphiſica ſicut preſtat agens principiũ
& forma ipſi materie & pacienti hoc enim ſo-
nant uerba philoſophi ibidẽ Semper enim ho
norabilius eſt agens paciente & principiũ ma
teria. Qua ratione etiam ſit ꝙ ſicut intellectus
poſſibilis & agens cõmunicant inſeparabilita
te ita neceſſe eſt illos cõicare in actione ſeu in
intellectione ita uidelicet ꝙ ſi intellectus agẽs
non qñq; quidem intelligit & qñq; non intelli
git ita pariformiter de intellectu poſſibili aſſe-
rendum eſt ſecundum utrũq; magiſtrum. Et p
hoc patet magiſtrum illum non peripatetice
dicere Ariſtotelem adinueniſſe in doctrina ani-
maſtica proprium opus ſolũ in intellectu agẽ-
te quod eſt non qñq; qdem intelligere & qñq;
non quo inuento ſtatim intuliſſe ſolius intelle
ctus agentis ſm rem ſeparabilitatem & imor
Contra Magiſt. talitatem. Sed cum reuerentia tãti magiſtri ip
ſe non uidetur percipere mirabilem breuitatẽ
qua philoſophus uſus eſt in illis uerbis utpote
cum dixit non qñq; quidem intelligit & qñq;
non. non enim explicat cui illorum intellectu
um actio illa conueniat. Neq; illius continua
te intellectionis manifeſtauit obiectum. Nec
an continuata illa intellectio ſit ſuba uel po-
tentia intelligentis plus ipſe in lucem edidit.
Qua propter multi in hac re Ariſtotelem de-
mancitate cõdemnant. Sed certe hi propriam
uocem ignorant. Nam non uertebatur in du-
bium intellectum poſſibilem & agentem i il-
lus cõmunicare primo in conſtituendo aiaz
pſam intellectiuam. Secundo in intelligendo
qdcunq; obiectum ſiue illud ſit ſenſibile & ma

teriale ſiue imateriale ſiue ſit intellectio cõti-
nua ſiue non. Tertio inſeparabilitate tam ſecũ
dum rationem tantum utpote mathematica.
ꝗ ſm rem & methaphiſica omiſſo tamẽ alias
diſpoſitiones a philoſopho enarratas in tertio
de anima tex. cõ. 19. in quibus intellectus agẽs
& materialis cõicant uerum tamen in omni-
bus diſpoſitionibus in quibus itellectus illi cõi
cant intellectus agens ſemper preſtat intelle-
ctui poſſibili ſicut agens & forma ipſi materie
Et cum ita ſit non eſt Ariſtoteles de mancitate
annotandus ex quo ſubtiliſſime ituitus ẽ aiaz
ipſam poſſe animaſtice & methaphiſice conſi
derari & ita ipſi utroq; modo accepte tam ex
parte intellectus agentis ꝗ poſſibilis continua
ta illa intellectio conuenire põt in genere quo
dãmodo & in comuni ſumpta modo quo Ari
ſtoteles loquitur qui non gratis opus illud ui-
delicet nõ qñq; quidem intelligere & qñq; nõ
nõ ut proprium opus intellectus agentis acce
pit. Sed abſolute ſimpliciter & in cõmuni ac-
comodabile tribuibileq; ipſi anime ex parte
utriuſq; intellectus tam methaphiſice ꝗ ani-
maſtice conſiderate indeterminatum accepit.
Si uero opus illud determinari contingat utpo
te ut continuata illa intellectio ſit ſubſtãtia &
non potentia intelligentis qd nõ aliter eſſe po
teſt niſi ubi & quando intel lectio illa ſit de ſoe
ma in materiali ſeparata ſecundum rem & p
eſſentiam ut de obiecto fiat etiam per formaz
ſeparatam ſecundum rem & per eſſentiã tunc
opus illud uidelicet non qñq; quidem intelli-
gere & qñq; non. redditur uere proprium con
ueniens anime ut ſecundum rẽ ſeparate & ut
intelligenciarum infime & methaphiſice ta n-
tum conſiderate & conſequenter conuenit ut
proprium opus tam intellectui agenti ꝗ poſſi
bili per quod inferri poteſt uere utriuſq; intel-
lectus ſeparabilitas ſecundum rem & imorta
litas ſicut patet in anima ut intelligentiarũ in-
fima in qua intellectus poſſibilis continuata i-
tellectione intelligens intellectum agentem p
illum intelligit primum motorem continue ſi
cut utrunq; intellectum felicitantem ſicut pa-
tet etiam in anima unita in poſtremo ſtatu qñ
& ubi intellectus agens eſt effecta forma ipſi i
tellectui poſſibili qui intelligens agentẽ ut for-
mam tantum qd contigit poſt adeptionẽ oĩuz
habituũ ſpeculatiuorum intelligit primũ mo
torem continuo & ſemper. Et hoc ſecundum
Auerroim ſed an uerum ſit infra diſputabit̃.
Si uero contingat continuatam illam intelle-
ctionem determinari ut ſit tantum potentia &
non ſubſtantia intelligentis quod non aliter eſ

ſe poteſt niſi cum intellectio illa cõtinua ſit de
obiecto materiali & ſenſibili ſit etiam effecta
per formam materialem que etiam ꝙ ſit affe
cta in materialis ab intellectu agente illa non
poteſt aliquo modo reddi ſeparata ſecunduz
rem & p eſſentiam aliter idee pſonis mortue
reſurgerent & cuz ita ſit forma illa materialis
quantũcuq; per intellectum agẽtem ſeparata nõ
poteſt niſi ſm rõnem & non ſm rem reddi ſe-
parata que rõ docet ut continuata illa intelle-
ctio de obiecto materiali per formaz materia
lem quãtũcũq; ſecundum rõnem tantum ab-
ſtractã nõ poteſt eſſe niſi potentia intelligẽtis
& conſequenter nõ poteſt eſſe niſi phãtaſtica
& cõmunis anime & habenti ĩ continuata illa
Itellectiõe ſenſibus indigens & ita non poteſt
cõuenire niſi anime animaſtice & ut unite ac
cepte. Hec omnia ſunt ad mentem Auerrois ĩ
tertio de anima cõ. 20. qui nõ parum ibi elabo
rauit ut potuiſſet trahere uerba illa philoſophi
ubi ait non qñq; quidem intelligit & qñq; non
ad animam oĩno animaſtice conſideratam
uz ut unitam eſſeq; opus comune & phantaſti
cum aliter fruſtra Ariſtoteles de opere illo in
tertio de anima pertractaſſet ſi tantum opus il
lud eſſet proprium intellectui dumtaxat agen-
ti ſecundum rem ſeparato cum pocius pħus
de opere illo in ſcientia diuina pertractare de
buiſſet. Et ad hoc non aduertit magiſter ille &
tandem Auerrois in predicto cõ. diſputat ad
quem intellectum uerbum illud pħi uidelicet
ꝙ non qñq; quidem intelligit & qñq; non re-
ferendum ſit & confutans themiſtio & alexan
dro aſſerentibus uerbum illud referri ſoluz ad
intellectum agentem concludit ibi Auerrois
uerbum illud puta continuatam intellectionẽ
referri ad utrunq; intellectum non acceptos in
reſpectu indiuidui ſed in reſpectu ſpeciei tñ.
qđ non aliud ſonat niſi in reſpectu ad formas
ĩmaginationis ſenſatas ut ĩ exiſtẽtes ĩ iduidu
is collectiue ſũptis ſe ipſa ſucceſſiue ſm ſpẽm
perpetuantibus continua & perpetua intelle-
ctione intelligentibus in qua neceſſario cõicãt
Intellectus agens & poſſibilis ad inuicẽ. Et cuz
tribus uirtutibus ſenſitiuis ut infra dicem[9]. Cũ
Idem ſit modus in actione illorum intellectuũ
Ex his patet quantũ inconſulte & non ad mẽ-
tem Ariſtotelis magiſter ille ſentit de illis uer-
bis uz non qñq; quidem intelligit & qñq; non
Et certe non tantum uerba & ſenſus uerboruz
Ariſtotelis cõtradicunt poſitioni illius magri
ſed etiam Ipſa ratio. Nam ſi per illam cõtinua
tam Intellectionem ſicut per proprium opus ĩ
ferri poſſet ſolius intellectus agentis ſecundũ
rem ſeparabilitas tunc res dependens uerrere-
tur in rem independentem quod eſſet conuer-
tere centrum in celum quod deducitur tũc. n.
intellectus agens dependens ſecundum rez ſe
peratus careret potentia intelligente receptiua
& ita ſine potẽtia redderetur ſed omne ens ab-
ſolutum omnino a potentia eſt ens indepen-
dens ut pono igitur eſt impoſſibile dari intelle
ctum agentem ſm rem ſeparatum illatum ex
quocunq; proprio opere in quo non cõicat cũ
illo intellectus poſſibilis. Nunc tempus expo-
ſtulat ut poſicionem Ariſtotelis. Quid ipſe ſen
ſerit de anime intellectiue ſecundum rem ſe-
parabilitate & imortalitate iuxta facultatẽ oſtẽ
damus. Vbi habes ſcire ꝙ ut diximus anima
ipſa intellectiua poteſt bifariam cõſiderari ani
maſtice quidem & methaphiſice & animaſti-
ce dupliciter in primo ſtatu unionis & in po-
ſtremo hec enim duplex de anima conſidera-
tio ſumpta eſt ex uerbis Ariſtotelis in ſo phice
auditionis ubi ait animam eſſe terminum phi
ſice conſiderationis in formis. Que uerba nil
aliud ſonant niſi ꝙ anima ipſa eſt qđ ultimũ
ſeu infimum in formis abſtractis ſecũdum rez
& per eſſentiam ſicut ſunt deus & intelligentie
ſeparate eſtq; primum & ſupremum in for-
mis naturalibus materialibus quas non cõtin
git eſſe abſtractas niſi participatiue ſecundum
rationem tantum & nullo mdo ſm rem & per
eſſentiam aliter ut dixim[9] mortue idee pſonis
reſurgerent. Et q̃uis in hoc ordine abſtractiõis
ſecundum rationem tantum qui ordo abſtra-
ctionis mathamatic[9] nuncupatur anima ipſa
ſit quid primum in illo cum ipſa ſit prima ra-
tio abſtractionis ſecundum rationem tantũ &
mathamatice per eſſentiam cetere uero mate-
riales forme non aliter abſtracte ſecundum rõ
nem eſſe poſſunt niſi participando abſtractio
nem illam ab ipſa anima ſicut ratio & princi-
pium per eſſentiam illius abſtractionis matha
matice & ſecundum rationem tantũ propter
intellectum agentem afficientem formas illas
materiales trahendo illas de ordine materiali
tatis in alium utpote illas in materiales ſecun-
dum rationem tantum reddendo ac afficiẽdo
ita ut ipſe ſic ſm rõnem abſtracte opus intelle
ctus agentis iure cenſeantur quod opus intel-
lectus ſpeculatiuus tertia pars intellectus ĩ aĩa
ab Auerroi nuncupatur in tertio de anima cõ.
5. hoc enim opus quãtumq; ſecundum ratio-
nem abſtractum eſt neceſſe eſſe phantaſticum
& comune aĩe & habenti ꝓpter hoc ꝙ in ope
re illo eſt neceſſe tres uirtutes ſenſitiuas comu
nicare exiſtẽtes in homine preparantes ipſi in-

Digitized by Google

tellectui agenti mãm artificii illam abſtrahibi
litate & ſeparabilitate ſecũdum rõnem affici-
enti. Nec nõ preparantes illam intellectui ma
teriali ut materiam artificii ad recipiendũ mãʒ
artificii: ut patet tertio de aĩa cõ.20. Et cum ita
ſit nullum eſt opus quãtumcunq; abſtractum
ab anima quin ſit comune & phantaſticũ per
quod inferri non poteſt niſi animã ſeu utrũq;
intellectum eſſe tãtum ſeparatos ſecũdum ra-
tionem. In qua re peccat Auguſtinus qui aſſer
Contra tiue tenet animam ut unitam eſſe ſm rem ſe-
Auguſt. parabilem motus friuola ratione propter hoc
ꝙ ipſa afficit formas materiales eſſe per parti
cipationem ſecundum rationeʒ abſtractãs &
certe nõ participatione alterius intellectionis:
quia ſic de illa ulterius quereretur erit igiẽ de-
uenire ad animam per eſſentiam & ſecunduʒ
rem abſtractam. Cum omne per participatio-
nem tale debet reduci ad illud quod eſt tale p
eſſentiam modo cum forme materiales affe-
cte uniuerſalitate & abſtrahibilitate ab anima
ſunt tantum ſeparate participatiue ſecundum
rationem ut ideas platonis effugiamus igitur
p illas poteſt inferri animam eſſe per eſſentiaʒ
ſecundum rem ſeparatam. Ad quod dicẽdum
ꝙ ratio Auguſtini nulla eſt ex quo mutatur or
do abſtractionis mathamaticus in ordineʒ ab
ſtractionis methaphiſicũ: & ideo ratio non in-
fert niſi aiam eſſe ſeparatam ſecundum ratio-
nem tantum p eſſentiam cuʒ ipſa ſit prima ra
tio & cauſa p eſſentiam abſtractionis ſecũdũ
rationem & mathamatice tantũ. Sed ipſa non
eſt prima ratio abſtractionis ſecũdum rem &
per eſſentiam & methaphiſice cum illius ab-
ſtractionis prima ratio & cauſa ſit deus & ce-
tere intelligentie. Et ita per formas materiales
affectas ſecundum rationẽ ſeparatas tantum
ab aĩa nõ poteſt inferri niſi ipſam eſſe tantuʒ
ſecũdum rõnem abſtractam. Et certe Auguſt.
in hac re nõ bene ponderauit uerba cõ.18. in
tertio de anima ubi Auerrois diſſoluit hanc rẽ
cum exemplo de arte ĩducto ab Ariſtotele cui
aſſimilat intellectũ agentẽ licet ſimilitudo pro
parte tantũ uerificari poteſt ſecũdum Auerro-
im que res infra clarius pſcrutabitur. Sed con
tra Nam ſicut p effectus inquantum entia po-
teſt inferri entia ſeparata per eſſentiam & ſecũ
duʒ rem eſſe ſicut ſunt deus & intelligentie ut
nunc pono ſecundũ Auerroim ita per formas
materiales ĩmateriales effectas ut entia poteſt
inferri animam eſſe ſecundum rem ſeparataʒ.
Ad quod dicitur ꝙ p effectus ĩquantum entia
poſitiua & realia modo quo eſt ens tranſcen-
dens & paſſiones eius poſſunt inferri entia ſe-
parata per eſſenciã & ſecũdum rem eſſe ſicut
per effectus illis preportiõatos mõ cõſtat for
mas illas materiales ĩmateriales effectas ab
aĩa non eſſe entia poſitiua & realia cõia ſʒ po
ſitiua tantũ ut platonem refellamus cũ cõſtat
cõitatem ac abſtrahibilitatem formaꝝ uniuer
ſalium predicamẽtaliter uʒ generice & ſpecifi
catum eſſe tantum poſitiuam & ſm rõnẽ te-
ſte Auerroi. 12. met. cõ. 14. qua pp ipſe reddun
tur effectus ĩproportionati ad inferrendũ aĩe
ſm rem & per eſſentiam ſeparabilitatem. Sed
tantum illius ſecũdum rõnem ſeparabilitateʒ.
Quam inferunt nõ quidem ſecũdum ꝙ entia
abſolute ſed ſm ꝙ entia intellecta tñ que & ſi
entia poſitiua ſint nõ ſunt ut huius entia realia
cõia ſm rem ut Platoni cõtradicamus. Et hec
intellige de aĩa ut unita in primo ſtatu in quo
tãtum cauſat actu intellecta ſeu cõem & phan
taſticam ĩtellectionẽ ſeu ĩtellectũ ſpeculatiuũ.
ipſa aũt pueniente ad poſtremũ ſtatum ſicut de
impfecto ad pfectũ queadmodũ & ipſa natu-
ra deſinit euacuaturq; operatio illa cõis & phã
taſtica pp phantaſmata oĩa actu eſſe ĩtellecta
quãobrem ĩtellectus agens ut functus ſuo offõ
cõi & phãtaſtico remanet in ſuo officio ꝓprio
utpote in ſua propria operatione uniendi ſe ut
formã pficiẽtẽ ĩtellectũ poſſibilẽ qui cõtinua-
ta ĩtellectiõe nõ ut potẽtia ſed ut ĩtelligẽtis ſub
ſtãtia ĩtelligit agẽtem & p illũ primũ motoreʒ
ita ut ſiue aĩa ſit unita ĩ primo ſtatu unionis ſi
ue ſit unita ĩ poſtremo ſtatu ſiue cõſidereẽ me
thaphiſice ut ĩtelligẽtiaꝝ ĩfima ſempĩ ſui ſub
ſtãcia cũ ſit una numero ſubſtãtia ſeparata eſt
ſm rẽ ſeparabilis & ſimpľr ĩmortalis. Si uero
uideaẽ Ariſt. ipſi aĩe unite ſeparabilitatẽ ſʒ rõ
nem tñ tribuere ſicut ẽ illa ꝗ recto tributa eſt.
Nõ eſt opinãdũ ex unione illa aĩam ipſam ali
qd ĩperfectionis cõtraxiſſe ut in ſui ſubſtantia
& natura ſeparata ſm reʒ & ſimpľr ĩmortalis
eſſe deſinat. Cũ tñ unio ꝗ cõis & phãtaſtica aĩe
ĩtellectio nihil ĩperfectiõis ponũt in aĩa cũ tñ
modo obiectiuo & relatiuoq; ĩ illa ſuſcipanẽ.
Veꝝ tñ Ari. cũ ĩtuitus fuiſſet cõem illã & phã
taſticã aĩe opationẽ eſſe opus tñ ſm rõnẽ ab-
ſtractũ & nullo mõ ſm rẽ ut Plato nõ recte ſẽ
tit uoluit illud nõ poſſe ĩferre niſi ſeparabilita
tẽ ſm rõnẽ ipſius aĩe & nullo mõ illius ſʒ reʒ
ſeparabilitatẽ cũ ad illud ĩferrendũ nõ ſit ſuffi
ciens & cõueniẽs mediũ cũ ſit ſenſatum qd re
ſpectu cõcluſi uel cõcludẽdi ſm rem ſeparati
& ĩſenſati reddiẽ mediũ ĩ proportionatũ hoc
enim tñ mõ Ari. dicit aĩam eſſe ſm rõnẽ ſepa
rabilem & nõ ſm rem ut qd cõcluſum & illa-
tũ p cõem & ſenſatam illius ĩtellectionẽ ut me

Digitized by Google

dium conueniens illi & proportionatum. Sed Ariſt. nō negaſſet aīam unitā in quocūqꝫ ſtatu ex ſui natura eē ſimplr & ſm rē ſeparabilē & ī mortalē ſemp habētē ꝓpriū eiꝰ opꝰ qd ē ꝯtiua ta ītellectio nō potētia ſed ſubſtātia ītelligētis cū ipſa quomōcūqꝫ & ꝗlitercūqꝫ ꝯſiderata eā dē numero naturā poſſidēs ſemp ē conſtituta metha. cōſtitutiōe ſm rōnē ītelligēns & itellecti ſeu recipiētis & recepti utpote ex intellectu poſſibili & agēte ſm Auer. ad hūc ſenſū Ariſt. ītepretātēꝫ.

Contra Auguſt. Aug. uero uolens plus ſapere aliā cōſtitutionem eſſentialem ipſi aīe uiſus eſt tribuere dixit. n. eā eſſe cōpoſitā ex ītellectu uegetatiuo & ſenſitiuo qd certe eſt mōſtrū ī doctrina ꝑipateticoꝝ excogitare. Et tādem nemo eſt auſus aīam eſſentialr ꝯſtituere ꝑter Auer. ſine īcurſu ī multa īcōueniētia. Ex his patet error quorūdā tenentiū eſſe ad mentem Auer. aīam unitā ī poſtremo ſtatu tm̄ habere ꝓpriū opus ſed ī primo ſtatu unionis habere tm̄ opus cōe & phātaſticū cū cōfeſſuꝫ ſit ab oībus ſi tollantur ꝓprie opationes reꝝ tolluntᷓ & ipſe res ut ubiqꝫ Auer. Scdo tūc aīa in primo ſtatu carēs eius ꝓpria opatiōe ociaretᷓ.

Contra Pōpo. Nec ualet qd dicit Pōponatius ꝙ īpoſſibile eſt ꝙ eiuſdēꝫ nature poſſint eſſe due ſpē diuerſe operatiōes mōꝑꝫ ītellectionē ꝓpriā & cōem ſenſatā aīe fore ſpē differentes.

Rñſio ꝓpria Auerrois Ad qd dām nō eſſe inconueniens eiuſdem nature eſſe ſpē diuerſas opatiōes una tm̄ illaꝝ ſubtiue & mō ꝗlitatiuo ſuſcepta ī illa altera uero mō obiectiuo ſeu relatiuo in illa recepta mō quo de colūpna exemplificat Auer. ſeptimo phiſicoꝝ cō. 20. ꝗ dr̄ dextra mō relatiuo ī reſpectu formis motī ī quo eſt realr & ſubiectiue dextreitas mō ꝗlitatiuo ī eo ſuſcepta ita dām eſt de aīa ꝗ dr̄ unita & ītelligens modo relatiuo tm̄ unione & ītellectione realr & ſubiectiue exiſtentibus mō ꝗlitatiuo ī phātaſmatibus actu ītellectis. Sed cur aīe repugnat ſubiectiue & realr recipe ītellectionē ꝗ eſt opꝰ cōe & phātaſticū aīe. Nemo ad mentem Auer. explicat. Ad qd dām eſt primo ſm ipſum ꝙ oēs intelligentie dependentes & aīa intellectiua ut eaꝝ infima in reſpectu prime forme ab oī potētia ſimplr abſolute nō ſunt actus puri ſꝫ potentia mixti ſed in reſpectu ad hec ītenora ſūt actus puri nihil potentie habentes ꝑꝑ hoc aīa ut intelligentiaꝝ infima nullo mō depēdet ab aliquo corpore ſicut a ſubto neqꝫ ē ī potentia ī reſpectu ad illud ita ut realr dependeat ab illo reali dependentia ſubiectiue recepta in illa ſed tm̄ dr̄ dependere dependentia ſicut relatiōe ſꝫ rōnem obiectiue ſeu relatiue tm̄ exiſtente ſeu ſuſcepta in aīa hoc mō uꝫ ꝓut ītellectus cōſiderat ipſam eſſe terminum realis dependentie relatiue exiſtentis realiter & ſubiectiue in his īferioribus ab illa intellectis realiterqꝫ dependētibus ab illa ſimilr aīa nō dr̄ uniri hoī unione realr & ſubiectiue ſuſcepta ī aīa ſꝫ relatiue tm̄ ꝑ hoc ꝙ hō ꝑ phātaſmata realr & ſubiectiue ē aīe unitus unione realr & ſubiectiue exiſtente & ſuſcepta in homine ut ītelligente in phātaſmatibus uero ut intellectis. Scda rō reddi pōt ex quo forme materiales quātūqꝫ affecte īmateriales ab ītellectu agēte nō poſſūt eſſe ita intellecte cū ſint intētiones imaginate quin illis comunicent uires ſenſitiue rōne ꝗ fit ut oīs intellectio aīe unite ut hꝰ eſt phātaſtica & ſenſata ꝑ parte & ꝑ parte intellectiua & nō phātaſtica totaliterqꝫ ſenſata mō repugnat aīe intellectiue cū ſit ſubſtātia ſeparata recipere ſubiectiue rem etiā ſm parteꝫ ſenſatā ſꝫ tm̄ obiectiue ſeu relatiue ut ſepe diximꝰ. Et ad hūc punctū nemineꝫ ex modernis uideo aduertiſſe nec illū intellexiſſe. Sūt qui cōtradicūt huic determinationi & inter illos maxime Pōp. ꝗ obicit nullū eſſe ꝓpriū opus aīe unite qn ſit aut phātaſia aut nō ſine phātaſia ſicut patet ꝑ totū tex. Ari. in ꝓhemio de aīa dicentis ſiqdēꝫ igitᷓ eſt aliqd aīe opeꝝ quem tex. diſcurre dicit Pōp. & non inuenies ibi & in tota doctrina animaſtica niſi opus cōe & phātaſticum utpote aut phātaſia aut nō ſine phātaſia ꝑ qd nō inferᷓ niſi tm̄ ſeparabilitas ſm rōneꝫ ipſius anime & nō ſꝫ rē mō quo de recto dicit Ariſt. qd nō ſeparatū ſꝫ rē a materia ſeu a corpore hꝫ tm̄ opatiōnē ſꝫ rōnem tm̄ ſeparatā puta tāgere eneā ſperā in pūcto. Sed nō aduertit Pōp. ꝙ ponere animā nō habere ꝓpriā operationē ſꝫ cōem tm̄ eſt tollere & deſtruere naturā & eſſentiā anime cū illa inſeparabiliter ſe cōcomitē. Et hoc idem opinatᷓ Pomp. eſſe in aīa ꝙ ipſa īſeparata exiſtente ſm rem a corpore & cōſequēter ipſa ſimplr mortali exiſtente nō eſt ſeparabilis niſi ſm rōnem & mathamatice ſicut de recto dicit Ariſt. **Contra Pōpo.**

Sed pace Pomponatii ipſe nō uidetur percipere mirabile miſteriū quo Ariſt. utitur in uerbis illis ex qbus ipſe inſinuat aīam unitam habere operationē propriā & cōem propriam qdem eſt neceſſe habere cum ſit neceſſe illam inſeparabiliter inſequi propriam naturā anime cum ſi tollanᷓ proprie operationes tolluntur rerum eſſentie ut ubiqꝫ teſtatᷓ Auer. Et ita aīa ut habꝫ propriā operationē ipſa eſt ſm reꝫ ſeparabilis & ſimpliciter imortalis non tm̄ ut ꝑ illā ꝓpriā opationē illata ſꝫ ēt ſimplr & abſolute ī ſui natura accepta ē ſꝫ rē ſepabilis & imortalis. Sed ut hꝫ aīa opationē cōem & ſēſatā ipſa tm̄ pōt ꝑ illā inferri eſſe ſm rōnem ſeparabilē ſed nō

Digitized by Google

ꝙ aïa ſit ita in ſui natura accepta. Et exẽplũ de
recto ab Ariſt. aſſignatũ decipit Põponatiũ cũ
tm̃ ueritatẽ habeat ꝑ una ſui parte u3 ad oſtẽ-
dendũ aie ſeparabilitatẽ eſſe ſm rõnem tãtu3
quẽadmodũ eſt ſeparabilitas recti mathamati
ce cõſiderati habentis operationẽ ſine corpore
ſed nõ habet ueritatẽ quo ad ẽ ſm u3 ꝙ ſicut
recto ipſo exiſtente ſm rem inſeparato a cor-
pore. Sed hoc nõ habet ueritatẽ ſic ſentire de
anima Cũ hoc ſit cõtra Auer. aſſerentẽ diffini-
tionem uniuerſaliter data3 de aïa in ſo de aïa
equiuoce tm̃ cõuenire anime intellectiue ſicut
patet ꝑ eius multa cõmenta per quod nõ ali-
ud inſinuat niſi ꝙ aïa nõ eſt uniuoce actus &
forma corporis organici ſm rem inſeparabilis
ab illo ſicut forma tecti a corpore aliter ipſa
anima forma materialis ꝑformalẽ inherentiã
redderetur: & ita inſeparabilis ſm rem & mor
talis ſimpliciter ut aſſerit Pomp. iure enũciare
tur. Nec eſt incõueniens & alienũ in doctrina
Ariſt. ꝙ exemplum illud de tecto uerificetur
ꝑ una ſui parte tm̃. Na3 ſimiliter philoſophus
exemplificauit de intellectu agente in tertio de
aïa cõ. 18. habente rationẽ artis inducentis for
mã ab extrinſeco in materiã artificii & nõ ab
intrinſeco modo quo facit agẽs naturale. Sed
nõ habet ueritate3 exemplũ Ariſt. ꝑ alia parte
uidelicet ꝙ intellectus agens nõ poteſt habere
rationẽ artis ꝑꝑ hoc ꝙ ars ĩducit omnẽ formã
in materiã artificii ita ut nihil remanet ĩ mate-
ria artificii ꝙ nõ ſit de intentione forme artis
non ſic arbitrandũ eſt de intellectu agente nõ
potente inducere oẽm formã in materia3 eius
puta in phantaſmata. Nam nõ inducit niſi ab
ſtractionẽ ſm rõnem tm̃ in illis. Sed nõ indu-
cit abſtractionẽ ſm rem ꝑꝑ hoc ꝙ in phantaſ-
matibus eſt neceſſe ſemp remanere aliqd ſen-
ſitiui cum ſit neceſſe in phantaſmate quãtũcu3
actu intellecto cõicare tres uirtutes ſenſitiuas
ideo eſt neceſſe ꝙ intellectio aie unite ſemper
ſit phantaſtica & ſit aut phantaſia aut nõ ſine
phantaſia ſecus eſſet de intellectione anime
in ſe cõſiderate que eſt ꝓpria & nullo mõ phã
taſtica hanc rem infra ſuſius perſcrutabimur.
Et qa de ꝯtinuata ĩtellectiõe ẽ ſmo ẽ ſciẽdu3 ꝙ
phus ĩ. 12. meth. dicit ſi primi prĩcipii ĩtellectio
ñ eẽt ſuba ſ3 potẽtia ĩtelligẽtis tũc ꝯtinuata ĩtel
lectio eẽt ei laborioſa. Quã ꝯñtia S. d. dicit eẽ
rõnabilẽ cũ ĩtellect⁹ ĩ reſpectu ĩdiuidui ꝓcedit
de potẽtia ad actũ ſeu de ignorãtia ad ſcia3 iõ
ex nã ſui ñ h3 ꝙ ꝯtiue ĩtelligat: & ut ĩ nã ñ oci
oſ ẽ neceſſe ꝯtiuationẽ ĩtellectõis ab extrĩſeco
nãciſci illd ãt ñ niſi ſẽſus eẽ pñt noua: & noua
phãtaſmata ĩtellectui pñtãtes & tãdẽ laborẽ ĩ
gerẽtes ꝑꝑ uirtutes ſẽſitiuas ĩ ope illo cõicãtes
Et ex quo non omne continuans operatione3

quam contingit non eſſe ſubſtantialem ſed po
tentiam operantis inducit laſſitudine3 ſicut pa
tet de motu celi continuo quem conſtat non eſ
ſe ſubſtantiam celi quem etiam conſtat nõ in-
ducere laborem ſed mirabilem delectatione3.
Et ideo monarcha aquinas recte & peripateti-
ce deduxit conſequentiam aſſerẽs illam eſſe ra
tionabilem tantum. Aug. uero audet conſequẽ
tiam illam alio modo deducere. Vbi ipſe di-
ſtinguit de duplici dei intellectione ſecundum
Auer. altera qua deus intelligit res extra ſimul
uno & ſimplici actu. Altera qua intelligit illas
ſucceſſiue. Nunc ſciendo unum & ignorando
aliud procedendo de ignorantia ad ſcientiam
ꝑ media. Et hoc modo intelligendo ſi ipſe res
intelligeret itellectio eſſet ei laborioſa qa opor
teret habere ſenſus noua & noua phantaſma-
ta repreſentantes. Si primo mõ deus intellige-
ret res ſimul & uno actu ſimplici intellectio ei⁹ Contra. Auguſt
nõ eſſet laborioſa & hoc primo modo Ariſto.
non arguit ſecundo modo conſequentia eius
eſt fortiſſima. Domine Augu. pace tua uideris
non percepiſſe differentiam inter intellectionẽ
quam contingit eſſe ſubſtantiã intelligentis &
intellectionem que non eſt ſubſtantia ſed potẽ
tia intelligentis ſecundum uerba illa philoſo-
phi loquentis ibi conditionaliter & non abſo-
lute. Et ideo ſatis inconſulte dicit Aug. de men
te Auer. deum duplici intellectione intelligere
hoc autem in doctrina peripatetica eſt nepha-
rium aſſerere quin imo. Dico contra Augu. ꝙ
deus nulla intellectione ab ipſo Aug. ficta in-
telligit neq3 intelligere poteſt quia nõ illa qua
intelligit res ſucceſſiue. ſ. nunc ſciendo unum
& ignorando aliud cum ſit publica dementia
ſentire hoc de deo ſecundum Auerroim ut cla
re patet. Neq3 intelligere poteſt alia intellectio
ne qua ipſe deus intelligit res extra ut dicit.
Auguſtinus. Nam repugnat deo intelligere res
extra ſe cum illud ſine intellectione de genere
paſſionis & receptionis fieri non poteſt ſicut
patet tertio de anima commento quinto. Eſt
igitur dicendum ut peripatetice ſentiamus ꝙ
deus ſemper ab eterno & pro eterno intelligit
unica tantum intellectione que non eſt aliud
ab ipſo deo qua ſe ipſum intelligit & ſe ipſum
intelligendo omne aliud ens extra ipſum intel
ligit & illud intelligendo ꝓducit. Et ideo ma-
gis peripatetice dixiſſet Auguſtinus ꝙ deus ſe
ipſum intelligendo intelligit res extra. Errat
etiam Auguſtinus in deductione conſequen-
tie Ariſtotelis ex mancitate criticens quid re-
fert inter intellectionem que eſt ſubſtantia in-
telligẽtis & ñ potẽtia cũ in hac re nõ ſit parua
ambiguitas. Pro q̃re debes ſcire ꝙ tũc ꝯtinua
ta intellectio ẽ ſubſtãtia ĩtelligẽns cũ ꝯtigit idẽ

Digitized by Google

numero eſſe intelligens intellectú & intellectio
né hoc át tñ in ſubſtãciis ſeparatis ſm ré & p
eſſentiá ueritaté habet ſicut ſút deus & itelligẽ
tie depẽdétes & aïa itellectiua ut ĩtelligẽtiarú
infima. Et ĩ illis in idẽptitate illa eſt aliq̃lis dif-
formitas pp hoc q in ſolo deo in quo eſſentia
& qdditas nullo mõ diuerſanť eſt aſſerédũ in
telligẽs ĩtellectú & ĩtellectioné eſſe oĩb⁹ modis
idé ĩtellectioneq; illã eẽ actú puꝝ & nullo mõ
potẽtiá ſ3 ſemp de genere actiõis. In ĩtelligen
tiis uero depẽdẽtibus ex quo in illis eſſentia &
qdditas quoquomõ diuerſanť qd uerbum nõ
pipatetice ĩtelligiť ab Aug. ſed ĩtelligẽdú eſt ex
quo ĩtelligẽtie depẽdétes nõ ſút actus puri cõ-
parate ad primú motoré cú ĩcludãt potẽtiam
realé realéq; depẽdẽtiá ad illú de q̃ te ſuſe di-
ximus cõtra Aug. ĩ nr̃is pħicis cõſutatiõibus
ſút át actus puri cõparate ad hec ĩſeriora & p
pter illud uerbú quo quo mõ nõ eſt gloſandú
ſm rõné tãtú ut Aug. & moderni opinãtur iõ
Contra Auguſt. in illis illa tria nõ oĩbus modis ſunt idé ſút tñ
adinuicé adunata ac idẽptificata adunatiõe ſ3
diſpoſitioné minus diminutã q̃ ſit idẽptitas &
adunatio ex orbe celico & ĩtelligentia ẽt q in
illo idẽ nũo ſit forma & formatũ hec patẽt par
tĩ tertio de aĩa cõ. 5. partim ſo celi cõ. 3. Et p-
pterea eaꝝ cõtinuata intellectio aliqũ eſt ſub
ſtãtia ĩtelligẽtis aliqñ uero eſt potẽtia ĩtelligen
tis eſt qdẽ ſubſtãtia ĩtelligẽtis & de genere ac-
tiõis qñ & ubi ipſe ĩtelligẽtie depẽdẽtes cõtĩue
ĩtelligũt h̃ ĩſeriora ſenſibilia ĩ reſpectu quoꝝ
ſe hñt ut act⁹ puri iõ cõtinuata eaꝝ ĩtellectio
ẽ eaꝝ ſuba tota act⁹ ſeu tota de genere actõis;
tranſcẽdẽter & cõſequẽter in ipſis idẽ eſt ĩtelli
gens ĩtellectũ & ĩtellectio ex quo nõ ĩtelligũt
illa obi̾a mãlia ſicut aliqd alid extra ſe ex quo
ſeipſas ĩtelligẽdo illa ĩtelligũt. Si uero ipſe de-
pendẽtes ĩtelligẽtie & aĩa ĩtellectiua ut intelli-
gẽtiaꝝ infima cõtinuata ĩtellectiõe ĩtelligunt
primũ motoré ex quo ĩ reſpectu illius nõ ſunt
actus puri ſed miſti potẽtia túc ĩtellectio con-
tinua eaꝝ eſt potẽtia tota de genere paſſiõis ex
quo nõ ĩtelligũt primũ motoré niſi ut aliquid
aliud extra ſe p hoc q de illo recipiũt ĩtellectú
aliud & aliud receptũ ĩ alia & alia potẽtia re-
ceptiua p quod aliud & aliud ĩtellectú ut rece-
ptum ĩ alia & alia potẽtia receptiua ĩtelligente
cõſtituunť diuerſe ſpẽs ſm aliam & aliá rõné
uniuocá tráſcendẽter ĩtelligẽtis & ĩtellecti ſeu
recipiẽtis & recepti in ipſis ĩtelligẽtiis depẽdẽ-
tibus. Et cum ita ſit in ſola aĩa intellectiua ut
unita ĩ primo ſtatu unionis cõtinuata intelle-
ctio eſt ſemp potẽtia & nõ ſubſtãtia ĩtelligen-
tis pp hoc q ipſa ſemp ĩtelligit ĩtellectione di-
minuta de genere paſſionis tota ĩntelligẽs ſem
per per formã materialem ĩ mãlem tñ ſ3 rõ-
né & mathamatice ut dixim⁹. Et ita iure ei⁹ ĩ-
tellectio potẽtia cẽſenda ẽ & nõ ſubſtãtia ĩtel-
ligẽtis iõ tñ obiectiue & nõ ſubiectiue recipiť
in ĩtelligẽte ex quo receptio ſubiectiua diceret
quodamõ ĩpſectioné in illa ſiue accipiať aĩa
ſeu ĩtellect⁹ ĩ reſpectu ĩdiuidui ſiue ĩ reſpectu
ſpẽi ſemp cõtinuata ei⁹ ĩtellectio eſt potẽtia &
nõ ſuba ĩtelligẽtis neꝝ tñ potẽtia illa nõ una
rõne dř in aĩa accepta ĩ reſpectu ĩdiuidui & ĩ
reſpectu ſpẽi cũ ĩ reſpectu ĩdiuidui potẽtia ad ĩ
telligẽdũ ſit cõtradictoria ad intelligere & ad
ei⁹ oppoſitũ q̃ ſi cõtinuari cõtingat ingerit aĩe
laboré pp ĩdigẽtiá ſẽſuũ noua & noua phãtaſ-
mata p̃ſentãnum ſed in reſpectu ſpẽi potẽtia ĩl
la eſt ſemp actui cõiuncta: & ita cõtinuata nõ
ĩducit aĩe laboré cuius rõ ex quo ĩcõtinuata il
la ĩtellectiõe aĩa accepta ĩ reſpectu ſpẽi nõ in
diget ſenſibus noua & noua phãtaſmata p̃ſen
tãtibus cui⁹ ẽt rõ eſt ex quo aĩa ipſa ĩ reſpectu
ſpẽi unita ſeu accepta ẽ ĩ illa ut dixim⁹ ab eter
no & p eterno p aſſiſtẽtiá equatá & ſempiter-
nã mõ eterno nihil noui accidere põt ut ubiq;
teſtať Auerrois maxime primo celi p multa p
mẽta iõ aĩa accepta ĩ reſpectu ſpẽi indigeť tñ
ſenſibus ut phãtaſmata ſm ſpẽm eadẽ ſemper
exibẽtibus ut ſint ĩtellectus ſpeculatiui phãta-
ſtici abſtracti ſm rõné tñ ĩgeniti & ĩcorrupti-
bilis ſubiectiue receptiua & q̃uis cõtinuata in
tellectio aĩe ſũpte ĩ reſpectu ſpẽi ex natura ſui
nõ ſit ſubſtãtia ſed potẽtia intelligentis tñ pp
ſempiternã & cõtinuá generationé actu ĩtelle
ctoꝝ ſeu ſpeculatiuoꝝ intellectuũ ſe ſucceden
tiũ ppetuantiũq; ſm ſpẽm in aĩa unita accep-
taq; ĩ reſpectu ſpẽi u3 tocius ſpere humane pp
eternã & cõtinuá generationé indiuiduoꝝ ho
minũ collectiue ſũptoꝝ ſe ſ3 ſpẽm ſucceſſiue
ppetuanciũ in illa ob huiuſmodi rõné ꝯtinua
ta illa ĩtellectio reddiť potẽtia ſemp actui cõ-
iũcta nõ inducẽs aĩe laboré ſed magis pxime
diſpoſitiõis ad felicitaté adeptioné. Sed cõtra
huiuſmodi determinationé obici põt. Cũ nihil
ſit in ſpẽ qd nõ ſit reperibile in indiuiduo illi⁹
ſpẽi igiť potẽtia ĩtelligẽdi ſemp actui cõiũcta
ſimiľr cõtinuata ĩtellectio nõ inducẽs laboré
aĩe erit in aĩa unita ĩ reſpectu ĩdiuidui ſicut in
reſpectu ſpẽi. Niſi eẽt q nihil eſt in ſpẽ qd nõ
ſit in ĩdiuiduo ſpẽi quãtũ ad ea q̃ eſſencialiter ĩ
ſũt illi & ñ accidẽtaliter mõ accidit ĩtellectui
accepto ĩ reſpectu ĩdiuidui huius & huius non
ſemp & cõtinuo ĩtelligere ut p ſupradicta cõſi
derare potes. Sed circa p̃dicta poſſet qs ambi-
gere. Si ĩtellect⁹ in reſpectu ĩdiuidui acceptus

ut eius intellectio continuetur indiget ſenſibus
inferētibus illi laborē tūc nullus hō felicitaretur
ſed hoc eſt cōtra utrūq; philoſophū cōſequen
tie deductio patet. Ad hoc dr̄ ꝙ nullus hō pōt
eſſe felix in primo ſtatu unionis ītellect⁹ ad ip
ſum pōt tñ eſſe felix in poſtrēo ſtatu qñ & ubi
in illo eſt cōpleta generatio oīum ītellectuum
ſpeculatiuoꝝ utpote cū intellectus agēs ſicut
functus ſuo officio generādi phantaſmata actu
fit forma ipſi ītellectui poſſibili tūc ītellectus
poſſibilis cōtinuata ītellectione que eſt ſubſtā
cia intelligentis intelligit ītellectū agētē & p il
lum cōtinue ītelligit primū motorē. Et tūc hō
reddit felix ſed paruo qppe tēpore cum illud
poſſideri nō pōt niſi in ſenectute poſt multuꝫ
& longū tēpus in ſpeculatione & morib⁹ ſicut
patet p Auer. qui non ad ſōpniū loquutus eſt.
Sed illud accepit ex uerbis Ariſt. in. 12. metha.
ubi ait Deductio eſt q̄lis optima parua tēpore
nobis qdem ipoſſibile. In quo teſtu Augu. pa
Contra August. ce eius corrūpit uerba & ſenſum uerboꝝ Ari.
aſſerens ītellectū agentē nō eſſe parteꝫ eſſēcia
lem aīe ſed eſſe intellectū diuinū quē ipſi agen
tē uocat: & illū dicit Aug. nobis copulari medi
is phātaſmatibus generabilibus & corruptibili
bus qua pp homo paruo tempore felicitatur ſed
corporibus celeſtibus copulatur per mediū eter
nū utpote p motorē intrinſecū qui eſt aīa celi
ideo copulatio illa felix & eterna ē. Sed pace
Aug. hec eius poſitio nō eſt digna īprobatiōe
cū ſit undiq; fatua & inſenſata ſicut patet bñ
diſpoſitis. Nūc tēpus expoſcit ut reddeam⁹ ite
rū ad poſitionē illius magr̄i aſſerētis intellectū
agentē eſſe ſolum ſm rem ſeparabilē & īmor-
talem intellectū uero poſſibilē nō ſed eſſe ſm
rem inſeparabilē eſſe tñ ſm rōnem tm̄ & ma-
thamatice ſeparabilē. Et dicit hāc eius poſitio-
nē eſſe ad mentē Ariſt. Et q̄uis ſupra huiuſmo
di poſitionē tanq̄ erroneā iuſta facultatē con-
futauimus ſm uerba & mentē Ariſt. Nūc etiā
quibuſdā rōnibus illā refellere iuſta uires co-
nabimur. Nā ſumo ītellectū agentē ſeparatuꝫ
dependentem ſm rem ſecluſo oīno intellectu
poſſibili cū ipſe oīno careret potētia erit idem
ꝙ ipſe deus qui eſt prima forma abſoluta ab
oī potentia & fortaſſe ex hac corrupta imagi-
natione Aug. aſſerit intellectū agentē exiſtentē
in aīa intellectiua eſſe deū ſed hoc eſſet euerte
re celum. Nec ualet reſpōſio Modernorum &
Aug. dicentiū intellectū agentē dependentem
Contra August. & intelligentiā dependentē quamlibet abſolui
ab oī potētia reali & poſitiua ſed nō a potētia
priuatiua logica & ſm rōnem quā illi non re-
pugnantiam terminorū appellant. Nam non
repugnat intellectui agenti & cuilibet ītelligen
tie dependenti ut indiuiduis entis nature conſi
deratis recipere maiorē pfectionem ea quam
hñt ut ppria indiuidua ſuaꝝ ſpecierū. Modo
ab hac potētia priuatiua & ſm rōnem ſolū de
us qui eſt prima forma abſoluitur cui etiā ut en
tis nature indiuiduo cōſiderato repugnat reci
pere maiorē pfectionem. Et p hec ipſi opinan
tur euadere. Sed hec rñſio peccat primo quia
deus indiuiduū entis nature nō eſt cū tota lati
tudo entis nature ſit uniuerſalis effectus dei ſi-
cut patet ex quarta ppoſitione libri de cauſis.
Secūdo peccat cū oīs priuatio pſupponat ha-
bitum mō ſi intellectus agēs dependens ſm
rem ſeparatus nō abſoluitur a potētia priuati
ua & ſm rōnem minus abſolui poterit a po-
tentia reali & poſitiua hec āt potentia realis &
poſitiua nil aliud q̄ intellectus poſſibilis eē po
teſt quod deducitur cū oē ens rōnis preſſuppo
nat ens reale ſaltem ut fundamētū remotum.
Non. n. intellectus poſſet adinuēire huiuſmo-
di potentiam priuatiuā & logicaꝫ niſi preſup-
poneretur in illo ītellectu potentia poſitiua &
realis ut fundamentū remotū circa quod intel
lectus negociādo ens illud rōnis adinueniret il
la aūt potentia poſitiua & realis nō aliud q̄ in
tellectus poſſibilis eſſe pōt. Confirmatur ideꝫ p
philoſophuꝫ tertio de aīa tex. cō. 17. Vbi clare
patet utrūq; magiſtrū ponere in aīa ipſa intel-
lectum agentē & poſſibilem ſicut duas diffe-
rentias reales & methaphiſicas uidelicet actuꝫ
& potentiā per que non niſi duo pricipia eſſen
cialiter conſtitutiua tam aīe intellectiue q̄ cu-
iuſcūq; dependentis intelligentie intelligi pōt
in qua recte Ioānes candauenſis & male Aug.
Vltra intellectus poſſibilis & agens ſunt duo
principia anime intellectiue eſſentialiter conſti
tutiua habentia ſe ut actus & potentia ſeu ut
materia & forma igitur mutua cōnexione cō
nectūtur ac ſe mutuo coexiguntita ut unus ſi-
ne alio eſſe neq; ſm rem unus ſine alio ſepara
ri poteſt. Nec ualet qd̄ dicit magiſter ille iſtin
gendo fundamentū philoſophi non poſſe uni
uerſaliter uerificari in unaq̄q; natura ex quo
nō poteſt uerificari in natura intelligentiarum
in qua cōſtat nō eſſe materiam. Similiter neq;
in natura celi eſt materia que ſit in potētia ad
omnia ſiue in omnia cum materia celi nō ſit
in potentia ad formas omnes ſubſtantiales.
Sed ſalua reuerentia tanti magiſtri fundamen Contra
tum illud phī militat & eſt uniuerſaliter uerūꝫ Magiſt.
in omni natura dependente tam per motū ge-
nerabili q̄ non. Verum tamen natura non una
ratione accepta. Et cum dicit magiſter ille ꝙ ī

Digitized by Google

natura intelligentiarum nõ eſt materia. Ddm
eſt ꝙ quis ĩ natura ĩtelligẽtiaꝝ nõ ſit materia
ĩ potẽtia ad oẽs formas ſubſtãtiales p trãſmu-
tationẽ eſt tñ in illis aliqđ ſimile materie utpo
te ĩtellect⁹ materialis ſimilis materie q ẽ ĩ po-
tẽtia ad oĩa potẽtia tñ cõtẽta ſub natura neceſ
ſarii & nõ ſub natura cõtigẽtis iõ potẽtia illa
ſemp neceſſario ẽ fixa & cõiũcta actui modo
quo dicũt nři catholoci deũ eẽ eſt poſſibile &
filiũ ĩdiuinis generari eſt poſſibile poſſibili coĩ
cidẽte cũ neceſſario cũ oẽ poſſibile ĩ eternis eſt
neceſſariũ ut ubiq teſtatur Auer. negans oĩno
poſſe dari poſſibile ſm dimidiũ cõtingẽtis cuꝫ
Contra August. illud dari ĩplicet mãifeſtã cõtradictionẽ ſꝫ ꝙ
deducit Auer. nono methaphiſice cõ. 17. ĩ qua
re peccat Aug. aſſerẽs materiã primã eẽ ĩ potẽ
cia ad formã quã habet ſm dimidiũ cõtigẽtis
quod pipatetice dari nõ põt ſine ĩcurſu ĩcõtra
dictionẽ ut ſuſe oſtẽdim⁹ ĩ nřis cõfutatiõibus
phiſicis q̃s cõtra Ang. ĩpreſſas olim edidimus
Venio ad rẽ. Et dico ꝙ ĩ natura ĩtelligẽtiaꝝ ẽ
aliqđ ſimile materie ĩ potẽtia ad oĩa ĩtelligibi
lia & illud eſt ĩtellectus poſſibilis q eſt in potẽ
tia neceſſaria ſemp actui cõiũcta ad unũ ĩtelli-
gibile qđ eſt oẽ ĩtelligibile & illud ẽ prim⁹ mo
tor ſeu prima forma q̃ eſt forma oĩm ĩtelligi-
liũ hoc ãt oſtẽdiť hoc ordine ad mẽtẽ pipateti
coꝝ forme. n. materiales nõ ut h⁹ ſed ut actu
ĩtellecte tacte actuateq luce ĩtellect⁹ agẽtis ſũt
forma ĩtellect⁹ poſſibilis ipſe aũt ut h⁹ nullius
ẽ forma eſt. n. ipſe ſm utrũq phum in genere
ĩtelligibiliũ ultimũ ĩtellectus uero agens ẽ for
ma formaꝝ materialiũ actu ĩtellectaꝝ & ipſi⁹
ĩtellectus poſſibilis ĩ poſtremo ſtatu uniõis ſꝫ
Auer. Intelligẽtia lune eſt forma ĩtellect⁹ agẽ
tis humani ĩtelligẽtia uero mercurii eſt forma
ĩtelligẽtie lune: & ſic diſcurre uſq in deũ q eſt
oĩum ĩtelligibiliũ formaꝝ prima forma. Et in
Contra August. hoc ordine peccare uiť Aug. ſicut patet per le-
gẽti. Ex his patet ꝙ ĩ natura ĩtelligẽtiaꝝ ẽ ma-
teria uꝫ eſt aliqđ ſimile materie puta ĩ ĩtellectus
poſſibilis ſemp actu & continue intelligẽs oĩa
utpote primũ motorẽ q eſt oẽ ĩtelligibile ut di
ximus. Et ad illud cũ dicit magiſter ille ꝙ ma-
teria celi nõ eſt potẽtia ad oĩa qa nõ ĩpotentia
ad oẽs forãs ſubſtãciales. Ad qđ ddm ꝙ quis
materia celi nõ ſit ĩ potẽtia ad oẽs formas ſub
ſtãciales eſt tñ ĩ potẽtia ad oĩa ubi ſaltẽ ſũpto
celo ſm partes. Cũ totũ celũ cathegorice ſum
ptũ non ſit in potẽtia ad ubi ſed tñ ſincathe-
gorice ut dixim⁹ acceptũ eſt in potẽtia ad ubi
Cũ totũ celũ cathegorice ſumptũ nõ moueať
ſm ſubiectũ ex quo nõ moueť de loco ad lo-
cũ ſeu de ubi ad ubi cũ hoc proprie conueniat
mobilibus motis motu recto ſicut ſunt grauia
& leuia totũ tñ celũ cathegorice acceptũ mo-
uetur tñ ſm formã ſed quelibet pars celi mo-
ueť tam ſm formã q̃ ſꝫ ſubiectũ: de ubi ĩ ubi
& ita eſt ĩ potẽtia cõtradictoria ad oĩa ubi ſi-
cut patet per Auer. in quarto de phiſica audi-
tione cõ. 43. Et hoc ſufficit ut fundamentũ il-
lud phi uniuerſaliter uerificeť. Vltimo contra
magiſtrũ ſumo intellectũ agentem ſm rẽ ſepa
ratũ: & quero an intellectus ille intelligit pri-
mum motorẽ uel nõ. Non eſt ddm ꝙ nõ: qa
tũc nõ feliciťareť & nõ cõſequẽs ei⁹ ſinẽ ocia
retur in natura qđ non cõcedũt peripatetici. Si
uero ĩtelligit certe nõ intellectione de genere
actionis ut pono ſm Auer. tertio de aĩa cõ. 5.
Nam tunc ĩtelligẽdo illum uel cãret illum uel
nõ depẽderet ab illo quoꝝ utrũq eſt maximũ
incõueniẽs hec. n. duo emanãt ab intellectiõe
de genere actionis in ĩtelligẽtiis ſeparatis ſꝫ ꝙ
inſinuãt uerba Auer. in tertio de aĩa cõ. 5. & in
12. metha. ubiq maxime cõ. 44. & . 51. ubi ipſe
Auer. aſſerit oẽ ens dependens oẽmq intelle
ctionẽ habitã de ipſo deo a quacũq intelligen
tia depẽdente habere rõnem potentie in reſpe
ctu illius eſſeq de genere paſſionis utpote reci
piendo aliqđ intellectum de illo pp qđ eſt ne-
ceſſe ponere aliqđ principium paſſiuum recep
tiuũ illius ĩtellecti de deo in exiſtens in intelle-
ctu agente illo & illud aliud eſſe non poteſt ni
ſi intellectus poſſibilis niſi fingẽdi daretur licẽ
cia igiť poſicio illa magři eſt oĩo aduerſa Ari.

SEd uideo in hac difficili & ardua q̃ſtione
Pomponacium Mantuanũ: & Auguſtinũ
Sueſſanũ ſe ipſos mirum ĩmodum impugnan
tes oppoſitas poſitiones ſentire de mente Ari.
Pomponatius q̃dem aſſerit aĩam inſeparabi-
lem & mortalem ſimpliciter. Immortalẽ uero
& ſeparabilem ſm quid ex quo nõ indiget or-
gano corporeo ut ſubto. Et hac rõne ponit il-
lam numero multiplicabilẽ pro hominũ nu-
mero. Fundat aũt eius poſitionem. Ex multis
fundamẽtis. Primũ quidẽ ex quo nullũ ẽ opus
aĩe in tota doctrina aĩaſtica quin ſit comũe &
phantaſticũ. Qua pp Ariſt. ĩ prohemio de aĩa
ait ſi aĩa habet pprĩã operationẽ eſt ſeparabi-
lis: & ſi nõ nõ. Secũdũ fundamentũ eſt ex ſo
de aĩa tex. cõ. 15. ĩ mortalibus ĩpoſſibile eſt in
tellectiuũ ſeparari a ſenſitiuo. Et tãdẽ Põpona
cius negat aĩe ſeparabilitatẽ pp hoc maxime
qa uel ipſa ſeparata aliqđ intelligit uel nihil ſi
nihil ergo in natura aliqd ociabiť qđ nõ con-
cedunt peripatetici. Si uero ĩtelligit hoc eſt cõ
tra Ariſt. in tertio de aĩa tex. cõ. 20. Vbi ait ꝙ
poſt mortẽ nõ reminiſcimur q̃ñ paſſiuus ĩtel

ſm^te opin. aſſerentis aiam eſſe mortalem.

Digitized by Google

op: Aug: nipſi,

lectus eſt corruptus & ſine illo nihil intelligit aia. Ex aduerſo Aug. ponit aiam itellectiuam eē ſeparabilē & imortalē ſimplr ſm qd uero mortalē neq; ipſe ponit illā nūero multiplicatā p hominū nūero. Et ppea ipſe fingit aiam itellectiuā hois eē cōpoſitā ex parte ſēſitiua ex ſemine eradicata rōne cui⁹ ipſa nūero multiplicaẽ & ex pte itellectiua de foris adueniēte rōne cui⁹ una ē numero in oibus hominibus. In qōne hac Aug. arguit Pōponatiū cū ipſe de imortalitate aie ptractate ppoſuiſſet nulla de aia pmiſſa diſtinōe cōtra Ariſt. pcepta. Scdo ex quo omiſit ea q̄ doctiſſimi philoſophi de imortalitate aie diſſeruerūt. Tertio ex quo ñ lucide cōpoſite & ordiate dixerit. Sȝ pace Aug.

Contra Auguſt.

uane ſūt hmōi ipugnatiōes cōtra Pōponatiū. Nā ſi de aia ipſe diſtixiſſet de ſupfluitate iure magis notād⁹ fuiſſet. Nec de tācitate & omiſſione ualet minime cū tm̄ ea q̄ de Ariſt. mēte diſſerere itēdebat. Nec de icōpoſitiōe & iordinatōe obiurgatio cū Pōpōatii ſermo nō min⁹ q̄ Aug. ſmo ſit lucidus ordinat⁹ atq; cōpoſit⁹. At ubi Aug. dicit Pōponatiū obſcure iſufficiēterq; aſſignaſſe humāe nature mlplicitatē ex quo tā primū q̄ ſm diuiſiōis mēbrū nō triphariā ut refert Pōponat⁹ ſed q̄driphariaȝ debere diuidi. Dñe Aug. ſi tua maior illoꝝ diuiſionis mēbroꝝ mlplicatio ē cā maioris obſcuritatis atq; cōfuſionis ut pȝ cōſideranti. Proſequiẽ Aug. cōtra Pōponatiū ꝙ icōſulte opinionem Auer. de imortalitate aie ptuliſſet. Cū non ſit oium ſed tm̄ Ioānis cādauēſis nō bn̄ opinionē Auer. iterpetrātis. Et dicit ipſe ſi p ei⁹ ſectatores pcurraẽ ipſi iter itellectū & aiam itellectiuā nō paruā differētiā faciūt. Qua pp dicit Aug. aiam itellectiuā eē totū qddā cōſtitutuȝ ex itellectu uegetatiuo & ſenſitiuo itellectum uero eē partē aie. Et ita illi fingūt itellectū eſſe q̄ſi ſemianimā q̄ſi toci⁹ aie itellectiue medietatē totū uero qd eſemie eradicaẽ eē alterā intellectiue aie medietatē ex qb⁹ q̄ſi ſemianimabus reſultat tota itellectiua aia q̄ qdē enumeraẽ in hominibus licet itellectus q eſt ſemiaia unus numero ſit i oibus. Et dicit Aug. opinionē hanc eē Suggerii & Rogerii aſſerētiū opinionē hāc eē ad mētē Auer. Et dicit ēt ipſe ꝙ Viltoniēſis acutiſſim⁹ doctor aſſerit itellectuȝ unū eē oium aiam uero itellectiuam numero enumeratā pro hoium numero ēt dicit Aug. eſſe ad mētem Auer. intellectū eſſe primo & p ſe formā informantē naturā comunē quā ſupponit eſſe rem comunē oibus indiuiduis & ab illis diuerſam ſecūdario uero eſſe formā oium indiuiduorum pro quorū numero aīa intellectiua multiplicaẽ intellectu exiſtente uno omnium. Rurſus dicit Aug. ꝙ Ioannes Bacchonitanus ſuo iudicio ceterorum Auerroiſtaꝝ princeps tradit ad mētem Auerrois intellectuȝ nobis bifariam copulari uno quidem modo quo ſit noſtra potentia p quam itelligimus quam copulationem ſpiritualem eſſe aſſerit atq; uirtualem quatenus p hanc intellectus efficiẽ nobis ſpiritus ſiue forma atq; potētia. Altero uero quo intellectus ad phātaſmata copulaẽ ut ad obiecta quoꝝ intentiones recipit actu i materiales uirtute intellectus agentis quicquid ille ſit ſiue de⁹ ſiue alia res. Et p hec dicta Aug. opinatur dicta Auer. ad oēs opiniōes accomodare. Et dicit icertū eſſe qd de aia ſēſierit Auer.

Contra Auguſt.

Dñe Aug. hanc tuam & illorū fictaȝ mōſtruoſamq; cōpoſitionē aie intellectiue ſatis tedet me ſcripſiſſe que qppe nō eſt digna confutatione ſed magis a ſtāpis abraſiōe. Sed ex quo dicta illa Augu. & illorum doctoꝝ non ſolum doctrinā peripateticam qn imo & nr̄am religionē offendūt ac diſſipant ut tanta peſtis nr̄is tēporib⁹ iflicta aboleaẽ. Eſt ānotādū ꝙ Auer. lōgo i tēpore elaborauit ut potuiſſet tam aie intellectiue ut itelligentiaꝝ infime q̄ cuiuſcunq; alterius itelligētie dependentis eſſentialē cōſtitutionē ad mētem ſui magiſtri adiuenire. Quā nō aſr explicauit niſi p hoc ꝙ ſm aliā & aliaȝ rōnem uniuocā trāſcendēter itelligentis & itellecti reſulteaȝ multitudo ſpecifica i intelligētiis depēdentibus illud āt intelligens & intellectuȝ nō eſt aliud q̄ intellectus poſſibilis & agēs uenientes ut due differētie uȝ ut actus & potentia mathaphiſice ſūpte ſicut expſſe teſtaẽ Ariſt. in tertio de aia tex. cō. 17. ſicut ſupra cōtra magiſtrū illū diximus uenientesq; ut duo pricipia eſſentialia in cōſtitutione tam aie intellectiue q̄ cuiuſcūq; itelligētie depēdentis. Et hec eſt uera & idubitata poſitio Auer. de ꝯſtitutione aie & cuiuſcūq; itelligētie dependētis & mirandū eſt de Aug. acceptante aiam intellectuā eſſe intelligentiaꝝ infimā & ponente aliā cōpoſitionem in illa qd non eſt aliud niſi apoſtetare in doctrina Auerrois qui poſitionē ſuam ex paucis obſcuriſq; Ariſtotelis uerbis hinc inde diſſeminatis excepit quam poſitionem ipſe i multis cōmētis clarificat maxime in. 12. methaphiſice cō. 44. & tertio de aia cō. 5. & 36. Quaȝ poſitionem reuera Ioānes cādauenſis mirum imodum ebibit ac perguſtauit. Modo que dementia quiſue melācolicus humor ſeu ſpirit⁹ Auerroim arripuiſſet hanc publicā fatuitatem ex cogitare intellectum ſeu animam intellectiuam ut intelligentiarū infimam per eſſentiam

ſecundum remq; ſeparatam & incorruptibilez uniri formaliter ut tenet Aug. comiſcentq; cuz re corruptibili utpote cū ſenſitiuo & uegetatiuo ut ex illis ſicut ex ſeianimab⁹ tota aīa itellectiua in eſſe ſpecifico cōſtituat ſicut ex eius eſſentialibus partib⁹ eſſentialibuſq; pricipiis. Cū ipſe Aue. ubiq; expſſe illud dānauerit maxime in tertio de aīa cō. 36. cōtradicēs ſermoni dicēti ꝙ forma q̄ abſtrahimus itellecta eſt intellectus q eſt in habitu cōpoſitus cū itellectu agēte eternū. n. nō indiget in ſua actiōe gn̄abili & corruptibili. Et hoc idē teſtat ipſe Aue. in ſcdo de aīa p multa cōmēta ubi aſſerit definitionez uniuerſale dictā de aīa utpote eſſe actū primū corporis nō uniuoce ſ; equoce tm̄ conuenire aīe itellectiue. Ex qbus uerbis clare cōſtat ſm Auer. aīam nullo mō nobis formaliter & uniuoce uniri ut dicit Aug. qui cū Suggerio & rogerio in hac re cōdemnandi ſūt. Similr poſitio Viltoniēſis dānata eſt cōtradicit. n. utriq; phō cū uideat nō nihil Platōici ſapere ponit. n. ut refert & acceptat Augu. itellectū primo & p ſe eſſe formā informātem naturā cōem quā ſupponit eſſe rem cōem oibus īdiuiduis. Cū hoc aſſerere nō eſt aliud niſi mortuas ideas Platonis ſuſcitare. Qua pp ſm ꝙ ītueri poſſū Aug. cū ſuo Viltonienſe multipharia peccāt primo qa nullū incorruptibile ut eſt ipſe intellectus pōt eſſe formalr & uniuoce forma rei corruptibilis. Scdo peccāt cū pipatetice loquēdo nulla forma ſubſtātialis neq; per ſe primo neq; ſecūdario īformat naturā cōem cū hoc ī doctrina pipatetica ſit ponere os in celū. Tertio peccat aſſerentes naturā comunē eſſe rē comunez īdiuiduis: cū hoc expſſe neget uterq; phus contra platonē. Et ne uideat hec uoluntarie dicere cōtra Aug. eſt ānotādū ꝙ Auer. ſumens cām p Ariſt. cōtra platonem in. 12. metha. cō. 14. oſtendit differentiā inter cōitatem materie prime: & formaꝶ uniuerſaliū utpote generice & ſpecificaꝶ cuz cōitas materie eſt priuatiua & ſm rōnem tm̄ cū nihil reale rńdeat illi in re extra aīam cui⁹ rō eſt. Nā materia nō habet eſſe eius reale & poſitiuū potētiale niſi conſociata cū forma ēt ꝙ illud eſſe entitatiuū reale poſitiuū & potēciale nō habeat a forma cū pricipia nō ſint ex alterutris iuxta phūm in primo phiſice auditionis tñ illud eē ipſa materia hr̄e nō pōt diſiūcta diſſociataq; a forma pp ſui impſectionem & peri de eſt ꝙ Auer. dicit in loco p̄allegato ꝙ materia nō habet eſſe niſi ſecundū ꝙ uidetur utpote ſecundū ꝙ eſt ſubiectū ſenſibilis indiuidui & nō habet eē reale & poſitiuū ſecundum ꝙ intelligitur qn īmo ſecunduz ꝙ

itelligitur ipſa decidit in ens rōnis & p tiuatiuū cuius ratio eſt ex quo cum intelligitur eſt neceſſe illam abſtrahi a forma ſenſibili ſine qua nullum eſſe reale & poſitiuum ſed tantum priuatiuū & ſecūdum rōnem habere poteſt. Sed cōitas formarum uniuerſalium dicit Auer. ꝙ eſt poſitiua ſed nō realis ut platonem effugiamus cuius rō ex quo cōitati illi reſpondet aliquid reale extra animam & illud eſt ipſum particulare qd eſt ulē in potentia. Et propterea ut peripatetice dicamus oportet dicere ꝙ natura cōis puta generica ſeu ſpecifica nō eſt res comunis conueniens oibus indiuiduis ut male. Aug. cum ſuo Viltonienſe ſentit ſed ipſa natura in eius cōitate ſumpta eſt magis res cōter concepta a rebus particularibus abſtracta ſm rationem tantum in illa conuenientes ſe ipſas ſecūdum ſpeciem per eternam generationem perpetuantes in illa. Et hoc modo ſpecies & forme rerum materialium & ſenſibilium ſunt eterne non ſicut res comunes conuenientes ſuis indiuiduis ut falſo ſentit Augu. cum ſuo Viltonienſe platonizantes cum ut ſupradiximus ſm Auer. comunitas formarum & ſpecierum rerum materialium & ſenſibilium eſt tantum ſecundum rōnem & nullo modo realis ſeu ſ; rem. Sed cur ſpēs & forma actu intellecte reꝶ materialiū ſenſibiliū generabiliū & corruptibilium ſunt eterne. Nemo ex modernis peripatetice explicat. Et iō p ſolutione eſt ſciēdū ꝙ forme & ſpēs reꝶ ſenſibiliu; nō aliter ſunt eterne niſi ut abſtracte ſm rōnem: & ex quo ſm rem ſūt īſeparabiles igit h̄ mō & rōne ſūt gn̄abiles & corruptibiles & hac rōne dixit Auer. tertio de aīa cō. 5. ꝙ itellect⁹ ſpeculatiu⁹ ē uno mō etern⁹ & alio mō gn̄abil; & corruptibil; Scdo dici pōt ad q̄ſitū ꝙ phātaſmata ī quibus ſpēs & forme comunes rerum pticulariū & ſenſibilium ſubiectiue exiſtunt poſſunt biſariam conſiderari primo in reſpectu huius & huius indiuidui: & hoc modo numeraliter ſeu indiuidualiter accepta ſunt generabilia & corruptibilia que ratio docet ut ſpēs ſeu forme ille cōes q̄ itellect⁹ ſpeculatiui ab Auer. nūcupant ēt reddunt gn̄abiles & corruptibiles ſi uero cōtigat phātaſmata illa accipi ī reſpectu ſpēi qd ē illā ſumi ſm ſpēm hoc. n. mō ipſa cōſiderata reddunt īgēita & īcorruptibilia: & ita ſimilr ſpēs & forme cōes q̄ ſūt itellect⁹ ſpeculatiui ſubiectiue exiſtētes ī illis reddunt pifformiter eterne Et hoc eſt quod dicit Auer. in tertio de anima cō. 5. Vbi ait ꝙ tertia pars intellectus ī anima eſt factum. Et ꝙ due prime uidelicet recipiens prima. Secūda aūt efficiens ſunt eterne. Tertia

ꝯũt que intellectus ſpeculatiuꝰ ab ipſo nuncu-
patur ē generabilis & corruptibilis uno modo
eternus alio mõ Que uerba neq; Augu. neq;
aliqué ex modernis uſq; ad hec tẽpora uideo
pace oium recte intellexiſſe. Sed quo na; mõ
phantaſmata ſm ſpẽm accepta ſint ingẽita &
ĩcorruptibilia nõ eſt difficile oſtẽdeꝛ. Nã ſicut
homines ĩdiuidui p naturalẽ generationẽ con
tinuã & eternã ſe ſucceſſiue ſm ſpẽm in illa p
petuãt ita phãtaſmata ipſa nõ dũ ĩtellecta in
illis ĩ exiſtetia ſm cõtiuã & eternã ſenſitiuã pu
rã & ĩmiſtã gñatioñẽ ſe ipſa ſucceſſiue ſ; ſpẽm
in illa ppetuãt. Et ſimiľr ĩtellectus ſpeculatiui ĩ
illis ſubiectiue ĩ exiſtẽtes ſm cõtinuã & eternã
ĩtellectiuã generationẽ nõ purã ſed phãtaſticã
ſe ipſos ſm ſpẽm in illis eternos reddunt. Hic
igĩ eſt modus ppetuandi ſe ſm ſpẽm in his tri
bus rebus enumeratis. Eſt etiam tertio rñden-
dum ideo Auer. in tertio de aĩa cõ. 5. dicit ꝙ ĩ-
tellectus ſpeculatiuꝰ eſt uno modo generabilis
& corruptibilis & alio mõ eternus ex quo ipſe
partim eſt opatio ĩtellectiua & partim ſenſiti-
ua cũ ſit neceſſe ĩ ope ĩtellectꝰ agẽs tres uirtu
tes ſenſitiuas cõicare iõ opus illud dĩ comune
& phãtaſticũ qđ nõ eſt aliud ut dicit Ariſt. niſi
aut phãtaſia aut nõ ſine phãtaſia. Et ita ut ope
ratio ĩtellectiua ē eternus ut uero eſt operatio
ſenſitiua ē gñabilis & corruptibilis &. Ad hec
peripatetica dicta nullibi uidi Aug. & Põpo-
naciũ aduertiſſe. Et qa ſum digreſſus uẽio ad
rem & dico ꝙ aſſẽrere aiam p ſe primo infor
maꝛ naturã comunẽ & qdlibet illius ĩdiuiduũ
ſecũdario ut dicit Aug. dico illud aſſereꝛ eſt pu
blica demẽtia in doctrina Auer. Veꝝ tñ ĩ Re-
ligione nr̃a catholica illud h; ueritatẽ ſed alio
mõ ab Aug. enũciato ex quo aĩa primo & for
Contra August. maliter ĩformat hũc hoie; & ſecũdario & quo
damõ paccidẽs hominẽ in ſpẽ. Minime Aug.
cũ Ioãne Bacchonitano Auerroiſtice ſenciũt
ubi ponunt intellectu; biſariã nobis copulari
uno mõ ut formã formaliter ĩformantẽ. Cu;
huiuſmodi copulatio ſit ĩpoſſibilis & ĩcõueni-
ens. Cum aĩa ſeu ĩtellectus nullo mõ poſſit eſ
ſe forma pformalẽ in herentiã alicuiꝰ cõpoſi-
ti materialis ſenſibilis generabilis & corrupti-
bilis ſm Auer. motũ ꝗ pluribus ratiõibꝰ. Pri-
mo qa de rõne forme ſm ꝙ dicit Ariſt. in. 12.
methaphiſice aſſignans dr̃am inter cauſã for-
malem & efficientem eſt ꝙ ſit ſimul cũ com-
poſito ex ipſa formaliter cõſtituendo mõ re-
pugnat intellectui ut rei eterne eſſe ſimul cum
cõpoſito corruptibili. Secundo nullum eternũ
poteſt eſſe pars eſſentialis cõpoſiti corruptibi-
lis ſecundum Auerroim qđ deducitur per hoc
ꝙ compoſitum totum eſſe eius eſſentiale ſu-
mit e forma modo repugnat formam eſſe eter
nam compoſitum uero formaliter ex illa eſſe
corruptibile cum ſit neceſſe compoſitum illud
eternitatẽ a forma illa nanciſci. Bene tñ & ue-
riſſime Noſtri catholici aſſerũt reperiri cõpoſi
tum corruptibile cuius eſſencialis ſeu forma-
lis pars & forma ē eterna ſicut patet de homi-
ne. Sed hoc nõ eſt ad rem. Nã cum Augu. non
catholice ſed pipatetice diſputo. Tertio nullu;
eternũ põt coire ſeu formaliter uniri & comi-
ſceri cũ aliquo corruptibili cũ illud nõ indige
at corruptibili in eius actione ſicut p; tertio de
aĩa cõ. 36. Quarto ſi aĩa uniuoce informaret
naturã humanã cõe; tũc exiſtẽte ipa una nũo
nõ reperireꝛ niſi tñ unꝰ numero hõ ĩ reꝝ natu
ra qđ ē cõtra ſenſũ & ueritatẽ cõſequẽtia ꝯdu
citꝛ. Nã ſtãte uno nũero cõſtituẽte eẽntiaľr eſt
neceſſe unũ tñ numero cõſtitutũ exiſtere mõ
ꝯſtat unã numero aĩa; ĩtellectiuã eẽ ſ; Auer.
Nec ualet ſi diceret Augu. ponẽs aĩa; ĩtellecti-
uã eẽ qddã totũ ꝯſtitutũ ex ĩtellectu ſenſitiuo
& uegetatiuo: & ita hõ ex parte ĩtellectꝰ ē unꝰ
numero. Ex parte uero ſenſitiui & uegetatiui ē
plures numero. Sed poſitio illa ē fatua & ĩſen
ſata nephariaq; tã ĩ ſcola pipateticoꝝ ꝗ ĩ nr̃a
catholica religiõe nõ digna ĩprobatiõe. Quĩ-
to tũc una & eadẽ numero forma actu eẽt re-
pibil; ĩ pluribꝰ nũero diſtinct; ſuppoſit; qđ nõ
ꝯcedũt pipatetici. S; tñ nr̃i catholici aſſerẽtes
unã nũero ſingularẽ ĩdiuiduã ꝗ naturã ſeu eẽn
ciã diuinã eẽ actu ĩ tribꝰ ſuppoſitis ſeu pſonis
diuinis reaľr abinicẽ diſtinctis pp eiꝰ ĩ limitatio
nẽ. Bene tñ ꝯcedũt pipatetici nõ ĩcõueñiꝛ unũ
& idẽ nũero potẽciale puꝝ ſicut ē materia pri-
ma reperi ĩ pluribꝰ numero diſtinctis utpote in
oibꝰ generabilibꝰ & corruptibilibꝰ totaľr mõ
tñ priuatiuo & ſm rõnẽ parciaľr uero mõ po-
ſitiuo reali & potẽciali. Et ĩ hac re peccat Aug. Contra August.
aſſerẽs ſemp materiã primã eẽ priuatiue & ſ;
rõnẽ unã nũero ĩ oi re gñabili & corruptibili.
Nã ſtãte illo tũc gñ abilia oĩa cõſtarẽt ex ma-
teria prima mõ priuatiuo: & ſm rõnẽ qđ ſine
ĩcõueniẽti cõcedi nõ põt cũ ipa ſit pricipiũ re
ale poſitiuũ & potẽciale oi; reꝝ naturaliũ. Et
hac rõne moueꝛ Auer. ut ponat dimẽſiones ĩ
termĩatas ĩ materia pria coeternas ut potuiſſet
ipa; poſitiue potẽtiaľr & reaľr diuidere p nũe
ro eẽnciaľr ꝯſtitutoꝝ ex ipa ſicut ex principio
poſitiuo potẽciali reali oim reꝝ naturaliu; &
ut forme naturales gñrabiles & corruptibiles
rcipi poſſẽt diuiſibiľr ĩ illa aľr ſi ille ĩdiuiſibiľr
recipenꝛ redderenꝛ ĩgẽite & ĩcorruptibiles ut
clare oſtendit Auerr. in lib. de ſubſtãtia orbis.

Et ſunt alie înumere rõnes quas breuitatis gra
tia omiſto. Et cum forſaſſe obicit Augu. Nam
ſi anima non ut forma per formalem inheren-
tiam homini uniretur tunc homo non formali
ter îtelligeret: & ſic homo non eſſet formaliter
intelligẽs ſeu intellectiuus qđ non eſt concedẽ
dum. Et hanc rõnem multi magnifaciunt con
tra Auer. Ad quã facile dicendum ꝙ homo eſt
formaliter particulariter phãtaſtice intelligẽs
ſeu intellectiuus ex parte tãtum anime cogita
tiue cõſtituentis hominẽ in ultimo eius eẽ ſpe
cifico particulariter tantũ; intellectiuo. Nam
huiuſmodi intellectio eſt propria homini qua
ipſe apprehẽdit oẽs indiuiduales intẽtiones oĩ
um predicamẽtorũ: & qua homo intelligit reʒ
& ſubſtantiã in eius particularitate tãtum exi-
ſtẽtem. Sed ex parte intellectiui homo eſt aſſi-
ſtenter tãtum uniuerſaliter intelligẽs. Modo ꝑ
bonitate doctrine. Queritur que nã ſit neceſſi-
tas huiuſmodi aſſiſtentie anime ad hominem.
Ad qđ reſpõdetur illud euẽire exordine & ꝑfe
ctione uniuerſi neceſſario expoſcentis ut infi-
mum ſuperioris gradus actigat ſeu aſſiſtat ad
ſuppremũ inferioris gradus aliter homo feli
citari non poſſet qđ deducitur cum ſm Auer.
felicitas nanciſci nõ poteſt niſi per adeptionẽ
omnium habituũ ſpeculatiuorum ſicut proxi-
mam diſpoſitionẽ ad felicitatẽ huiuſmodi ha-
bitus ſeu itellecta ſpeculata nõ poſſunt eſſe in
hominibus niſi infimũ in ordine ſeparatorum
ſm rem & ꝑ eſſentiam ſicut eſt ipſa aĩa intelle
ctiua uniatur per aſſiſtentiã ad phãtaſmata re
pta incogitatiua in maxima diſpoſitione & tẽ-
peramẽto ut in illa agat intellectus agẽs ſicut
agens extriſecum inducẽs formã omnino ab
extriſeco quẽadmodũ ars agit in materiã arti-
ficii licet exemplũ illud Ariſt. non oĩno uerifi-
cetur cum ars inducat omnẽ formã in materi-
am artificii: nõ ſic in intellectu agente nõ potẽ
te inducere oẽm formam in phãtaſmata quia
nõ ſeparabilitatem ſm rem teſte Auerr. tertio
de aĩa cõ. 18. Sed tñ inducit ſeparabilitatẽ ſm
rõnem: & ꝑpea intellectus ſpeculatiuꝰ ſm rõ-
nem tñ eſt eternus ſed ſm rem eſt generabilis
& corruptibilis. Et hoc uoluit Auer. in tertio de
aĩa cõ. 5. ſicut ſupra diximus ꝙ ſm ꝙ intelle-
ctiuꝰ eſt eternus ſm uero ꝙ ſenſitiuus & phan
taſticus eſt generabilis: & corruptibilis. Et per
hec patet rñſio ad queſitũ. Proſeqtur Pompo-
natius intendens poſitionẽ Auer. refellere. Ex
quo ex Ariſt. ubiq; habetur intellectum ſeu ani
mam nullã penitus habere operationem a cor
pore abſolutã quin ex illo depẽdeat uel tanq̃
a ſubiecto uel tanq̃ ab obiecto uel utroq; mõ

Nam qđcunq; ſit illud aut eſt phãtaſia aut nõ
ſine phãtaſia quo uerbo cõdiciõalr ꝑhus uſus
eſt in prĩo de aĩa in tertio uero loquit̃ abſolute
Et ibi Põponatius aſſumẽs partẽ pro Auerroi
rñdet. Sed nõ ad rẽ ut patet legẽtibus. Aug. ue
ro rñdet. Vbi dicit aĩam triphariã poſſe cõſide
rari primo ĩ illo priori in quo ꝑcedit ſperã hu-
manã ubi .ſ. eſt una intelligentiarꝫ ĩfima: & ip
ſi: ut ſic ſũpte cõpetit ĩtelligere ſine phãtaſma-
te cuius rõ eſt ex quo ipſa ĩtelligit ſuperiores il
las ſubſtãtias ꝑ illarꝫ eſſentias. Scđo cõſidera
ri põt ut ipſa unit̃ ſpẽte nõ huic uel illi hõi: &
tũc ipſa ĩtelligit ꝑ phãtaſma ſed nõ ꝑ hoc & il
lud phãtaſma: ſed ꝑ phãtaſma qđ ſm ſpẽm eſt
ꝑpetuũ. Nã ĩtellectus ut aĩa ſpẽte ſemꝑ intel-
ligit Lapidẽ ꝑ phãtaſma lapidis nõ qđem hu-
ius uel illius hõis ſed hõis in cuiꝰ ſubiecti ma-
iori parte eſt ipſe ꝑfectus. Tertio cõſiderari po
teſt ut ĩtellectꝰ eſt unitꝰ huic uel illi: & tũc ĩtel
ligit lapidem ꝑ phãtaſma huiꝰ uel illius hõis.
Ex his patet quo nã mõ aĩa ĩtelligit ꝑ phãtaſ-
ma: & ſine phãtaſmate. Et ꝑ hec Aug. rñdet ad
Pomponatiuʒ ſecundum mentem Auerrois. Contra
Dñe Augu. hec rñſio pro Auer. pace tua pec August.
cat multiphariã. Primo quia dubia naʒ cũ aĩa
ſemper unã numero habeat naturã & eſſentiã
methaphiſice cõſtitutã ſm rõnẽ ĩtelligentis &
intellecti ut pono ſm Auer. Videt̃ ſemꝑ habe
re unã operationem propriã ĩſeparabiliter na
turã illam cõcomitantem abſolutã ab oĩ phã
taſmate: & ita ſemꝑ aĩa intelligit ſine phantaſ
mate ſiue unita ſiue nõ unita cõſideret̃. Scđo
dubia quia cõceſſo aĩam unitã intelligere cuʒ
phãtaſmate dubitat̃ an deſinat intelligere ſine
phantaſmate modo illo quo intelligebat ĩn il-
lo priori ante unionem ſui ad ſperam. Tertio
dubia uidet̃ ex quo nõ declarat. Si una illaruʒ
intellectionũ ĩpediat alterã & perinde redderẽ
tur ĩcõpoſſibiles inuiceʒ. Quarto eſt dubia cũ
aĩa nullo mõ uidet̃ indigere phãtaſmate in
ſua opatiõe cũ nullũ eternũ indigeat ĩ ſui ope-
ratione recorruptibili teſte Auer. tertio de aĩa
cõ. 36. eſt ẽt manca rñſio cũ ſm Auer. aĩa unita
in poſtremo ſtatu ĩtelligit ſine phãtaſmate fa-
cta copulatiõe ĩtellectus agentis cum poſſibili
ut forme illius quãobrẽ intellectus poſſibilis ĩ
telligit agentem & ꝑ illũ ĩtelligit primũ moto
rem intellectione continuata que eſt ſubſtan-
tia & non potentia intelligentis. Non eſt quip
pe peripatetica reſponſio illa cuʒ dicit animã
conſiderari poſſe ut ipſa unitur ſpẽte: utpote
humane quam ubiq; dicit Aug. animaʒ infor
mare uniuoce per formalem inherentiam ut
rem communem omnibus indiuiduis in qua re

Digitized by Google

ſupra improbauimus Aug.cū ſuo Viltonienſe
ſicut platonizātes magiſq̄ pipatetice phantes
Secūdo nō eſt pipatetica ex quo dicit aīam ut
unitā huic & huic hōi ītelligerē p phātaſma h⁹
& illius hōis & h⁹ & h⁹ lapidis qd non eſt niſi
aīam ītelligere p hoc & hoc phātaſma ſingu-
larizatū: ſed hoc nō eſt pipateticū cū tūc illa ī
tellectio nō ſpectaret ad ītellectū ſed ad cogita
tiuā magis ītelligētē ſubſtātiā in eius tm̄ parti-
cularitate exiſtētē. ¶ Ideo aliter rn̄dendū ē ad
Răſio propria auctoris Pomponaciū ſm Auerroim q̄ dicat Augu.ꝙ
aīa cū unā numero habeat naturā methaphiſi
ce cōſtitutā ut ſepe diximus ſemp habet ꝓpriā
eius ītellectionē ſeparatā a phātaſmate cōtinu
am eternā q̄ eſt ſubſtātia & nō potētia ītelligē
tis. Cū uero ipſam cōtingat hōi uniri nō uni-
uoce & pformalē inherētiā ut falſo Aug.ſōp-
niat ſed magis p aſſiſtētiā effectiuā ad phātaſ-
mata illa actu ītellecta afficiēdo ſtatim fit ſpēs
uniuerſalis in ītellectu materiali q̄ in illo obie
ctiue ſeu relatiue recepta ītellectus ipſe mate-
rialis ītelligit in reſpectu ad phātaſmata actu ī
tellecta modo quo de columpna exēplificat
Auer.7.phiſicoꝝ cō.35.iure igit̄ aīa ipſa nihil
īperſectionis ex illis ꝯtrahit ut ꝓpriū opus ei⁹
ſubiectiue ī illa receptū.qd nō eit potentia ſed
ſubſtātia ītelligēns idēptificatū cū ſubſtācia il
lius āmittere debeat aliter ipſa deſtituta ſua ꝓ
pria opatiōe in natura ociaret̄ qd nō cōcedūt
peripatetici. Et ita aīa per phantaſmata hōi ut
diximus unita nō incōuenit ipſam aliquā ope
rationē nō ꝓpriā ſed comunē & phātaſticam
nō illi repugnātē & incōpoſſibilem de nouo ī
reſpectu indiuidui hui⁹ & hui⁹ nanciſci ſed nō
in reſpectu ſpēi in re ſpectu cui⁹ intellectio illa
comunis & phantaſtica eſt eterna & ꝓ eterno
data mundi eternitate licet ꝓpria operatio aīe
eterna ſit natura prior intellectione comuni &
ſenſata cū unū eternū nō incōuenit eſſe natu-
ra & nō tempore prius alio. Neq̧ eſt opinādū
aīam ex ſui impfectione indigere ut operatio
nem phātaſticā nanciſcat̄ cum ipſa ſit ſubſtā
tia ſeparata que in reſpectu ad hec īferiora ſen
ſibilia ſe habet ut actus purus ſ3 Auerroim iō
nō indiget ut p unionē ad phātaſmata opera-
tionē comunē & phātaſticā nāciſcendo perfi-
ciatur. Sed ipſa ob ſui perfectionem nec nō or
dine uniuerſi expoſcente ut infimū ſuperioris
gradus & ordinis ſuppremū inferioris gradus
actingat unitur p phantaſmata hōi ut illū per-
ficiat nō uniuoce & formaliter ī eſſe ſpecifico
cū homo illud habeat a cogitatiua per quā ip-
ſe ſpecie diuerſat̄ ab aliis aīalibus ut ubiq̧ te-
ſtatur Auer. ſed ut per illius aſſiſtentiā effecti-
uam continuatam ad phātaſmata hominis il-
la actu intellecta afficiendo hō pficiatur in eſ-
ſe uniuerſaliter ītellectiuo p animam ratione
qua fit ut ipſe hō felicitari pōt ſaltē in poſtre-
mo ſtatu. Et p hec bene perguſtata patet rn̄ſio
ad rōnem Pōponacii cōtra Auer. & diſſoluit̄ Contra August.
ōis dubitatio omiſſa ab Aug. ut uidere potes.
Ecce quantū digreſſus ſum propter Pompo-
natium aſſerentē aīam nullū habere opus qn
ſit aut phātaſia aut nō ſine phātaſia. Sed pace
eius ipſe ueritatē dicit ſed neſcit ſe dicere ueritā
tem euenit.n. Pōponacio ſicut ait uterq̧ phi-
loſophus in tertio methaphiſice tex.cō.1. Sunt
n.quidā quoꝝ pedes ſunt per uiam rectā & ne
ſciunt ꝙ ſui pedes ſunt in illa uia mō uerꝰ eſt
ꝙ aīa nullū opus habet qn ſit aut phantaſia
aut nō ſine phātaſia ſicut mediū per quod na-
turalis inferre poſſet aīe ſeparabilitatē ſm rō-
nem tm̄ cū ad probandū illā cōueniens & ꝓ-
portionatū mediū eſt opus comune & phāta-
ſticum opus. ſ. intellectus agentis cui oportet
ꝙ cōicent uires ſenſitiue per hoc.n. opus cōe
& phantaſticū qd non eſt niſi phātaſia aut nō
ſine phantaſia nō pōt probari niſi tm̄ aīam eē
ſeparabilē ſm rōnem per eſſentiā cum ipſa ſit
prima ratio abſtractionis ſm rōnem ſed nullo
mō eſſe ſeparabilē ſm rem & per eſſentiā cui⁹
ratio qa ad illud ꝓbandū nō pōt ſe extēdere
facultas effectuū ſeparatoꝝ ſm rōnē tm̄ par
ticipatiue ſicut ſūt forme māles affecte īmate
riales ab aīa ſed tm̄ ſe extēdere pōt facultas ef
fectuū ſeparatoꝝ ſm rem ſicut ſunt ens inq̄tū
h⁹ & paſſiones eius. Et in hac remiꝝ īmodum
peccat. Aug. in pria eius queſtiōe ſuper primo
lib. methaphiſice ubi opinatur cū dr̄ ens ī qoā-
tum h⁹ habere cauſas & principia ſeu habere
paſſiones illud habere ueritatē ut uerbū illud
inquantū tenet ſe ex parte noſtri modi ītelligē
di tm̄ & nullo mō ex parte rei ita ut Aug. uide Contra August.
atur aſſerere cōitatē entis nō eſſe realē & poſi
tiuam ſed ſm rōnē tm̄ mō quo eſt cōitas for-
marū uſium utpote generice & ſpecificaꝝ qd
nō eſt niſi euertere celum in doctrina peripate
ticoꝝ. Etiam pace Pōponacii ipſe nō bene p-
cepit uerba neq̧ ſenſum uerboꝝ. Ariſt. in.3.de
aīa tex.cō.19.&.20. Vbi ipſe clare oſtēdit ſe-
parabilitatē ſm rem utriq̧ intellectui cōueni-
re: quā nō niſi per cōtinuatā intellectionem ut
aīe propriā: & nullo mō cōem & phantaſticā
ex parte utriuſq̧ ītellectus ipſe phus inferre ui
detur quāobrē ſubiūgit ibidē ipſe nō aliqñ q-
dem ītelligit aliqñ aūt non intelligit. Sed cur
phus ibi nō ſpecificauit ſeparabilitatē utriuſq̧
intellectus eſſe ſm rōnē & mathamaticā quē-

Digitized by Google

admodum eſt illa recto tributa ut dixit in pro-
hemio de aīa. Ad qd nō aliter dici pōt niſi ex
quo ī tertio de aīa de natura utriuſq; ītellectus
erat agēdus ſermo ſicut de duabus eſſētialib⁹
partibus eſſentialibuſq; pricipiis ex qbus eſſē-
tialr methaphiſice & ſm rē aīa ꝯſtituitur quā
ſm rem eſſe ſeparatā nemini uenit in dubium
iō de ſeparabilitate abſolute loqtur pħus ī ter
tio de aīa qa nō niſi de ſeparabilitate ſm rem
īnuit eē ītelligēdū ī pˀhemio uero de aīa uoluit
pħus oſtēdere aīam unitā opus habere comu
ne .ſ. & phātaſticū p quod nō niſi ſeparabilitas
ſm rōnem aīe oſtendi pōt ab artifice naturali
nō potēte cōſiderare aīam niſi tm̄ ut eſt termi
nus phiſice cōſiderationis ī formis naturalib⁹
In tertio uero lib. de aīa Ariſt. ꝯſiderauit aīaʒ
ut infimā itelligentiaꝝ p eſſentiā & ſm rē ſepa
rataꝝ ideo ꝓprium eius opus adinuenit qd eſt
nō qn̄q; qdem ītelligere & qn̄q; nō p qd ſicut
p cōueniens & ꝓportionatū mediū abſtractū
ſm rem methaphiſicus ſeu aīaſticus nō nihil
methaphiſici ſapiēs inferre pōt ſeparabilitateʒ
ſm rem ipſius aīe ex parte utriuſq; ītellectus.
Et hoc cōtra magiſtrū illū & Pōponaciū non
Contra Magiſt. & Pōp. potētes aīam cōſideraſſe niſi tm̄ ſm phiſicaʒ
cōſiderationē. Sed ipſe nō cōſiderauit aīaʒ eſ
ſe qd ſuppremū in formis naturalibus eē ue-
ro qd infimum inter ſubſtātias ſeparatas & ex
quo artes ꝓcedunt de īpfecto ad pfectū quem
admodū & ipſa natura ex hoc .n. documento
motus eſt Ariſt. cōſideraſſe aīam in primo lib.
de aīa mō & rōne qua eſt ſuꝑma inter natura
les formas habēs operationē īperfectā quodā
modo cui uires ſenſitiue cōicant q̄ ē aut phā-
taſia aut nō ſine phātaſia nō tn̄ eſt intelligēdū
ꝙ aīa ſit forma naturalis tm̄ habēs eſſe inſepa
rabile a materia ſm rem mō quo hn̄t alie for-
me naturales tm̄ cū ipſa nō ſit forma natura
lis tm̄ qn imo eſt forma methaphiſicalis hn̄s
eſſentiā & eſſentialē cōſtitutionē ei⁹ methaphi
ſicalē ſicut patet p utrūq; magiſtrū tertio d aīa
tex. cō. 17. Et ideo in hac re errat Pōponatius
credēs ſic loqui de aīa ītellectiua ſicut de aīa
bouis. Et ꝓpea in tertio libr. ipſe pħus ꝯſidera-
uit aīam rōne methaphiſica tm̄ ut eſt inter ītel
ligētias infima cui tribuit opus pfectū abſtra-
ctum & inſenſatū qd eſt ſubſtātia & nō poten
tia ītelligētis: & ſic iure Pomponati⁹ cōdēnatˀ
Proſequitˀ Pōponatius cōtra Auer. Si aīa an-
te unionē ad ſperā eēt ītelligētiaꝝ īfima Ariſt.
ī .12. methaphiſice ptractans de ītelligentiis de
aīa ītellectiua ptractaſſet alr fuiſſet diminut⁹.
Scdo Ariſto. intellectiuā aīam totius cōſidera
tionis phiſice ut terminū cōſtituit ut pʒ ſo phi
ſicorum & non tantum quo ad cognitionem
quia eſt cum etiā cognitionē illā naturalis īclu
ſiue de deo habeat erit igitˀ ddm ꝙ aīa ipſa erit
terminus in cognitiōe quid eſt quaobrē cogni-
tio quod quid ūt aīe ī naturali pħia agēda erit
Arguit ēt Pōponatius cōtra pricipalē rn̄ſionē
quia unius & eiuſdē nature ſpecie unus eſt ſpē
operādi modus igitur nō pōt aīa intelligere ī-
tellectionē a corpore dependentē & abſolutā
a corpore niſi una natura numero duo eē ha-
beret. Et cū dicitur in rōne unus ſpē eſt operan
di modus qm̄ eiuſdē nature ſpē uł numero alia
atq; alia rōne ſupra poſſunt eſſe diuerſi modi
operādi genere ut lunaris aīe quatenus aīa eſt
eſt mouere celū quatenus ītelligētia eſt eſt in-
telligere. At nullius ītelligētie eſt diuerſus ſpē
operādi modus & ita aīa nō pōt habere ītelle
ctionē a corpore dependentē & ītellectionē a
corpore abſolutā. Rurſus cōtra quia ſeqretur
unā naturā ſm unū modū de eodē obiecto ha
bere unā numero intellectionē & ſm aliū mo
dū infinitas qd deducitˀ per modū quo aīa nō
depēdendo e corpore ītelligit unicā intellectio
nem eternā uidelicet deū per modū uero quo
ītelligit depēdendo e corpore ītelligit idē obie-
ctū puta deū p infinitas ītellectiones q̄ten⁹ in
finiti homines deū ītellexerūt & intelligūt. Ad
rōnes Pōponatii cōtra Auer. Rn̄det Aug. ſed
meo iudicio non ad rem ideo omitto illum
Ego uero dicerē ad primā ꝙ ideo Ariſt. in .12.
methaphiſice de aīa ſingulariter nō pertracta-
uit ex quo cū ipſa ſit intelligētiaꝝ infima facta
ptractacione de Intelligētiis ipſi aīe ſatis preſtā
tibus uiſus eſt de aīa ptractaſſe. Vel ſcdo ut di
ximus Ariſt. in tertio lib. de aīa ut eſt intelligen
tiaꝝ infima ptractauit. Vbi in eodē lib. tex. cō.
17. de eius methaphiſica & eſſentiali cōſtitutio
ne ſmonē egit: & ſimilr ibidē tex. cō. 19. & .20.
de natura & ītellectus agētis pertractat. Et pri-
us de natura ītellectus poſſibilis ptractauit ari
ſto. ubi ēt ambob⁹ illis ītellectib⁹ ut eſſentiali
ter aīam ītellectiuā in eius eſſe ſpecifico cōſti
tuētibus adinuenit ꝓpriū opus oīno abſolutū
a corpore cū dixit: & nō qn̄q; quidē ītelligit &
qn̄q; non intelligit. Ad ſcdam rōnem di ꝙ eo
modo quo naturali ꝯtinet de aīa cōſiderare
eo mō in philoſophia agitˀ de illa tam ꝗquo ad
quia eſt q̄ quo ad quid eſt ipſam ſeparabilem
ſm rōnem tm̄ inferēdo qua cōſideratione tm̄
ipſa eſt terminus phiſice cōſiderationis infor-
mis cōſiderata tm̄ a philoſopho ī primo & ſo
lib. de aīa. Cū āt ꝓuenitur ad tertiū libr. de aīa
ſicut diximus de īperfecto ad pfectū reſtabat
iure agere ac ptractare de aīa ut eſt intelligen-

tiarum infima & conſequenter ut eſt ſm ré &
per eſſenciá ſeparabilis ac ſimpliciter imorta-
lis. Ad rõnez Põponacii obiciétis cõtra princi
palé cõ̃ſioné qa uni⁹ & eiuſdé nature & cetera
Rñdet Aug. ꝙ licet tei q̃ aia itellectiua eſt due
ſint opationes ſpẽ diſtincte utputa itelligeꝛ ab
ſtractú ſm rem & p eſſentiá nullo mõ phanta
ſticú & itelligere phátaſticú tñ utraq; itellectio
ſubit eúdé ſpẽ itelligédi modú qui eſt ut intelli
gat itelligibilia q̃ ſút actu itellecta ſiue illa ſint
a phátaſmatib⁹ accepta ſiue aliúde. Et dicit hi
iaé ſentire diuú Thomá Ad ultimú argumétú
Põponacii rñdet Aug. ꝙ Auer. illud nõ icredi
bile ſed neceſſariú arbitraꝛ. Ná itellectus quo
eſt ſubſtãtia ſeparata & una itelligẽtiaꝶ ifima
itelligit deú una numero itellectione q̃ eſt ipſe
deus qm̃ p illi⁹ eſſentiá quo uero é hois aía cú
ut ſic ſit aía ifinitoꝶ hoim ſibi iuicé i eádé dei
itellectioné ſuccedétiú itelligit deú ifinitiꝫ itelle
ctióibus q̃ nõ ſunt deus ſed ipſius dei effectus.
Dñe Aug. ubi rñdes nõ incõuenire duas opa-
tiones non dú ſpẽ ſed ẽt genere diuerſas ſubire
Contra Auguſt. eúdé ſpẽ itelligendi modú utpote intelligere q̃
ſút actu intellecta ſiue illa ſint ſeparata ſm reꝫ
& p eſſentiá ſiue phátaſtica. Ná directe ꝯtradi-
cis phõ uolenti i toto ſo lib. de aía ꝙ potẽtie
diſtinguunꝛ p actus & actus p obiecta mõ con
ſtat actu illa itellecta eſſe genere diuerſa ſicut
corruptibile & incorruptibile. Nec uꝫ ſi diceret
Aug. ꝙ iõ itellectióes ille ſubeút eundé ſpecie
modú ex quo ſufficit ut ſint de obiecto actu in
tellecto abſolute ſupto nõ hoc uel illo Sed cõ
ita. Ná tũc itellectiones ille nõ ſubirét eúdem
ſpẽ modú ſꝫ magis tñ eúdé gñre modú poſt-
q̃ nõ ſút de obiecto i ſpẽ ſed in genere & in cõi
ſupto. Ampli⁹ itellectióes illas eſt neceſſe eé p
diuerſa media ex quo itellectio de actu intelle
cto ſeu de obiecto abſtracto ſm ré opꝫ ꝙ fiat
p formá in materialé ſm rem ſeparatá ut po-
no & ut pꝫ exercitatis itellectio uere que eſt de
actu itellecto ut obiecto materiali ſeparato ſꝫ
rõnem tñ opꝫ ꝙ fiat p formá materialé ab-
ſtractá ſm rõnem tñ qua pp illas ſubire eúdé
ſpẽ modú nõ eſt niſi fingere nouá phiá. Et mi
rú eſt Aug. hoiem exercitatú cõcedere ꝙ lꝫ tei
q̃ aia itellectiua eſt due ſint opatiões ſpẽ diſti
cte & utráq; illaꝶ dicit ſubire eúdeꝫ ſpẽ modú
ut diximus. Et ad colorádú eius erratú inducit
ꝓ teſte monarchá aquinaté q habens alia pri-
cipia a pricipiis pipateticoꝶ deducit ex illis ali
as cõcluſiones mõ ex quo ſicut ipſe ꝓcedit ꝙ
ſpẽs intelligibiles p ſe ſút eiuſdé ſpẽi in aia cõ-
iúcta & ſeparata ita ſimiłr itellectiões aie uni-
te & ſeparate cõſiderate ſub una ſpecifica rõ-
ne receptionis ſubiectiue & realiter pñt ſubire
eúdem ſpẽ modú itellectionis. Cú ipſe mõar-
cha aqnas nullo mõ aſſerat aíam itellectiuaꝫ
eé ſubſtãtiá ſeparatá cõplete ſpẽi ut tenet Aue.
ſed aſſerit illá eſſe formá ſimplicé partẽ ꝙ eſſẽ
tialem alicuius cõplete ſpẽi uꝫ hóis cui ſicut ñ
repugnat de nouo creari ita ſimiłr illi nõ repú
gnat aliqd de nouo realr & ſubiectiue recipere
Mõ hoc aſſerere in doctrina Auer. nõ eſt niſi i
ſanire. Cú ipſe teneat aíam ut itelligentiaꝶ ifi
má i reſpectu ad hec iferiora habere ſe ut actú
puꝶ ita ut nullo mõ ipſa depẽdeat neq; ſit in
potentia receptiua realr & ſubiectiue in reſpe-
ctu hoꝶ inferioꝶ qua rõne ſit ut intellectio ei⁹
in reſpectu ad hec inferiora nullo mõ eſt uel eſ
ſe põt de genere paſſionis & receptionis ſubie-
ctiue ſed tñ de genere actionis ex quibus patet
Aug. nõ pipatetice ſentire aſſerenté itellectões
aíe ut intelligentiaꝶ infime & ut unite ſubire
eúdem ſpẽ modú intellectionis ná ẽt ꝙ aía ut
ſeparata itelligat actu intellectú qđcúq; ſit ex-
cluſo circúſcriptoq; pͥmo motore illud itelli-
git itellectione de genere actionis ut uero uni-
ta intelligit illud actu intellectú intellectiõe de
genere paſſionis & receptiõis nõ ſubiectiue re
aliter & abſolute ſꝫ obiectiue & relatiue tñ mõ
quo ſepe dixim⁹ de colúpna ꝙ nõ é dextra de-
xtreitate realiter & ſubiectiue i ea exiſtẽte ſꝫ ob
iectiue & relatiue tñ ut pꝫ ſeptimo phiſicoruꝫ
cõ. 20. Núc tẽpus eſt ut ad rõnem Põponacii
aliter q̃ ſentiat Aug. rñdeamus ꝙ nullú parit i
cõueniens ut eiuſdé nature & eſſentie ſint due
ſpẽ diuerſe operationes & effectus ordiné iter
ſe habẽtes altera qđ primo altera uero poſte-
rius & ſecúdario citra mõ patet eandé eſſe cáꝫ
effectuú ſpẽ diuerſoꝶ inuicé ordinatoruꝫ ſicut
pꝫ. 8. phiſicoꝶ cõ. 31. de generáte ꝓducẽte for
má inmediate & mediáte illa accidẽtia ad for
má illá cõſequẽtia mõ pꝫ itellectioné ꝓpriaꝫ
& ſm rem abſtractá ꝓcedeꝛ itellectioné aie ut
unite cõem & phátaſticá ſicut prius ſaltẽ natu
ra in aía ut itelligẽtiaꝶ infima. Ná licet ambe
ille intellectiones ſint eterne ſupta tñ itellectio
ne phátaſtica i reſpectu aie accepte tñ i reſpe
ctu ſpẽi & nõ in reſpectu idiuidui nõ tñ icõue
nit unú eternú eſſe prius natura ſed nõ tẽpore
alio. Scđo rñderi põt nõ incõuenire duas opa
tiões ſpẽ diuerſas eſſe eiuſdé nature qñ & ubi
natura illa ſit unius illaꝶ realiter & ſubiectiue
receptiua alterius uero relatiue tñ. mõ pꝫ pro
priá & ſm rem abſtractá intellectioné ſubiecti
ue idẽptificari cú ſubſtãtia intelligẽte ideo dr i
tellectio illa ſubſtãtia & nõ potẽtia intelligen-
tis intellectio uero phátaſtica cú ſit potẽtia &c.

non ſubſtantia intelligentis eſt omnino diuer
ſa a ſubſtantia intelligente ideo illi repugnat
ſubiectiue & realiter recipere intellectionem il
lam phantaſticam ſed tm̃ relatiue redditur il
lius ſuſceptiua. Tertio rñdetur ꝙ nõ inconue-
nit eiuſdem nature uꝫ aĩe intellectiue eſſe du-
as intellectiones ſpẽ diuerſas unaꝫ totaliter &
pure intellectiuã & abſtractam ſecundum rẽ.
Alteram uero partim eſſe intellectiuaꝫ partim
uero ſenſitiuam partimq; eſſe ingenitã & ĩcor
ruptibilem partim uero eſſe generabilẽ & cor-
ruptibilem ſicut eſt ipſe intellectus ſpeculati-
uus in quo ut dicit Auer. eſt neceſſe tres uirtu-
tes ſenſitiuas cõicare. Et hac ratiõe dicit Auer.
tertio de aĩa cõ. 5. ꝙ intellectus ſpeculatiuus ẽ
uno modo generabilis & corruptibilis & alio
modo eternus generabilis & corruptibilis qua
tenus ſenſitiuuſ eternus uero quatẽus intellecti
uus de quo intellectu ſpeculatiuo quot & quã
ta dici poſſunt uide Auer. ĩ tertio de aĩa cõ. 36.
Et he reſponſiones ſufficiunt ut tam friuola il
la ratio Pomponacii diſſoluatur quã Aug. pi-
patetice ſoluere non potuit. Sed hic incidit lo-
cus dubitationis non parue. An intellectus ſpe
culatiuus ſeu forme materiales affecte ab ani-
ma utpote ab intellectu agente in materiales
ſint tantum ſecundum rationem & non ſecũ-
dum rem per eſſentiam ſeparate uidetur enim
ꝙ ille ſint ſecũdum rem ſeparate ut plato ſen-
ſit. Nam eſt documentũ Ariſto. ꝙ unum qdq;
ens & agens eſt ei naturale generare ſibi ſimi-
le in ſpecie ut patet per utrunq; magiſtrum in
ſo de anima modo patet intellectum agenteꝫ
eſſe ſecundum rem & per eſſentiam ſeparatuꝫ
eſſeq; in omnia facere actiuum ut patet tertio
de aĩa tex. cõ. 17. ex hoc uidetur ꝙ ſit ſufficien
tiſſimus reddere formas materiales & ſenſibi-
les eſſe ſecundum rem & per eſſentiam ſepara
tas. Ad quod reſpõdetur ꝙ ꝗuis intellectus ex
ſui natura ſit potens gñare materiales formas
eẽ ſm rẽ ſepatas tñ repugnat ex pte paſſi ñ po
tẽtis recipe actionẽ agẽtis. Sed ꝗrit̃ cur forme
materiales cũ contingunt ab intellectu agente
uniuerſalizari acquirunt eſſe ſeparatum ſecun
dum rationem tantum retinent tamẽ ſemper
eſſe poſitiuum & ſenſatũ. Ad qđ dicendum ꝙ
repugnat rei ut intellecte habere eſſe reale qđ
eſt ꝑprie extra animam nã non lapis ſm rem
ſed ſpecies lapidis eſt ĩanima ut patet tertio de
anima ꝙ uero forma intellecta acqrat tantuꝫ
eſſe ſecundum rationẽ ſeparatuꝫ ab intellectu
ſupra diximus ꝙ uero retineat eſſe poſitiuum
& ſenſatũ ita ut nõ repugnat comunitati for-
marum uniuerſalium: ut ſit poſitiua ſẽſata ſeu

phantaſtica ſed nõ cõis ſecundum rem ſed co
munis tantum ſecundum rõnem ratio eſt ex
quo forme materiales ſũt p ſe & ex ſui natura
ſm rem inſeparabiles a materia: & ita intelle-
ctus agens non poteſt aff cere eas comunes &
uniuerſales: ſecundum rẽ iquia tunc poſſet mu
tare naturam illarum in aliam oppoſitam qđ
facere non poteſt niſi ſolus primus motor q
cum ſit nõ ꝑprie natura ſed ens ſupra naturaꝫ
poteſt mutare motũ celi ex ſui natura poſſibi-
lem in naturam neceſſariaꝫ qđ in nulla alia re
naturali id euenire poteſt modo conſtat intel-
lectum agentem efficientem & uniuerſalizan
tem formas materiales ſenſibiles eſſe unũ enti
um naturaliuꝫ teſte Auer. tertio de anima cõ. Contra August.
17. Et in hac re peccat Aug. aſſerens intellectũ
in aĩa humana agentem eſſe intellectum diui
num tunc ipſe poſſet mutare inſeparabilitateꝫ
ſꝫ rẽ a materia ĩ formis materialib⁹ & imicte-
re in eas ſeparabilitatem ſecundũ rem qđ nul-
lo mõ eſt concedendũ: & ĩ hac re uide Auer.
in tertio de aĩa cõ. 18. ubi ait ꝙ non poteſt dici
ꝙ proporcio intellectus agentis in aĩa ad ĩtel
lectum generatuꝫ eſt ſicut ꝑportio artificii ad
artificiatum omnibus modis ars. n. ĩponit for
maꝫ in tota materia abſq; ꝙ materia ſit aliqd
exiſtens de intentione forme anteꝗ artificiũ fe
cerit eam & non eſt ita in intellectu quoniaꝫ ſi
ita eſſet intellectu tunc homo non indigeret in
cõprehendendo intelligibilia ſenſu neq; ima-
ginatione ĩmo intellecta peruenirent in intel-
lectum materialem ab intellectu agente abſq;
eo ꝙ intellectus materialis indigeret aſpicere
formas ſenſibiles. At ubi Aug. rñdet ad ultimũ
argumentũ Pomponatii: quia tunc una nume
ro aĩa de eodem obiecto. Dico pace eius ipſũ
non pipatetice ſentire aſſerentẽ aĩaꝫ intelligere
deum una numero intellectiõe que eſt ipſe de
us cum nõ aliter anima intelligit deum ut ait
Auer. tertio de aĩa cõ. 5. niſi intellectione de ge
nere paſſionis uꝫ ĩtelligẽdo primũ motoreꝫ ut
aliqd aliud extra ſe cõſtat ât hmõi eſſe qđ im-
perfectũ cũ ſit de gñe paſſiõis cũ nullũ ens de
pendẽs põt ĩtelligere deũ intellectione ꝑfecta
de genere actionis cũ ipſe deus a ſe ipſo ſoluꝫ
cognitione ꝑfecta cognoſcat̃ in qua re niſi ca-
tholici nõ diſſonant a pipateticis. Et ita Aug. Contra August.
Vbiq; uenit condẽnãdus. Nec ualet ſi diceret
ipſe ꝙ ĩ. 12. methaphiſice & tertio de aĩa ubiq;
fere dr̃ in abſtractis idẽ eſt intelligens intelle-
ctio & intellectuꝫ mõ in intellectione qua aĩa
deum intelligit deus eſt obiectũ intellectũ. Ni-
ſi eſſet ꝙ illud ĩtellectũ contingit eſſe duplex ĩ
trinſecũ habens rõnem medii & extrinſecũ pu

Digitized by Google

ta deus q̄ eſt ipſum obiectū cognitū ubi intel-
ligiť ab intelligētiis depēdentibus mō p₃ ꝙ in
tellectū intrinſecū & nō extriſecū eſt idē cum
cognoſcēte. Pro q̄ re debes ſcire ꝙ nō aľt que
uis intelligētia depēdens intelligit deū niſi per
hoc ꝙ itelligit illū ſicut aliqd aliud extra ſe re
cipiēdo intellectū de illo p qd aliud & aliud in
tellectū receptū i alia & alia potētia itelligente
cōſtituunť plurificāturq₃ ītelligēne indiuerſis
ſpēbus uniuocis traſcēdēter mō patet illud ali
ud & aliud itellectū nō poſſe eē deū cui pluri-
ficari oino repugnat. Et ſi q̄rať qd ſit illud ali
ud & aliud itellectū de primo motore receptū
in unaquaq₃ ītelligētia. Ad qd dī ꝙ nō eſt niſi
alius & alius itellectus agēs dependēs ab eter
no effulſus a primo motore ſicut ei⁹ opus eter
num receptū in alia & alia uirtute & potētia re
cipiēte q̄ nō eſt niſi intellectus poſſibilis. Nec
ualet ſi obiceret Aug. ex quo Aue. ait in. 12. me
thaphiſice cō. 44. ꝙ intellectū eſt cā intelligē
tis mō patet itellectū agentē nō eſſe cām itel-
ligētis & ppea illud intellectū nō eſt niſi deus
habēs rōnē obiecti ītellecti qui eſt cā ītelligen
tis. Niſi eēt ꝙ illud intellectū eſt duplex & ex-
trinſecū tm̄ eſt cā intelligentis intrinſecū uero
ut eſt ipſe itellectus agēs idēptificať eadē nu-
mero ſubſtātia cū itellectu poſſibili habētes tm̄
diuerſas opationes ex quo itellectus agētis eſt
generare phātaſmata actu itellectus poſſibilis
eſt apphendere ſeu ſormari ſicut p₃ tertio de
aīa cō. 20. Nec ēt Aug. pipatetice rn̄det ꝙ aia
īſtitutoꝝ hominū intelligit deū infinitis intelle-
ctionibus q̄ nō ſunt deus ſed ipſius dei effect⁹
Cū oporteat dicere ſi pipatetice loq uelimus
ꝙ itellectiones ille ſūt effectus & operationes
aīe ex parte intellectus agētis generātis & ab-
ſtrahētis illos infinitos effectus ſeu infinitos i-
tellectus ſpeculatiuos ab infinitis ſenſibilibus
effectibus dei rōne quoq₃ aīa ipſa format infi-
nitos quodamō cōceptus tam qditatiuos q̄ q̄
litatiuos de ipſo deo. Nā nō aliter neq₃ aliqua
alia cognitione q̄ iſta aīa ut unita in primo iſta
tu deū itelligere pōt. Et i hac re fortaſſe Auer.
& monarcha aqnas cōcordant. Venio ad Pō
ponatiū dicentē in calce rōnis eius ubi exēpli-
cat ut lunaris aīe quatenus aīa eſt mouere ce
lū quatenus uero itelligētia eſt itelligere. Dn̄e
Pōponati hec nō ſunt ad mentē Auer. q ſi be
Contra Pōpo. ne itelligať triphaniā dicit itelligentiā conſide
rari poſſe ſm ꝙ ex ipſo diſſeminato p plura cō
mēta excerpi pōt primo ī rōne q̄ itelligētia ſeu
ītellectus ſeparatus & ut huius h₃ intelligere.
Scdo in rōne qua aīa eſt & q̄ eſt forma ſimi-
lis forme abſtracte & ut hui⁹ nullo mō habet

mouere celū ſed tm̄ h₃ cōſtituere celu₃ in eſſe
ſuo ſpecifico utpote ipſum reddēdo formali-
ter animatum. Nec nō conſtituendo ipſum eſ
ſe corp⁹ ī actu naturale ſenſibile nullis dimēſio
nib⁹ i materia celica pcedētib⁹ ex quo cū ītel-
ligētia ſit forma eterna indiuiſibiliter recipiť ī
materia celica dimēſionibus poſt aduenientib⁹
in materia illa q̄ ratio docet ut ītelligētia ſic ꝯ
ſtituit celum formaliter aīatum ꝙ nullo mo-
do dependet ab illo ſed celū oino dependet &
cōſtituitur ab illa teſte Auer. ubiq₃ maxime in
primo phiſice auditionis cō. 63. Tertio mō ꝯ-
ſiderať intelligentia in rōne qua eſt motor q̄
rōne habita intelligentia eſt ſimilis forme ma
teriali & ita ut hui⁹ habet mouere celu₃: & ut
h⁹ dependet intelligentia e celo. Nam ſic mo-
uendo illud ſupponit corpus celeſte eſſe actu
quātum actuq₃ corpus prius natura cōſtitutu₃
ab intelligentia ut aīa & forma illius nō ut h⁹
mouēte illud ſed magis ut prius natura infor-
māte illud hec oīa patent p Auer. ſo celi cō.
3. Ex his patet q̄ grauiſſime peccat Pōponaci⁹
ubi ipſe p hoc infert intelligentiā ſm rem eſſe
ſeparabilē ex quo nō in oī ſuo opere depēdet
a corpore qa nō in intelligēdo ſed tm̄ in uno
ope depēdet a corpore u₃ imouēdo. S₃ anim⁹
human⁹ i nullo ſuo ope pōt n̄ depēdere e cor
pore pp hoc ipſe aſſerit illū ſimplr ſm rem eē
iſeparabilē & mortalē cū i oī ſuo ope depēde
at a corpe ſaltē ut obiecto. S₃ pace ei⁹ cū op₃
dicere eē ad mētē utriuſq₃ phi ꝙ aīa pōt duplr
ꝯſiderari pīo ut h₃ op⁹ cōe & ut h⁹ ipa ē iſe-
parabilꝭ a mā ſolū ſ₃ aſſiſtētiā ē tm̄ ſeparabilꝭ
a mā pformalē iherētiā ex quo nllo mō ē for
ma corporꝭ pformalē iherētiā cū n̄ ſit act⁹ cor
porꝭ niſi equiuoce tm̄ ſ₃ Auer. ſo d aīa p mī
ta ꝯmēta ē tm̄ ſeparabilꝭ math. u₃ ſ₃ rōnem &
opationē mō quo ē recti ſeparabilitas. Si uero
aīa h₃ op⁹ ppriū tūc ē ſeparabilꝭ tā ſ₃ rē q̄ ſm
rōnē u₃ tā meth. q̄ math. Et i hac re ſupra ipro
baui m⁹ Pōp. q̄ pp. teneo aſſertiue hāc ꝯcſonē
eē ad mētē tā Arit. q̄ Auer. p u ltio eoꝝ nūcu
patiuo teſtamēto ꝙ Aīa itellectiua ē ſimplr ī
mortalꝭ ex pte utriuſq₃ itellect⁹. Et Pōp. & ut⁹
Luc. & Epic. reiiciant tā a ſcola pipateticoꝝ q̄
a nr̄a cath. reli. S₃ ꝯtra nr̄a₃ determiationē obi
cit Pomponat. ubi de mente Auer. dicebamus
intelligentiā dependentē eē formā celici orbis
pformalem inherentiā dicens eſſe meꝝ ipoſſi
bile primo qdē qm̄ ex ītelligētia & orbe fieret
p ſe unū ut ſatis patet quod ex multis refelliť:
quia tunc intelligentia eſſet pars eſſencialis cō
poſiti: & ſic intelligentia definiretur per orbem
q̄re & dependeret ab orbe. Scdo qm̄ intelligē
tia nō eſſet pfecta in ſpecie cum pars eſſencia-

Digitized by Google

lis nõ ſit ſpẽs ſed ſpeciei pars: & ſic intelligẽtia
nõ eſſet effectiua orbis qm̃ ſᷣo phiſicorum for
ma nõ põt coincidere idẽ numero cũ efficiẽte
Amplius ſi ĩtelligẽtia eſſet forma orbis tũc in-
tellect⁹ quo ĩtellect⁹ alicui⁹ corporis eẽt actus
qd eſt falſum. Preterea ſi ĩtelligentia eſſet uere
unita celo uana erit illa unio qm̃ qdẽ ĩtelligen
tia ex ſe hꝫ eẽ & opari nã in ĩtelligẽdo nõ indi
get corpore qd igiẽ ꝓdeſſet illa unio. At huma
nus ĩtellect⁹ neceſſario eſt corpori unit⁹ qm̃ ſi-
ne phãtaſmate ĩtelligeẽ neqt. Et dicit ſumi poſ
ſe ex Ariſt. & Aue. celos eẽ aĩalia p equocatio
nem. Dicit ẽt ipſe ſm̃ Auer multociẽs dicentẽ
celũ ab extrinſeco motore moueri. Nã primo
celi cõ. 22. dicit ĩpoſſibile ẽ celũ eſſe ſemp mo-
bile niſi p pricipiũ extrinſecũ ñ corporeũ neqꝫ
ꝙ ſit uirtus ĩcorpore. Et paꝝ poſt dicit ꝙ ĩpro
prie ĩtelligẽtia eſt forma celi cũ re uera tm̃ ẽ ef
ficiẽs & finis. Et dicit ꝙ ex ĩtelligentia & orbe
nõ fit uere unũ cũ tã orbis ꝗ̃ ĩtelligẽtia ſint ue-
re in actu & utrũqꝫ de p ſe eſt pfectũ in ſpẽ. Et
ſubdit ꝙ in primo celi cõ. 95. ait Auer. ꝙ ma-
teria celi eſt ens ĩ actu ꝗre maniſeſtũ eſt ꝙ taꝫ
celũ ꝗ̃ ĩtelligẽtia ſunt uere encia ĩ actu & unũ
qdqꝫ ipſorũ eſt hoc aliqd. Dñe Põponaci pa-
ce tua oẽs hi ſermones ſunt corruptiones men
tis & poſitionis Auer. Et tãdẽ dico Auer. ubiqꝫ
poſitionẽ nr̃am ut eius ultimũ teſtamentũ cõ
firmare maxime ſᷣo celi cõ. 3. ubi ait ĩtelligen-
tiam dependentẽ eſſe uere formã materie celi
ce ex quo dicit ꝙ adunatũ ex ĩtelligẽtia & or-
be eſſe unũ ſꝫ diſpoſitionẽ magis diminutã ꝗ̃
ſit adunacio recipiẽtis & recepti in forma ab-
ſtracta quod uerbũ corruptũ & falſo ĩterpetra
tum ĩuenio a Pomponatio ex quo dicit ipſe ĩ
forma nõ abſtracta. Nã hoc eſt contra Auer.
uolentẽ ibi oſtendere ꝙ ex Intelligẽtia & orbe
cõſtituiẽ unũ adunatũ ſm̃ diſpoſitionẽ magis
diminutã ꝗ̃ ſit adunatũ ex recipiẽte & recepto
ſeu ex ĩtelligẽte & ĩtellecto utpote ſicut eſt ipſa
intelligẽtia adunata cõpoſita ſeu cõſtituta ex
ĩtellectu poſſibili & agẽte cuius adunatio ẽ ſꝫ
diſpoſitionẽ minus diminutã ꝗ̃ ſit adũatio ex
Itelligẽtia & orbe ĩ qbus ẽ adunatio magis di-
miuta pp hoc quia plus diuerſaẽ ĩtelligẽtia ut
res ĩmaterialis ab orbe celico materiali ꝗ̃ ĩtel-
lectus poſſibilis ab agẽte ex quo ambo ſunt in
materiales ueꝝ tñ cõpoſitũ & adũatũ ex ĩtelli
gẽtia & orbe ſi cõpareẽ ad adũatum ex mate
ria elemẽtaria & forma materiali tũc ſine du-
bio adũatio ĩ ĩtelligẽtia & orbe erit ſm̃ diſpõ-
nẽ min⁹ dimiutã ꝗ̃ ſit ĩ ꝓpoſito ex materia ele
mẽtaria & forma materiali ĩ quib⁹ ẽ maior di
uerſitas & mĩor adũatio pp dimẽſiões ĩtermi
natas eternas materie prĩe impediẽtes coherẽ
tiã & adũationẽ forme materialis ad materiã
ob illaꝝ corporeitatẽ. Et ppea dicit ibi Aue. ꝙ
cã iſti⁹ adũatõis ſm̃ diſpõnẽ min⁹ diminutã ĩ
ter ĩtelligẽtiã & materiã celicã ĩ ꝛ̃ſpectu ad adu
natũ ex materia elemẽtaria & forma materia-
li ẽ quia ñ coheret forma utpote ĩtelligẽtia ſue
materie mediãtib⁹ dimẽſiõib⁹ ſicut forme ma
teriales gñabiles & corruptibiles ex quo ipe re
cipiunẽ diuiſibilr̃ ĩ materia quia ꝑexiſtẽtib⁹ di-
mẽſiõib⁹ ĩ materia hãc ẽt põnẽ cõfirmat Aue.
11. metha. cõ. 41. Vbi motorẽ ꝯiũctũ celi uocat
formã & aĩam celi quẽ nõ aliũ ꝗ̃ ĩtelligẽtiã eſ
ſe aſſerit. Et miꝝ ẽ ꝙ ĩ hac re uideã tã Aug. ꝗ̃
Põpõaciũ miꝝ ĩmodũ errãtes Aug. quidẽ ĩ li
mitate oẽm ĩtelligẽtiã tã depẽdẽtẽ ꝗ̃ ĩdepẽden
tẽ materie celice formã eẽ aſſerẽtẽ Põpõaciuꝫ
uere oẽm ĩtelligẽtiã tã depẽdẽtẽ ꝗ̃ ĩdepẽdẽtem
formã celi eẽ oĩo abnegãtẽ. Nũc tẽp⁹ ẽ ut rõ-
nes Põpõatii uacuas oſtẽdam⁹. Ad primã dđꝫ
ꝙ ẽt ꝙ ĩtelligẽtia ſit ps eẽntialis aĩalis celici ſi
cut de facto ẽ nõ ob h̃ ĩtelligẽtia definiẽ & de
pẽdet ab orbe ut forãr̃ aĩato neqꝫ ab illo ut ſic
ab ĩtelligẽtia ꝯſtituto lꝫ ipa dpẽdeat ab illo tm̃
ut moto cui⁹ rõnẽ ꝯſideraẽ potuiſti. Ad ſcdaꝫ
rõnẽ ꝙ ſtat ĩtelligẽtiã metha. ꝯſideratã ꝗ̃tẽus ẽ
ĩtellect⁹ ſepat⁹ ſit quid pfectũ ĩ ſpẽ ut dicebãus
ꝯſtitutũ ſm̃ rõnẽ metha. abſtractã utpote ĩtel-
ligẽtis & ĩtellecti ꝯſiderata tñ ĩtelligẽtia ſꝫ rõ
nẽ min⁹ abſtractã utpote ſꝫ rõnẽ formalr̃ aĩan
di & ꝯſtituẽdi materiã celicã eẽ corp⁹ ĩ actu na
turale ſenſibile formalrqꝫ aĩatũ ex quo p rõnẽ
illã uideẽ quodamõ decidere & ocũbere ab il
la ſui pfectiõe & abſtractiõe p eẽntiã & ſm̃ rẽ
metha. pp h̃ põt ſubire rõnẽ ptis eẽntialis ĩma
terialis tñ formalr̃ aĩantis materiã celicã ipſa
tñ nũꝗ̃ ãmictẽte ei⁹ naturã ſpecificã metha. ꝯ-
ſideratã ab alciori artifice. Et cũ dicit ꝙ forma
nõ coĩcidit idẽ numero cũ efficiẽte. Dđm ẽ ꝙ
ueruꝫ eſt de forma materiali generabili & cor
ruptibili ſed non de forma in materiali in cor-
ruptibili informante non per motum & muta
tionem tunc enim forma efficiens & finis ſũt
idem numero ut ſepe fatetur. Auerrois. Ad ali
am rationem: quia tunc intellectus eſſet actus
corporis qd nõ ꝯcederet philoſophus Niſi eſ-
ſet ꝙ intellectus non poteſt eſſe actus corpo-
ris corruptibilis. Sed ꝙ ſit actus corporis, in-
corruptibilis ſicut eſt corpus celeſte nihil pro-
hibet. Secundo dicitur ꝙ nil prohibet intelle-
ctum eſſe actum corporis conſtituti ab intelle
ctu tantum & nullo modo ipſius intellectus
conſtitutiui ſicut patet in corpore celeſti con-
ſtituto ab intelligentia & nullo modo illã con
ſtituente. Ad illud Cum dicitur ꝙ uana eſt
illa unio Ad quod dicitur ꝙ non eſt uana

Contra Pompo.

Nam q̄uis intelligentia non unitur corpori ut
perficiatur cum ſit perfecta unit̄ tamen illi ut
illud perficiat in eſſe ſuo ſpecifico. Ad illud cū
dicit ſecundum Auer. multociens dicentem ce
lum ab extrinſeco motore moueri: & ſic non
ab intelligentia ut forma & motore cōiuncto
Ad quod dicēdum ſicut ſupra diximus euenit
ſe Pōponatio qd ait uterq; phus in tertio me-
thaphiſice tex.cō.1. Sunt quidaȝ amulantes &
tenentes pedes per uiā rectam neſcientes illaȝ
eſſe equalem uiam mō Pōponacius dicit ueri
tatem neſciens tñ dicere illam. Nam Auer. in
12. metha.cō.41. ait motuȝ celi componi.i.de
pendere a duobus motoribus uno coniuncto
dependente qui eſt forma & anima celi finite
motionis ſcilicet ſecundum magnitudineȝ ſed
non ſecundum tempus cum hoc nihil ꝓhibet
ſicut teſtatur Auer. ſo celi cō.13. Aliꝰ uero mo
tor eſt omnino ſeparatus & extrinſecus & in-
dependens q non eſt forma & anima celi ex
quo eſt prima forma abſoluta ab omni poten
tia ſimpliciter ideo repugnat illi eſſe formaȝ p
formalem inherentiam cuiuſcunq; rei corpo-
ree tam corruptibilis q̄ incorruptibilis: & ſic re
pugnat illi eſſe formam definitiue exiſtentē in
determinato orbe cum magis ipſe eſt in quoli
bet orbe per comunē influxum effectiuuȝ. Et
hic motor ſeparatus & extrinſecus eſt infinite
mocionis tam ſecundum tēpus q̄ ſm magni-
tudinem. Et iō motus eius cum careat tā prin
cipio temporali q̄ ſecundum magnitudinē eſt
unus numero cōtinuus & eternus cuius cās di
cit Auer. in octauo phiſicoꝶ cō.76. eſſe partiȝ
phiſicas partimq; mathamaticas ex quo mo-
tori ſeparato cum non ſit forma orbis nō po-
teſt aſſignari pars determinata in actu ſeu de-
terminatum actu ubi uel actu puntus i magni
tudine celeſti circulari qui uel quod habeat in
reſpectu illius tñ rōnem principii a quo incipi
at motū & illū i eūdē terminet cū qlibet puntꝰ
ubi & pars i magnitudīe celeſti i reſpectu illius
cū ſit tñ i potētia non habet magis rōnem pri-
cipii q̄ medii & finis. Et perinde eſt ꝙ ipſe nō
mouet neq; mouere poteſt a determinato pū
to in actu ſeu a determinata actu parte celi ſed
ſemper mouet ab ubi indeterminato & punto
indeterminato ad ubi & puntum indetermina
tum in reſpectu cuius motor ille non dicitur
magis ab illo pūto ſeu ubi incipere mouere q̄
ad ubi illud ſeu ad punctum illum motum il-
luȝ terminare qua ꝓpter motor ſeparatus ſem
per mouet unico motu continuo & eterno ca-
rente tam principio temporali q̄ ſecunduȝ ma
gnitudinem. Sed non ſic eſt cenſendum de in
telligentiis dependentibus cum ipſe non ſint
forme abſolute ab omni potentia ſimpliciter
ideo non repugnat eis eſſe uere formas orbiuȝ
per formalem inherentiam. Et ideo unicuiq; il
larum poteſt aſſignari puntus in actu & deter-
minata actu pars orbis a qua poſſunt incipere
motum & illum in eandem terminare propte
rea ipſe mouent motibus finitis ſecunduȝ ma
gnitudinem infinitis: & eternis ſecundum tem
pus. Venio nunc ad Pomponatium ſic pace
eius luſcum ac faſcinatum huic ueritati Auer-
roiſtice credere non potentem ꝙ propter hoc
Auerrois dicit primo celi commen.22. impoſ-
ſibile eſt celum ſemper eſſe mobile niſi per pri
cipium extrinſecum non corporeum neq; ꝙ
ſit uirtus in corpore ad denotandum ꝙ ſolus
motor extrinſecus mouet ſemper unico nume
ro motu cōtinuo & eterno qui ideo motor ex
trinſecus ab Auerroi nuncupatur quia nō eſt
corpus neq; uirtus in corpore ꝓpter hoc ꝙ nō
eſt forma per formalem informationem cum
illud repugnat ei ſicut ſupra diximus ſed ē for
ma tantū per effectiuum influxum immedia
tum uniuſcuiuſq; orbis ſed cetere intelligen-
tie dependentes ſunt uere forme & actus cor-
poris celeſtis cōſtituti eſſentialiter ab illis ideo
cetere intelligentie dependentes ſunt finite mo
cionis ut dicit Auerrois.12. methaphiſice com-
men.41. ſecundum ꝙ ſupra dilucidauimꝰ qd
eſſe non poſſet niſi intelligentie ipſe eſſent ue-
re forme orbium aliter non poſſet eſſe & aſſi-
gnari deſtrū in ipſo celo qd eſt prima ps aqua
unaqueq; intelligentia incipit mouere celum
motu diurno finito ſecundum magnitudineȝ
ſed non ſecundum tempus. Et perinde eſt ꝙ
motus celi comparatus ad motorem ſepara-
tum extrinſecum eſt ſimpliciter eternus & ne-
ceſſarius comparatus uero intelligentiis depē-
dētibus eſt finitus & poſſibilis. Et propter hoc
eſt aſſerendum ſecundum Auerroim ꝙ corpo
ra celeſtia ſi comparantur ad primum moto-
rem extrinſecum ſunt incorrupribilia & inge-
nerabilia tam ſecundum motum q̄ ſecunduȝ
ſubſtātiam. Si uero comparantur ad motores
eoruȝ intrinſecos & coniunctos ex quo illi ſūt
forme & anime celorum corpora ipſa celeſtia
ſunt generabilia & corruptibilia ſecundū mo-
tum tantum & non ſecundum ſubſtantiam.
Sunt qui obiciunt cum repugnat ideȝ eſſe poſ
ſibile & neceſſarium ſeu impoſſibile eſt natu-
ram poſſibilem conuerti in neceſſariā in q̄ re.
Auer. ſemp i probat Auicēnā Platōizantē. Ad
qd dicitur illud habere ueritatem uſ in omni
re naturali fallit tñ in motu celi q cōparatus

Digitized by Google

ad motorem ſeparatum ex quo ille eſt forma independens oio q nullo mõ eſt natura ſʒ ſupra naturã q ꝓprie nõ eſt ens ſed ſupra ens eſt n.tante actualitatis ut oẽm trinam potentiam utpote in ſubſtãtia in alteratiõe & in ubi ĩ celo exiſtentẽ excutere & repellere põt ita ut motũ celi ex ſui natura poſſibilẽ cõuertere põt in naturam neceſſariam & eternã. Ad ultimũ ddm ꝙ materia celi nõ aſr & aliũde ẽ ens ĩ actu ſeu corpꝰ ĩ actu niſi p itelligẽtiaʒ a q̃ ſola materia celica habet ꝙ ſit corpꝰ in actu naturale ſenſibile ac formaliter aĩ atũ ita ut circũſcripta oĩo intelligẽtia materia celica ſtatĩ cederet in ens priuatiuũ & ſm rõnẽ. Licet in hac re aliter ſentiat Monarcha aqnas qui conat̃ poſitionẽ Auer. refellere a quo Põponatius poſitionẽ & poſitionis rões accepit que quidẽ ſunt magis noſtroꝝ catholicoꝝ q̃ ꝑipateticoꝝ mõ cũ Aug. & Põponatio peripatetice diſputo. Proſeqtur. Aug. cõtra Põponatiũ ꝙ ad forme ſeparabilitatem unũ tm̃ eſt neceſſariũ & nõ duo ut aſſerit Põponatius utpote ꝙ forma nõ dependeat a ſubiecto in eſſe. Bene tñ ſeqtur oẽm formaʒ materialẽ hr̃e operationẽ que ſine obiecto corporeo pfici nõ põt. Non tñ ſequit̃ ꝙ oĩs forma cuiꝰ opatio eſſe nõ põt ſine obiecto corporeo eſt materialis ſicut patet de aĩa intellectiua cuiꝰ opatio ex quo afficit̃ a forma puta ab ipſa aĩa cuius eſt operatio. Et ex quo opatio illa afficit̃ uniuerſalitate & abſtrahibilitate ita ut forma materialis reddat̃ actu uniuerſalis actuq; abſtracta q̃ nõ eſt aliud q̃ intellectus ſpeculatiuꝰ participatiue abſtractus tm̃ & nõ p eſſenciã aſr forme materialeſ abſtracte uniuerſaleſq; actu eſſent p eſſentiã abſtracte & ita darẽtur & multiplicarẽt idee platonis quod ẽ cõtra Ari. Et igit̃ ddm dicit Aug. ut ꝑipatetice ſenciamꝰ ꝙ ipſe forme materialeſ ſic abſtracte ut opꝰ itellectus ſunt abſtracte ſm participationẽ & certe nõ participatione alterius ĩtellectiõis: q2 ſic de illa ulterius q̃reret̃ eſt igit̃ deuenire ad aĩaʒ intellectiuã cuius participatione illud ĩtelligerẽ ſeu forma illa materialis dr̃ eẽ abſtracta: & ita iure ĩferri põt aĩam ipſam intellectiuã eſſe ſm rem ſeparatã & abſtractã ac ĩmortalẽ p eſſentiam cũ oẽ tale per participationẽ reduci debeat ad illud quod eſt tale p eſſentiam & tñ eius opatio nõ põt eſſe ut ſit ſine obiecto corporeo Et ꝓpea Aug. dicit cõtra Põponaciũ ꝙ ad formẽ ſeparabilitatẽ nõ reqrũt̃ illa duo ut Põponacius autumat uʒ ꝙ forma non ſit organica ſeu ꝙ forma nõ depẽdeat e corpore ut a ſubiecto in eſſe & cuius opatio ſine corporeo obiecto ſit ſed unũ tm̃ ſufficit puta ꝙ forma e corpore nõ dependeat tanq̃ a ſubiecto. Dñe Aug. pace tua nõ iure Põponatiũ condẽnas cũ illa duo ſint neceſſario exacta ad ĩferendũ aĩe ſeu cuiuſcũq; forme ſepabilitatẽ ſm rẽ & p eẽntiã ſine qbus nõ põt inferri aĩe ſeparabilitas ſʒ rẽ & p eſſentiã ſed tm̃ ſeparabilitas ſm rõnem & mathamatica. Et ad rõnẽ Aug. ex quo forme materiales ab aĩa affecte abſtracte ſm rõnẽ p participationẽ ab aĩa & oẽ participatione tale debet reduci ad illud qđ eſt p eſſentiã tale. Ad qđ ſupra fuſiſſime eſt riſum ꝙ uerũ eſt ſtante eodẽ ordine & analogia participãtis & participati in illis mõ mutat̃ ordo mathamaticus in methaphiſicũ ex quo ẽt ꝙ forme materiales afficiant̃ uĩtate & abſtrahibilitate ab aĩa nõ pñt tráſcẽdere ultra ſeu ſupra abſtractionẽ ſm rõnem participatiue pp intellectum agentẽ nõ imittentẽ oẽm formã abſtractionis in formis materialibus ſed tm̃ unã uʒ abſtractionẽ ſcdm rõnem & nõ abſtractionẽ ſm reʒ & pp hoc intellectus agẽs nõ in toto aſſimilat̃ arti ſicut ait Ariſt. tertio de aĩa cõ. 18. ubi Auerr. uidet̃ ſupplere mácitati & defectui ſui magiſtri. Et hunc puntũ pauci ĩtelligũt Vẽio ad rem. Et cuʒ ita ſit ipſe forme materiales pp cãʒ dictã nõ pñt inferre niſi aĩam in illo ordine abſtractionis eſſe abſtractã p eſſentiã ſm rõnẽ tm̃ ſed nõ pñt inferre illã eſſe abſtractã ſm rem p eſſentiã cũ in illo ordine methaphi. ipſa aĩa nõ ſit p eſſentiam ſm rem abſtracta: ſed deus ipſe & ĩtelligẽtie alie ſupiores ipſa aĩa ĩtellectiua Veꝝ tñ trãſcẽdentia p indifferentiã ſicut ens & paſſiones eius actus & potẽtia & huiuſmodi ex quo ſunt abſtracta nõ tm̃ ſm rõnẽ ſed ẽt ſm rem participatiue reducunt̃ & pñt inferre entia abſtracta ſm rem & p eſſentiã eẽ ſicut eſt deꝰ & itelligẽtie alie. Nouiſſime ueritas ipſa ꝑcipit ut rões Põponacii qbus ipſe fundat eius erroneaʒ poſitionẽ diſſoluant̃. Ad primũ dẽ ueꝝ eſſe ꝙ nullũ reperit̃ opus aĩe unite in prĩo ſtatu unionis qn ſit cõe & ſenſatũ ſecus eſt in poſtremo ſtatu ubi & qñ ĩtellectus agẽs ſunctus ſuo offõ generãdi phãtaſmata actu ĩtellecta unit̃ ut forma ĩtellectui poſſibili q ĩtelligẽs agentẽ p illuʒ cõtinue ĩtelligit primũ motorẽ. Et hec eſt propria opatio aĩe repta in tertio de aĩa tex. cõ. 20 Vbi ait pħs nõ qñq; quidẽ ĩtelligit & qñq; nõ ĩtelligit q̃ intellectio nõ eſt potẽtia ſed ſubſtantia ĩtelligẽtis de q̃ re ſupra multa diximus non racta neq; excogitata ab Aug. neq; a Põponacio. Et p hoc ꝓprũ opus aĩe põt tã methaphiſicus q̃ naturalis aĩaſticus ſapiẽs nõ ĩ nihil methaphiſici cũ peruenerit ad tertiũ lib. de aĩa inferre aĩe ſm rem ſeparabilitatẽ & ĩmortalitatẽ

Contra Auguſt.

Digitized by Google

Modo pro Bõitate doctrine queritur quid Nã
ſit illud opus propriũ aĩe Ad quod rñdet Aug.
Contra August. ꝙ eſt itellectio qua aĩa intelligit deũ que eſt ip
ſe deus. Sed pace eiꝰ hoc ſentire eſt cõtradiceř
Auer. Cũ ſit neceſſe dicere ſm Auer. ubiqꝫ ma
xime tertio de aĩa cõ. 5. ꝙ ẽ itellectio q̃ intelle
ctus poſſibilis intelligit agẽtẽ & p illũ intelligit
primũ motorẽ ut aliquid aliud extra ſe ĩtelle-
ctiõe de genere paſſiõis quo ꝓprio ope uterqꝫ
intellectus felicitať. Sed ꝯtra quia deberet aĩa
felicitari intellectione de genere actionis cũ ſit
illa pfectior. Niſi eẽt ex quo repugnat aĩe itel-
ligere deũ ſeu primũ motorẽ intellectõe de ge
nere actionis cuiꝰ rõ eſt ex quo tã aĩa q̃ q̃libet
depẽdens itelligẽtia in reſpectu primi motoris
ſe habet in potẽtia iõ tam aĩa q̃ q̃libet itelligẽ
tia beať magis intellectione paſſiua q̃ actiua.
Sed Dubitať an intellectiones itelligentiarũ
Dubita. depẽdentiũ qbus ipſe ſe ipſas itelligunt ſint de
gñe actõis uel paſſionis. Ad qđ dđm ꝙ ex quo
unaq̃qꝫ intelligẽtia depẽdens intelligit aliã nõ
ut ſui cãm neqꝫ ut ſui cãtum in q̃ te peccat Au
gu. ſicut in nr̃is cõfutationibus cõtra ipſum di
Contra August. ximus cũ oẽs ſm Auer. imediate ſũt a primo
motore cãte ꝓpea unaqueqꝫ itelligẽtia ſeipſã
& aliã per eſſentiã intelligit quia p nullũ ĩtelle
ctum receptũ de illa uel ab illa in ipſa ſed ĩme-
diate & intuitiue ĩtellectione de gñe actiõis ita
ut ſingula ſingulã & ſe ipſam itelligẽdo ſimul
cũ primo motore & eoꝝ mobilibus ſub rõne
cõi analoga mouẽdi in loco cauſant hec infe
riora ſenſibilia eſſe entia inquãtũ entia. Et pro
pterea tam primus motor q̃ cetere intelligẽtie
nõ concurrũt in cãcione hoꝝ entium ut rõnes
& cauſe equiuoce ut ubiqꝫ aſſerit Aug. ſed ma-
Contra August. gis ut cauſe & rõnes analoge. Et ita ſm rõnẽ
mouẽdi in loco oẽs intelligẽtie depẽdentes ſũt
eiuſdẽ ſpẽi analoge ſm prius & poſterius pri-
mo tñ motore ſemp extra oẽ genus & ſpẽm tã
tranſcendenter q̃ p̄dicamẽtaliter tam analogã
q̃ uniuocã excluſo cũ ſit primũ pricipiũ oĩum
effectiue ꝯſtitutiuũ a nulloqꝫ cõſtitutũ ipſe tñ
dependẽtes itelligẽtie eſſentialr̃ diuerſanť iter
ſe ex quo ſunt diuerſaꝝ ſpecieꝝ uniuocaꝝ trã
ſendẽter cõſtituaꝝ ſm aliã & aliã rõnẽ uniuo
cã trãſcẽdẽter itelligẽtĩ & itellecti. Et iõ peccat
Augu. in. 12. metha. aſſerẽs intelligẽtias ſumere
Contra August. ordinẽ eſſentialem inter ſe ipſas ex ordine cor
poꝝ celeſtiũ motoꝝ ab ipſis cum magis ordo
orbiũ preſupponat ordinẽ eſſentialẽ in illis ſi-
cut natura pre cõſtitutis eſſentialiter ſm nobi-
liorẽ ac abſtractiorẽ rõnem intelligẽtis & itel-
lecti. Et ex his p₃ ꝙ intelligẽtie dependentes ſũt
oẽs eiuſdẽ ſpẽi analoge cõſiderate ſm ꝙ ſunt
mouentes cum ratio mouendi in loco ſit cõis
analoga in q̃ pñt ipſe itelligentie cõicare ſm
prius & poſterius. Et hoc ſimili mõ itellige de
eoꝝ mobilibus ſunt ẽt intelligẽtie dependentes
ſpẽ uniuoca trãſcendẽter diuerſe ꝯſiderate ſ₃ ꝙ
ſunt cõſtitute ſm diuerſam & diuerſam rõnẽ
uniuocã. trãſcendẽter intelligentis & intellecti
hoc uoluit Auer. ſo celi cõ. 49. cum dixit ĩ cal
ce cõmẽti ꝙ corpora celeſtia ſunt eadẽ & di
uerſa eadẽ idẽptitate & diuerſitate qua ſũt eo-
rum motores mõ Bonus Augu. in eodẽ loco
dicit neminẽ ante ipſum intellexiſſe mentem.
Auer. Et ipſe opinatur pãdere ſecretũ miſteriũ
in doctrina Auer. cum dicit intelligentias ſumi
poſſe totaliter: & ſic ſunt eiuſdẽ ſpeciei analo-
ge ſm prius & poſterius ſi uero ſumunť par-
cialiter ſic ſunt diuerſaꝝ ſpecieꝝ. Sed hoc aſſe
rere eſt manifeſta corruptio in doctrina Auer.
Et ad Colorandum hanc fictam & erroneam
poſicionẽ dicit Aug. ex quo celum totũ ẽ unũ
aĩal magnũ uelut homo paruũ cuius mẽbra
ſunt orbes ſiue ſtelle ut igiť in homine mẽbra
differũt ſpẽ partialiter pp differentiã cõplexio
nũ & operationũ & parcialiũ formaꝝ. Et ſic
orbes & ſtelle partialiter differũt. Dñe Aug. in Contra August.
hac tua deciſione multipharia peccas primo
ex mãcitate omictis. n. pſcrutari eſſentialem &
ſpecificã uniuocã diuerſitatẽ inter intelligẽtias
ex quare in diuerſa errata uideo te precipitare.
Scđo erras Nã alia rõ reformat pactũ de hõle
& de celo. Nã ſi de homine habeať ſermo qua
tenus eſt motus aut mouẽs & de eius partibus
& mẽbris q̃tẽus ſunt mouẽtes ſeu mota cum
rõ mouendi in loco ſit cõis analoga in q̃ poſ-
ſunt cõicare partes & mẽbra hoĩs ſm prius
& poſterius hñtes ordinẽ ad unũ qđ in illo or-
dine eſt tale per eſſentiam & illud eſt cor ſeu
aĩa tũc partes & mẽbra hoĩs nõ ſunt diuerſaꝝ
ſpẽrum ut dicit Augu. ſed ſunt unius & eiuſdẽ
ſpẽi analoge ſm prius & poſterius. Si uero de
homine ſit ſermo ſm ꝙ ẽ aĩal ſeu aĩatus. Tũc
aliter dđm ẽ de homine q̃ de celo cuius rõ eſt
ex quo rõ animãdi & ĩformãdi in celo eſt uni
uoca tranſcẽdẽter & nullo mõ analoga cõis ĩ
qua partes celi poſſint cõicare ſm prius & po
ſterius hñtes ordinem ad unũ in quo primo &
per eſſentiã rõ illa ſit ſeu reperiať cum imedia
te & equalr̃ tam orbes oẽs q̃ eoꝝ partes ĩfor
mantur & animantur ab intelligentiis ſicut ſi-
milibus formis abſtractis receptis in orbibus
indiuiſibiliter quia nullis dimenſionibus ante
cedentibus. Qua propter peccat Augu. cũ ce- Contra August.
lum ſm ꝙ aĩatum tam totaliter q̃ parcialiter
ſũptũ eſt unius ſpeciei uniuoce tranſcẽdẽter

Digitized by Google

Sed de homine alia eſt ratio ex quo homo ha-
bet partes etherogeneas eſtq; aĩa hominis ſm
Auer.ſenſitiua generabilis & corruptibilis mõ
cum forma hominis diuiſibiliter recipiatur in
corpore q̃a dimenſionibus antecedentibus ꝑ
pterea nõ oẽs hominis partes ĩmediate & eq̃-
liter ab aĩa informanť que ratio docet ut rõ ĩ-
formandi paſſiue in partibus hominis ſit cõis
analoga ſm prius & poſterius p reductionem
ad unam partem que primo & p eſſentiam eſt
informata ab anima & illa eſt cor. Et ſic patet
ꝙ homo quatenus formaliter eſt aĩal ſeu aĩa-
tus totaliter ſũptus eſt in ſe unius ſpeciei uniuo
ce predicamẽtaliter parcialiter uero ſũptus ut
pote ſecũdum partes eius participatiue anima
tas per reductionẽ ad unam partem primo &
per eſſentiam aĩatam utpote cor redditur unı⁹
ſpeciei analoge ſm prius & poſterius & hec ñ
excogitauit Aug. qui opinatus eſt p diſtinctio-
nem illam per parcialiter & totaliter penetraſ-
ſe celos ſed ipſe ꝓiecit lapidem in puteũ & illũ
dimiſit ab aliis extrahendũ. Nam aliud inten-
debat ibi Auer. oſtendere quod certe latitauit.
Aug. hominem ſic exercitatum. Et illud eſt q̃d
Auer. contra Auic. induxit uidelicet ꝙ corpora
celeſtia poſſunt biſariam conſiderari uno mõ
ut mobilia ſeu mota altero uero ut formaliter
aĩata primo mõ ex quo rõ mouendi in loco ẽ
cõis analoga in qua pſit corpora celeſtia cõi-
care ſm prius & poſterius iõ hoc mõ ipſa cõſi
derata ſunt eiuſdẽ ſpeciei analoge. Et ſimiliter
dđm eſt de intelligentiis dependẽtibus cõſide
ratis ut mouentibus redduntur oẽs eiuſdem ſpẽi
analoge ſm prius & poſterius mouentes ſuos
orbes. Si uero corpora celeſtia cõſideranť ut
formaliter aĩata ex quo aĩantur & cõſtituunť
in eoꝝ eſſe ſpecifico per intelligẽtias ut ſimiles
formis abſtractis conſtitutas ſm diuerſas rõ-
nes ſpecificas uniuocas trãſcendenter ĩtelligẽ-
tis & intellecti iure ipſa corpora celeſtia h̃ mõ
cõſiderata ſunt diuerſarum ſpecierũ uniuoca-
rum tranſcendenter ſicut ſunt ipſe intelligẽtie
cõſiderate ut forme abſtracte que ut h⁹ ſunt di
uerſarum ſpecierũ uniuocaꝝ tranſcendenter.
Et hoc inducit Auer. cõtra Auic. platonizantẽ
aſſerentem corpora celeſtia eſſe eiuſdem gene
ris eſſe tñ diuerſarum ſpecierum uniuocarum
predicamentaliter tunc. n. ipſa eſſent generabi
lia & corruptibilia nõ tñ ſm motũ ſed & ſm
ſubſtantiã quod peripatetici oĩo negant pla-
to autẽ aſſerebat illa eſſe natura generabilia &
corruptibilia cũ ipſe illa ex materia elementa-
ria cõſtare autumabat uerũ ſi incorruptibilia
eſſe uideanť illud non conditioni nature aſcri-
bebat ſed uoluntati ſũmi opificis illa nexu ĩdiſ
ſolubili continentis ſicut patet in eius thimeo.
Sed hec ut horrendũ mõſtrum fugiunt peripa
tetici aſſerentes eſſe impoſſibile naturã poſſibi
lem uerti poſſe in neceſſariam. illud tñ fallit ĩ
motu celi ut diximus. Et cũ uideam Aug. in ſo
celi cõ. 49. multipharia errare ex quo non po Contra
tuit adueniſſe ueritatẽ in illis uerbis Auer. duci August.
tur ipſe primo in hoc nepharũ dictum ꝙ oẽs
orbes reducunť ad unã primã & comunẽ for-
mam uidelicet primũ motorem qui uniuerſi ẽ
prima forma orbium uero ſm prius & poſte-
rius hoc. n. non dicerent fatui & inſenſati pace
eius ſicut quilibet & modici intellectus intueri
põt. Ex illo. n. errato ſequũtur infinita alia que
fuſe ĩpugnauimus in cõfutatõib⁹ cõtra Aug.
olim a nobis in lucẽ editis. Nũc tñ percurren- Contra
do dicimus. Si primus motor eſſet forma uni- August.
uerſi tũc illi poſſet aſſignari pũtus ĩ actu a quo
poſſet motũ incipere & illum in eundẽ termia
re: & tũc motus celi relatus ad primũ motore;
nõ eſſet unus numero cõtinuus & eternus: &
ita mũdus nõ eternus. Etiã tunc prim⁹ motor
ĩmouendo depẽderet a mobili q̃d eſt oĩno ne-
gandũ q̃d deducendũ recurre ad nr̃as phiſicas
cõfutatiões cõtra Aug. hec. n. ſunt ibi fuſe de
ducta peccat etiã Aug. cum dicit ꝙ oẽs moto-
res ut rões equiuoce cõcurrũt ad cãndum cũ
agente particulari diſtinctos effectus. cum ipſi Contra
ſint rões & cauſe analoge & cum ut h⁹ ſint August.
eiuſdẽ ſpeciei analoge oẽs cõcurrũt ad cauſan
dum unũ & eundẽ effectum numero & nõ ꝙ
ſingula ſingulũ diſtinctũ effectũ cauſet. Etiam
peccat Aug. cum dicit cum homo hominẽ ef-
ficit ſubſtãtiam cum ſubſtãtie nõ tribuatur for Contra
ma cũ ipſa non ſit genus ſm rem ſed logicum August.
tñ & ſm rõnem ſicut patet per Auer. ideo eſt
magis dđm. Sicut homo hominẽ efficit corp⁹
peccat & Aug. ubi dicit: & ſic gradatim uſq; ad Contra
deum qui eſt rõ qua homo efficit hominẽ ens August.
Cum ad hunc effectum oẽs intelligentie depẽ
dentes cõcurrãt aliter nõ fuiſſet loquutus plu-
raliter Ariſt. in. 6. & . 12. methaphiſice ubi querit
cauſas & principia entiũ inquantũ entia. Errat
etiam Aug. ex mancitate omictens hoc neceſ- Contra
ſarium documẽtũ Auer. in cõ. 49. ſo celi ãno Augustu.
tatum Aug. & modernis oĩbus ignotũ ꝙ intel
ligentie poſſunt cõſiderari aut ut mouentes tã
tum & ut huius ſicut ſunt eiſdẽ ſpeciei analo-
ge ita eundẽ numero effectum cauſant. Si ue-
ro ipſe cõſiderãtur ut forme abſtracte ſicut ip
ſe ſunt diuerſaꝝ ſpecierũ uniuocaꝝ tranſcẽdẽ-
ter ita cauſant diſtinctos effectus cuius rõ eſt
quia ſicut habent diuerſas naturas ita habent

diſtinctos effectus & operationes cauſare etiã ſi tollant̃ proprie operationes rer̃ tollunt̃ ꝓ-
prie eſſentie ut ubiq̨ teſtat̃ Aue. aſ r entia ocia
rentur in natura. Et ob cãm hanc peripatetici
Cum aſtronomis cõcordes dant ſeu tribuunt
tm̄ ſaturni intelligentie cauſare fixionẽ ſtabili-
tatem & tarditatem Ioui quidẽ benignitatẽ bo
nitatem Marti quidẽ uerſuciã & malignitatem
ſaltem in reſpectu: & ſic diſcurre de alijs. Et ex
hoc fundamẽto dicit Auer. ſo celi com. 42. de
mente Ariſt. ꝙ oẽs ſtelle & orbes quaten⁹ mo
te ex quo ut huius oẽs ſunt eiuſdẽ ſpeciei ana-
loge calefaciũt ſm magis & minus quem effe
ctum orbes ipſi ꝓducũt luce & motu ſicut in
ſtrumentis eis proporcionatis. Sed ſi qui plãete
cãre uidentur frigiditatẽ & humilitatẽ illos ef-
fectus cauſant nõ ſm ꝙ ſũt moti ſed ſm eor̃
proprias naturas & hi cauſabunt etiam calorẽ
ſm ꝙ moti ſed non fortem ſed remiſſum ca-
lorẽ ſicut de Luna & Saturno. Si uero contin-
gat planetam tam ſm ꝙ motũ q̃ ſ3 eius ꝓpri
am ſpecificã naturã cauſare calorẽ tunc cauſa
bit illum fortẽ & intenſum quaſi productum a
duplici cauſa calefaciente ſicut cõtingit in So
le & Marte. Et p huiuſmodi documẽtũ ſeu de-
ciſionẽ euacuant̃ omnes rationes quorũdã in
hac re Auer. impugnanciũ. Et ille lõge ſil a cte-
rie Aug. cõtra Auer. in ſo celi inducte ubi ipſe
temere pace eius audet dicere Auer. nõ intel-
lexiſſe Ariſt. quẽ dicit non diſſonare a principe
mathamaticor̃ ptholomeo. cũ nihil ualeat id
quod dicit Aug. cõtra Auer. ꝙ q̃uis lumen ut
Contra Auguſt. lumen ſit effectiuũ caloris ſimilr mot⁹ ut mo-
tus cum quo tñ ſtat lumen ut ſaturninũ eẽ fri-
gefactiuũ ut Martiniũ eſſe eſiccatiuũ. Deiq̨ ut
inſtrumentũ alterius & alterius ſtelle eſſe alte-
rius q̃litaris effectiuũ. Similiter de motu cẽſen
dum eſt. Et dicit Auer. nõ facere differentiã in
ter per ſe & p accidens ſed generatim uoluit oẽ
lumẽ quatẽus lumẽ & hoc lumẽ quatẽus hoc
lumen & oẽm motum quatẽus motus & hunc
motum quatẽus hic motus calefacere. Et non
eſt ita eſt. n. uer̃ p ſe & falſum p accidẽs ut ip-
ſe ait ſexto phiſice aſcultationis cõ. 15. ubi dicit
Contra Auguſt. cõtinuũ ut cõtinuũ eſt diuiſibile in infinitũ nõ
ãt ut ligneũ aut cereum. Dñe Aug. hec que cõ
tra Auer. dicis uana ſunt & nõ pipatetica. Nam
cum dicis motus ut motus eſt calefactiuus tñ
ut ſaturninus eſt frigefactiuus. Quero aut mo
tus ut receptus in Saturno habet naturam eius
aut perdit illam ſi primo modo tunc caleface
ret qa ſi non ociaretur in natura carẽs ſua ope
ratione qd nõ eſt cõcedendum. Si uero mot⁹
perdit naturã eius tũc minime frigefacere põt
per ſe neq̨ per accidens. Secũdo: quia tũc mo-
tus non reciperetur in ſaturno ſed magis corrũ
peretur: & ita ſaturnus nõ moueret̃ quod ẽ cõ
tra ſenſum & ueritatẽ. Rurſus Aug. decipit̃ in
exemplo cũ nõ ſit ad propoſitum. Nã cõtinu-
um ut continuũ eſt diuiſibile in infinitũ pro-
pter hoc ꝙ ut huius eſt ens mathamaticum qd
ut huius nõ h3 terminũ ut pono ut uero conti
nuũ eſt ligneũ eſt ens phiſicũ habens terminum
ut patet ſo de aĩa Vbi ait pħus omniũ natura
conſtantium & cetera cum natura ſemp querit
terminũ ideo repugnat cõtinuo ligneo ut phi-
ſico enti eſſe diuiſibile in ĩfinitũ. Et ſimiliter de
motu dici põt ꝙ q̃uis motus ut eſt qd cõtinuũ
ſit uelocitabilis in infinitũ cum uero recipit̃ in
hoc & ĩi mobili phiſico repugnat illi ut ueloci
tabilis ſit in ĩfinitum ex quo uidet̃ mutare na-
turã mathamaticã in phiſicã iõ ꝓpoſitio illa q̃
erat p ſe uera poſſibilis reddit̃ per accidẽs im-
poſſibilis & hoc bene uult Auer. 6. phicor̃ cõ.
15. Sed cõcedere ut cõcedit Aug. ꝙ motus ut
motus ſit calefactiu⁹ ſed ꝙ receptus ĩ Satur-
no nõ ſit calefactiu⁹ ſed frigefactiu⁹ hoc nõ eſt
pipateticũ. Nã q̃uis motus in genere ſũpt⁹ ex
quo eſt de natura cõtinui mathamatice ſũpti
nõ ſit calefactiu⁹ nec frigefactiu⁹ tñ cõcedere
motũ ut motũ eſſe calefactiuũ ut ꝯcedit Aug.
qd nõ eſt niſi cõſiderare motũ phiſice & ĩ ſpe
cie utputa ut eſt ĩ hoc & hoc ente phiſico & ne
gare motũ hoc mõ ſumptũ eſſe calefactiuũ eſt
quaſi implicare & negare ſenſum nõ. n. ẽ mu
tare naturã mathamaticã in phiſicã. Mõ cum
dicit Aug. Auer. peccaſſe ex quo nõ fecit diffe-
rentiã inter p ſe & p accidens. Sed hoc eſt ſatis
puerile dicere de tãto magiſtro. Sed ꝯtra nram
determinationẽ obicit̃ qa ſi motus in quocũq̨
mobili phiſico eſt inſtrumentarie calefactiu⁹.
Tunc querit̃ cur per nos cõceditur Saturnum
ſm eius naturã ſpecificam infrigidare intenſe
motu ipſo exiſtẽte in Saturno p qd igitur iſtru
mentum Saturnus infrigidat nõ p motum cũ
p illum Saturnus calefacit diminute tamẽ erit
igit̃ neceſſe aſſignare diſtinctũ inſtrumentum a
motu p qd Saturn⁹ infrigidat: & ſic deciſio du
bia. Nec ualet qd dicit Aug. cõtra nos & cõtra
Auer. ꝙ motus in eo ꝙ motus p ſe inſtrumen
taliter calefacit ut uero receptus ĩ ſaturno ſiue
ut ſaturninus p accidens inſtrumentarie infrigi
dat ſicut dr̃ de igne qui per ſe calefacit per acci
dens tñ infrigidat Sed mirãdũ ẽ credidit enim
Aug. hoc puerile & friuolũ ignoraſſe Auer. S3
illud Aug. ſtare nõ põt. Nam oẽ per accidens
ſupponit aliqd per ſe ipſo prius in illo in quo ẽ
modo ſi motus in ſaturno eſt inſtrumentum p

accidens infrigidandi eſt neceſſe aſſignare ĩ ſa
turno inſtrumentum per ſe infrigidãdi qd cer-
te quid illud eſt Aug.negans influentiam cum
toto ſuo lib.de demonibus aſſignare non poſ-
ſet.Et exemplum de igne magis nobis ſuffra-
gatur ex quo ignis per accidens dicitur infrigi-
dare ex quo concẽtrat frigiditatem diſperſam
in corpore frigido qd eſt per ſe frigefaciens ec-
ce ꝙ ſemper per accidens tale ſupponit per ſe
tale ubicunqꝫ reperitur hoc autem in motu ui
dere non poſſumus.Ego autem pace omniuꝫ
dixerim teneo eſſe ad mentem utriuſqꝫ magi-
ſtri ptholomei & omnium aſtronomorum ꝙ
tam in motoribus celeſtibus q̃ in eorum mo-
bilibus conſideratis non ſecundum ꝙ mouẽt
ſed ſecundum eorum proprias naturas ſpecifi
cas eſt aſſignare neceſſario unicuiqꝫ illorũ mo
torum & mobilium proprium inſtrumentum
occultum & inſenſatum proportionatum ac
conforme eorũ naturis ſpecificis uniuocis trã-
ſcendenter ſecundum rem & per eſſentiam ſe
paratis inſenſatis & inmaterialibus quo per
ſe agunt proprios eorum effectus . Et illud eſt
occulta & inſenſata influentia qua unuſquiſqꝫ
motor & mobile cãt proprium effectum di-
ſtinctum ab alio effectu producto ab alio cele
ſti motore.Et in hac re teneo aſtronomiam cõ
cordem eſſe cum naturali ſcientia. Verum poſ
ſet motus inſtrumentarie per accidens infrigi-
dare non tamen ut receptus in ſaturno ut non
peripatetice dicit Aug.ſed ut receptus in mate-
ria & i effectu ĩ quo uel in qua materia agit ſa
turnus uidelicet diſſoluendo ac rarefaciendo
partes materie quibus rarefactis magis ſubin-
grederetur occulta influencia frigefactiua ſa-
turni:& ſic magis frigefaceret.Nec ualꝫ ſi obi
ceretur ab Aug.& a multis negantibus influen
ciam illam:quia tunc conceſſa illa Ariſto.eſſet
diminutus cum ipſe in loco preallegato tantũ
dicat celum agere & cauſare luce & motu nul
la de influentia facta mentione.Ad quod dicẽ
dum eſt Ariſt.in loco illo accepiſſe, corpora ce
leſtia & eorum motores cauſare tantum ſecũ-
dum ꝙ mouent & mouentur qua ratiõe fit ut
diximus ad mentem Auer.tam motores q̃ eo
rum mobilia redduntur eiuſdem ſpeciei ana-
loge concurrentes omnes ad cauſandum eun
dem effectum utpote calorẽ ſola luce & mo
tu ut propriis & proporcionatis inſtrumentis
per ſe ſenſibilibus tam effectui per ſe ſenſibili
producto utpote calori ipſi q̃ cauſis producen
tibus illum uidelicet motoribus celeſtibus &
mobilibus eorum in ratione mouendi ſenſata
etiam calorem cauſantibus ut ſimilibus in ra-

Contra Auguſt.

tione illa formis materialibus ſenſibilibus pro
pter hoc Ariſt.ſũmus artifex tantũ de illis duo
bus inſtrumentis per ſe ſenſatis ibi ſermonẽ fe
cit uidelicet de motu & luce omiſſa omnino ĩ
fluencia ſicut inſtrumento inſenſato & occul-
to non faciente ad illud negociuꝫ. Si uero mo
tores & eorum mobilia cõſiderari cõtingat ſe
cundum ꝙ cauſant ſecundum eorum propri-
as naturas abſtractas occultas ac ĩſenſatas tũc
eſt neceſſe cauſare diuerſos effectus modo cũ
nature ille ſint Abſtracte occulte & inſenſate ẽ
neceſſe ſeu conuenit cauſare effectus illos per
inſtrumenta occulta & inſenſata proportiona
ta illa autem aliud eſſe nõ poſſunt niſi proprie
& occulte influentie .Sed quid nam ſit illa in-
fluentia occulta.Nemo explicat cum de illa
nihil ueri & peripatetici ſciri poteſt ex quo de
illa nullibi uiſus eſt Ariſt.pertractaſſe.Poſſet ta
men accipi ex dictis hinc inde Auer.diſſemina
tis ꝙ influentia illa eſt uirtus qualitas in mate
rialis & ĩſẽſibilis celi accidenſqꝫ tranſcendẽter
que qualitas influxa uehitur luce & motu ha-
bens primo eſſe in materiale reale in ſtella in-
fluente in medio uere habet eſſe intentionale
non ꝙ illud non ſit reale ſed non eſt eſſe reale
fixum & ſtans ſed magis fluens & motum ſed
in corpore cui influitur habet eſſe materiale.
Exemplum de lumine qd in ſole eſt qualitas
realis accidens tranſcendenter proprietaſqꝫ ſo
lis in medio uero habet eſſe intentionale reale
ſed non fixum & ſtans in corpore uero colora
to habet eſſe incorporatum & obumbratum.
Sed ex quo ſum ſatis digreſſus Reddeamꝰ Ad
ſoluendum ſecundam rationem Pomponacii
Cum dicitur ꝙ intellectiuum non ſeparatur a
ſenſitiuo in mortalibus illud intelligendum eſt
habere ueritatem in primo ſtatu unionis ubi &
quando anima ſeu intellectus ĩtelligit per for-
mam materialem ſecundum rationem tantũ
abſtractam intelligitqꝫ obiectum materiale ſꝫ
ſecus eſt in poſtremo ſtatu. Secundo dicitur il
lud habere ueritatem cum intellectiuum intel-
ligit intellectione comuni & ſenſata tantum ſi
uero contingat intelligere intellectione ꝓpria
quam que ſit ſupra explicauimus tunc intelle-
ctiuũ ſeparatur a ſenſitiuo ĩmortalibus nõ tñ
ſecundum aſſiſtentiam quam habet ad illud.
Sed ſecundum operationem propriam quam
habet non cõicatam cum ſenſitiuo qd nõ con
tingit niſi in poſtremo ſtatu unionis:& hec re-
ſponſio eſt declaratiua prime.Nam aliter ſen-
ciendo ut Põponacius ſentit nullus homo poſ
ſet felicitari nec conſequi finem eius qd nõ eſt
concedendum ſm peripateticos. Etiam aliter

ſentiẽdo ſicut ſentit Põponacius fruſtra Ariſt.
mouiſſet q̃õnem in tertio de anima tex.cõ.36.
Vbi ait utrum ãt contingit aliqđ ſeparatorum
intelligere ipſum exiſtentem nõ ſeparatum a
magnitudine aut nõ conſideranduꝫ poſterius
Quam q̃õnem ipſe nõ ſoluit in tertio de aĩa
ideo q̃õnem illam ſoluendam reſeruauit in.12
metha.Vbi ait Deductio qualis nobis qđẽ par
uo tẽpore & cetera.Que uerba ſolus Auer.ſũ-
mus Ariſt.interpres recte interpetrat⁹ eſt aſſe-
rens nos felicitari paruo q̃ppe tẽpore aĩa ipſa
exiſtẽte unita ſenſitiuo p aſſiſtẽtiam tñ ſed nõ
p opationẽ cõem & phãtaſticã cũ ſibi ſit quo-
dãmodo adepta operatio propria a communi
& phantaſtica operatione omnino aliena &
remota uidelicet in poſtremo ſtatu unionis
ubi & quãdo eſt effecta pfecta generacio oĩuꝫ
habituũ ſpeculabilium tũc.n.intellectus agẽs
unit̃ poſſibili ut forma ab illo itellecta ex quo
eſt functus officio generãdi phantaſmata actu
ſeu itellectus ſpeculatiuos ne igitur ipſe ocietur
in natura eſt cõueniens uniri itellectui poſſibi
li q intelligens agẽtem itelligit primũ motorẽ
cõtinuata itellectiõe que eſt ſubſtãtia & nõ po
tẽtia ĩtelligẽtis hoc ãt euenit homini methaphi
ſico i ſenectute poſt lõgum tempus i ſpecula-
tiõe & motibus & illud certe ẽ breue & paruũ
i quo anima exiſtẽs nõ ſeparata ſed p aſſiſten
tiam unita tñ ĩtelligit aliqđ ſeparatorũ puta ĩ-
tellectũ agẽtem & primũ motorẽ.Et i hoc par
uo tp̃e cõtigit hominẽ tñ felicitari ſm Auer.
per uerba illa pauca & obſcura Ariſt.hoc mõ
iterpetrãtem.Ad tertiam rõnem cum dicit aĩa
ſeparata uel aliquid itelligit uel nihil &cetera.
Ad quod dr̃ q̃ aĩa ſeparata aliqđ itelligit q̃a i
telligit itellectum agẽtem & primũ motorem.
Et cum obicit Pomponatius q̃a illud eſt cõtra
Ariſt.dicẽtem ibidẽ q̃ Nõ reminiſcimur poſt
mortẽ ex quo itellectus paſſiuus eſt corruptus
& ſine illo aĩa nihil itelligit. Et tãdẽ Põpõat⁹
ĩducit rñſiões multoꝝ & Egidii & refellit oẽs
ita ut audeat ipugnare mõarchã agnatẽ tñdẽ
tẽ Ariſt.nõ negaſſe abſolute itellectũ poſt mor
tẽ nõ reminiſci ſed nõ eodẽ modo eadẽ rõne
ut nũc.Sed obicit Põpõatius expoſitionẽ illaꝫ
eſſe alienã a lictera ex quo Ariſt. abſolute dicit
ſine hoc nihil itelligit aĩa.Ad qđ rñdet̃ q̃ abſo
lute aĩa nihil itelligit ſine hoc itellectiõe que ẽ
potẽtia & ñ ſubſtãtia itelligẽtis quã i reſpectu ĩ
diuidui ẽ neceſſe eẽ itercisã & ñ cõtinuã ex nã
ſui ſꝫ nihil phibꝫ aĩaꝫ itelliget̃ itellectionẽ ↄti-
nuã q̃ ẽ ſuba & ñ potẽtia itelligẽt̃ ſine pte ſẽſi
tiua de q̃ itellectõe q̃ ẽ ſuba & ñ potẽtia itelli-
gẽtis ñ uideo neq̃ Põp.neq̃ Aug.aliqđ pipate
tici dicet̃.Sꝫ ſũt ñ nlli q obiciũt ↄtra mõarchã
agnatẽ dicẽtẽ Ariſt.ñ abſolute negat̃ itellectũ

p⁹ mortẽ ñ rẽiniſci ſꝫ negare tñ q̃ ñ rẽiniſcit̃
eadẽ rõne ut nũc ſꝫ ñ negaſſet ipſũ p⁹ mortẽ re
miniſci alia rõne nã itellect⁹ p⁹ mortẽ nulla rõ
ne nulloq̃ mõ põt rẽiniſci cũ rẽiniſcẽtia ſolũ ĩ
pte ſẽſitiua repit̃ ubi repit̃ tñ ſilogiſtica i q̃ſitio
p̃teritoꝝ q̃ neceſſario cadit i rõne rẽiniſcentie
phãtaſtice q̃ ñ ẽ aliđ niſi ei⁹ qđ excidit a mẽo-
ria i q̃ſitio ſꝫ h̃ repugnãt eẽ i aĩa abſoluta a pte
ſẽſitiua igit̃ i aĩa ſepata null̃a alia rõne & mõ
repiri põt rẽiniſcẽtia.Sꝫ illi ad pauca reſpiciũt
Nã.S.d.i rñſiõe illa uiſus ẽ magis theologicat̃
põit.n.i aĩa ſepata rẽiniſcẽtiã equiuoce repiri
mõ quo Theologi dicũt angelos diſcurrer̃ de
uno itellecto i aliđ & de uno uolito i aliud for
taſſe exciſo prio uolito & prio itellecto ponũt
n.ipi Angelos biſariã cognoſcer̃ p uerbũ & p
ſpẽs i ſa cognitiõe ẽ uiciſſitudo & ſucceſſio &
rẽouatio ſm diſcretũ tp̃s alia ẽt rõne a nr̃o taꝫ
ſm uolita q̃ itellecta ñ ãt i pria pp̃ h̃ uidetur ĩ
Angelis eẽ rẽiniſcẽtia ueꝝ illa erit ſatis equoce
dicta cũ rẽiniſcẽtia aĩe unite q̃ ſemp ẽ phãtaſti
ca.Et ita ſimilr̃ põt eẽ ĩ aĩa ſepata ſicut ĩ ange
lis & ppea illi obiciẽtes cõtra.S.d.ñ pceperũt
uerba nec ſẽſũ uerboꝝ.S.d.Nũc uẽio ad Põp.
opinãtẽ ex illa auctoritate Ariſt.dicẽtis ñ rẽini
ſcimur q̃ aĩa nihil pẽit⁹ itelliger̃ poſſit niſi ut
unita pti ſẽſitiue & cũ p mortẽ corrũpat̃ ps illa
ſẽſitiua quã Ariſt.ibi uocat itellectũ paſſiuũ ui
det̃ q̃ poſt mortẽ aĩa nihil pẽit⁹ itelligat & ita
oĩo uidet̃ deſtitui ſua opatiõe:& ſic eſt neceſſe
ipaꝫ deſinere eẽ & ceder̃ i potẽtiã materie ſeu
magis pipatetice ceder̃ i ultimã formã ut pri-
cipiũ ultimũ & remotiſſimũ reꝝ naturaliũ qđ
corporeitatẽ ſubſtãtialẽ potẽtialẽ traſcẽdenter
coeternaꝫ materie prie Auer.ubiq̃ appellaret
ignotã qđẽ Aug.& ceter̃ modernis ſicut i cõ
futatiõib⁹ nr̃is ↄtra ipuꝫ dixim⁹.Et pp̃ h̃ Põp.
dicit aĩaꝫ itellectiuã eẽ ſimplr̃ ſꝫ rẽ iſeparabilẽ
& ſimplr̃ mortalẽ ſicut ſũt ceter̃ forme natura
les gñabiles & corruptibiles educte de potẽtia
i materia.Sꝫ pace ei⁹ ipe nõ põderat recte uer Contra
ba Ariſt.qn imo nullã auctoritatẽ Ariſt.iuẽio Põpo.
illa pociorẽ efficacioreq̃ ad oſtẽdẽdũ aĩe ſꝫ rẽ
ſepabilitatẽ & ſimplr̃ imortalitateꝫ.Nã poſtq̃
Ariſt.oſtẽdit itellectũ poſſibilẽ eẽ imiſtũ & ſe-
paratuꝫ a corpore ſicut dicit anaxagoras ſicut
patet tertio de aĩa tex.cõ.4.Ariſt.uẽit ad natu
rã itellect⁹ agẽtis ſicut pꝫ ibidẽ tex.cõ.19.&.20
Vbi dicit. Et h̃ itellect⁹ ſeparabilis & ipaſſibi-
lis & imiſtus ſubſtãtia actu ens.Ecce q̃ Ariſt.
ambos illos itellectus aſſerit eẽ ſeparabiles &
certe nõ aliter niſi ſeparabilitate ſm rẽ cũ ipſe
p̃hus abſolute loquatur modo Ariſt.ſtatim ibi
dem ponit operationẽ propriã illoꝝ intellectu
um ſicut medium illatiuũ illius ſm rem ſepa-
rabilitatis ut cõcluſionis ubi ait ſed nõ aliq̃ñ q

Digitized by Google

dem intelligit aliqñ aũt nõ intelligit p q̃ uerba
nõ aliud inſinuare uidet̃ phus niſi ꝙ p conti
nuatam illã ĩtellectionẽ ſicut ſubſtãtiam & nõ
potentiã intelligentis poſſumus ĩferre utriuſq̧
intellectus & ipſius aĩe ſicut eſſentialr̃ cõſtitu
te ex ambobus illis intellectib⁹ ſm rẽ ſeparabi
litatẽ & ĩmortalitatẽ ſicut p cõueniens mediũ
propriũ abſtractũ & inſenſatũ. Et iõ q̃ ingeni-
oſiſſime Ariſt. poſt uerba illa uidelicet ſed non
aliquãdo qdem intelligit & aliqñ nõ ſubiũgit
itez. Separatus autẽ eſt ſolum in hoc qd uere
eſt & hoc ſolum ĩmortale & ppetuũ que uer-
ba falſo interpetrant̃ a magiſtro illo pace eius
dixeri opinante p uerba illa Ariſt. uoluiſſe tñ
intellectũ agentẽ eſſe ſm rem ſeparatum & ĩ-
mortalẽ & nõ ĩtellectũ poſſibilẽ ſed p illa uer-
ba phus uult ĩtellectũ agentez inſeparabilitate
ſm rem & in ĩmortalitate preſtare intellectui
poſſibili ſicut preſtat agens principiũ ipſi ma-
terie & paciẽti. Venio ad rez p uerba illa phus
uult oſtẽdere ſeparabilitatẽ ſm rẽ illoꝝ intelle
ctuũ & aĩe intellectiue eſſe & poſſe eſſe uere ꝓ-
cſonẽ illatã p opus illud cõtinuatuz puta ꝯti-
nuatã ĩtellectionẽ ut ſubſtãtiaz ĩtelligentis. i. ut
ſubſtantiã idẽptificatam intelligẽti in qua cõi-
care nõ pñt aliquo pacto uires ſenſitiue ideo ĩ
tellectio illa cõtinuata & nunq̃ interciſa obli-
uione abſencia ue phantaſmatis eſt ꝓprium &
ſolum opus aĩe ſeu utriuſq̧ intellectus illatiuũ
ſeparabilitatis ſm rem & per eſſentiam ac im-
mortalitatis anime ĩtellectiue ex parte utriuſq̧
intellectus. Et ad illud magis maniſeſtandum
Ariſt. ibidem ſubiunxit non reminiſcimur autẽ
& cetera ad denotandũ opus illud propriuz &
cõtiuatũ aĩe excludere oẽm ĩtellectõis uiciſſi-
tudinẽ ſucceſſionẽ ac ĩterciſionẽ qd maxĩe eue
nit poſt mortẽ per quã corrũpunt̃ uires ſenſiti
ue materiales q̃ ſunt cauſe nõ cõtinue intelle-
ctionis uz memoratiue Intellectionis propter
ipſas non poſſe continue preparare materiam
artificii rõne eius operationes quibus ipſe cõ-
municant redduntur uiciſſitudinarie interrup-
te & memoratiue. Ecce ꝙ per illam auctorita
tem magis uigoratur ſeparabilitas per eſſenti-
am & ſm rem & ĩmortalitas anime q̃ deſtrua
tur. Nec ualet ſi obiceretur contra noſtram de
terminationem cum uideatur eſſe cõtra Auer.
ponentem animam in poſtremo ſtatu unio-
nis ante mortem poſſe habere illud proprium
& continuatum intelligere quando & ubi itel
lectus poſſibilis intelligit agentem & per illum
primum motorem. Niſi eſſet ꝙ illud continua
tum intelligere proprium eſt duplex unum cõ
tinuum & proprium temporarium & breue.
Aliud uero proprium continuum & eternum.
Primum quidem nanciſcitur anima in poſtre
mo ſtatu ubi hominem contingit paruo tẽpo-
re felicitari & illud non negaret Ariſt. aliter ho
mo non conſequens eius ultimum finem ĩ na
tura ociaretur. Alterum uero eſt cõtinuũ pro
prium & eternũ & illud nanciſci non poteſt ni
ſi poſt mortẽ. Et de illo loquitur philoſophus
ibi. Ad Quartam rationem Pomponacii cum
dicit ꝙ uana eſt illa copulatio. Ad quod dicen
dum ꝙ nõ eſt uana ĩmo conueniens aliter ho
mo non conſequens eius finem non felicitare
tur neq̧ alr̃ potuiſſet ſolui q̃ſtio ꝓpoſita a phõ
ĩ tertio de aĩa tex. cõ. 36. ubi ait Vtꝝ ãt ꝯtingit
aliqd ſepatoꝝ ĩtelligeꝛ ipuz exiſtẽtẽ ñ ſepatũ a
magnitudie ãt ñ ꝯſiderãdũ poſteri⁹. Et ita ſol⁹
Auer. ĩtuit⁹ ẽ ſolutionẽ h⁹ q̃õnis quã phus no-
luit ĩ lucẽ edeꝛ ĩ. 3. d aĩa cũ mag⁹ ſpectabat ad
altiorẽ artificẽ iõ illã ĩ. 12. meth. explicauit cũ il
lis paucis uerbis ubi ait Deductio qualis nobis
puo tꝑe &c. iõ ipe ad mẽtẽ phi ꝓcedit aĩaz uni
tã magnitudini p aſſiſtẽtiã ĩ poſtrẽo ſtatu p⁹ ĩ-
telligeꝛ ſepata utpote ſe ipaz eẽncialr̃ & primũ
motorẽ ut diximꝰ qd tꝑs ẽ puũ citra mõtẽ Nec
uz qd dicit Põp. cũ null⁹ uſq̧ ad h̃ tẽpora uiſus
ẽ ad illũ ſtatũ ĩtellectiõis & ad illã felicitatẽ ꝑ-
ueniſſe ut hyſtorie traddũt &c. Sz pace Põp. hy- Contra Põpo.
ſtorie nõ ſũt niſi de reb⁹ geſtis q̃b⁹ hoĩes uulga
res aĩales gaudẽt & oblectant̃. Sz ſi Põp. bñ ꝯ
ſideraſſet calculaſſetq̧ ãno ducẽteſimoq̇nq̇ge
ſimo feꝛ elapſo triplicitatẽ ſignoꝝ ĩ q̃ fuit cõ-
iũctio iouis ſolis & mercurii ĩ domo religiõis
ac ſapiẽtie ex q̃ ĩ mũdo emanauit & floruit mi
rãda ſãitas & ſcia ita ut illo tꝑe fuerit ſãtiſſimi
& ſapiẽtiſſimi uiri quos felices adeptũq̧ ĩtel-
lectũ habuiſſe ñ uerit̃ ĩdubiũ alr̃ Põp. ipe enũ
ciaſſz. Sz uereor ꝙ ĩ h̃ nr̃o miſabili & calãitoſo
tꝑe uigeat illi oppoſita ſignorum triplicitas ita
ut ĩ mũdo ñ ſit niſi malicia & ignorãtia q̃ ſic
oculos nr̃os faſciãuit ut credere nõ poſſim⁹ il-
los fuiſſe felices ul̃ ĩtellectũ adeptũ nactos fuiſſe
Nõ ne uidem⁹ h̃ nr̃o tꝑe orbes celeſtes litteris
aduerſari cũ uideam⁹ Aug. corpoꝝ celeſtiuz ĩ
fluxu adeo affectũ ut afferat arma ꝓſtaꝛ litteris
Et qd pei⁹ ẽ falſo allegãtẽ ac ĩterpetrãtẽ philo
ſophum in libro politicorum dicentem littere
uſq̧ ad aliquid diſcende ſunt. Nam ad extre-
mum eas uſq̧ proſequi & nocumentum affe-
runt & a finis beateq̧ uite conſecutione diuer- Contra. Auguſt
tunt. Sed pace Augu. Nam hec que dicit ſunt
aliena a mente philoſophi. Nam ibi philoſo-
phus non loquitur de omnibus litteris ꝙ non
ſint ad extremum proſequende maxime ſi ſint
ſpeculatiue ſcientie. Neq̧ etiam ibi loquitur
philoſophus de omnibus ſcientiis liberalibus
ſed tantum ibi loquitur de quatuor ſcientiis li-
beralibus cui⁹ rei rationem ibi aſſignat. Sed q̃
nam ſint ille quatuor ſcientie liberales ſuffi-

Digitized by Google

eſt tibi ſciuiſſe locum. Et qđ dicit Pomponati-
us finem hominis irritum eſſe cum media ad
illum finem ordinata haberi non poſſunt cum
ſit impoſſibile aliquem hominem ſcire omnia
ut ait plato. Ad quod reſpondet Auerr. ꝙ finis
hominis non eſt irritus cum poſſit nanciſci nō
in primo ſtatu ſed in poſtremo ubi & quando
intellectus agens eſt copulatus ut forma & nō
ut agens ipſi intellectui poſſibili tunc enim ani
ma conſtituta eſſencialiter ex illis ſubit ratio-
nem intelligencie infime cui ut ſic non repu-
gnat ſcire omnia. Et qđ dicit ꝙ plato negat ho
minem ſcire omnia Dicendum platonem ali-
ter ſentire de ſcientia ꝙ̄ Ariſt. quamobrem ipſe
negat hominem ſcire omnia de nouo. Sed ſci
re eius non eſt de nouo ſcire ſed reminiſci eius
qđ prius nouit ut patet inde conſolatione phi-
loſophie ꝙ ſi platonis muſa perſonat uerum
qđ quiſqꝫ diſcit immemor recordatur. Sed hoc
pro ridiculo eſt apud peripateticus. Etiam Pō-
ponatius non aduertit Themiſtium dicentem
hominem neceſſe eſſe intelligere per intellectū
ſibi proprium omnia entia quem Themiſtius
aſſimilat deo ī hoc ꝙ eſt omnia entia quoquo
modo & ſciens ea quoquomodo. Entia enim
nihil aliud ſunt niſi ſcientia eius & ꝙ̄ mirabilis
eſt iſte ordo. Et cum dicit Pomponatius illud
eſſe contra Ariſt. ponentem ultimum finē ho-
minis non in copulatione intellectus poſſibilis
cum agente ut ponit Auer. ſed in habitu ſapiē-
tiali ſicut patet ex libro. Ethicorum quem con
Contra Pōpo. ſtat eſſe perfectum. Sed pace Pomponacii ip-
ſe non percipit quis & qualis ſit ille habitus ſa
pientialis in quo conſiſtit felicitas ſecundum.
Ariſt. Pro qua re debes ſcire ꝙ habitus ſapien-
tialis eſt duplex unus quidē imperfectus quo
intelligimus entia ſeparata ſm rem participa-
tione tm̄ ſicut ſunt tranſcendentia per indiffe-
rentiam ut ens & paſſiones eius actus & poten
tia & huiuſmodi. Alter uero eſt perfectus quo ī
telligimus entia ſeparata ſm rem per eſſentiaꝫ
ſicut ſunt deus & intelligentie ſeparate. Et hec
intellectio eſt etiā duplex altera quidem qua ī-
telligimus huiuſmodi entia ſeparata ſm reꝫ p
eſſentiam per entia ſeparata ſm rem participa
tione ut per effectus illoꝝ utpote illa intelligē
do inquantū entia & hec intellectio ſeu habit⁹
ſapiencialis eſt īperfectus. Altera uero qua in-
telligimus unū ens ſeparatum ſm rem per eſ-
ſentiā per aliud ens ſeparatū per eſſentiam. Et
hec intellectio ſeu habitus ſapientialis eſt per-
fectus in quo ſolum conſiſtit felicitas ab Ariſt.
enunciata que eſſe & haberi non poteſt ı.:ᶳ in
poſtremo ſtatu uniōis ubi & quādo ītellectus
agēs eſt effecta forma intellectui poſſibili qui
agentem intelligens p illum intelligit primum
motorē. Et propterea talis unio intellectus agē
tis cum poſſibilis ſm Auer. haberi & eſſe non
poteſt niſi poſt generationē completam oīum
intellectuū ſpeculatiuorum per naturalē ſcien
tiam adeptorū nec nō poſt adeptionē cōpletā
habitus methaphiſici & ſapiencialis de entib⁹
ſeparatis ſm rem participatione ſicut effectib⁹
entiū ſeparatoꝝ ſm rem & per eſſentiā per ſci
entiam diuinam acqſiti igiť poſt oīa iſta ſicut
obſcura & īperfecta quedā documēta ſicut di-
ſponentia ad felicitateꝫ ſuccedit unio & copu-
latio intellectus agentis cū poſſibili quoꝝ adu
nata intellectio nō eſt aliud ꝙ̄ ſapiencialis per-
fect⁹ ille habitus idēptificatus cum illis intelle
ctibus in quo ꝓprie & uere cōſiſtit felicitas. Ex
his patet ꝙ̄ inconſulte Pomponatius ad pauca
reſpiciens cōtradicit Aue. dicens ꝙ uana eſt il
la unio. Et quia de intellectu ſpeculatiuo ſicut
de diſponente ad felicitatē ſermo extitit. Que
ritur quid nā ille ſit. Ad quod dicitur ꝙ intelle
ctus ſpeculatiu⁹ qui uniuerſale actu nuncupa
tur eſt opus comune intellectus agentis comu
ne dico ex quo illi cōlcār treſ ſenſitiue uirtutes
preparantes illi materiā artificii ab illo afficien
dam uniuerſalitate & abſtrahibilitate ſm rōnē
tm̄ qua pp opus illud redditur partim phanta
ſticum partimqꝫ intellectiuū. Et ſi queratur an
intellectus ſpeculatiuus ſit ſubſtantia uel acci-
dens. Ad quod dicendum ꝙ poteſt eſſe ſubſtā
tia & accidens diuerſimode conſideratus. Nā
ſi contingat ipſi uniuerſali actu reſpondere ex
tra animam uniuerſale in potentia quod ē ſub
ſtantia particularis & illud qppe ſubſtātia erit.
Et ſi illi reſpondet uniuerſale in potentia extra
aīam quod eſt particulare accidēs & illud qp
pe actu uniuerſale accidens erit. Nec uꝫ ſi obi
ciatur ꝙ uniuerſale actu nō poteſt eſſe ſubſtā-
tia pp hoc ꝙ propriū eſt ſube non eſſe ī ſubto
modo dicit Auer. tertio de aīa cō. 5. ꝙ uniuer
ſale actu qđ eſt intellectus ſpeculatiuus eſt in
phantaſmatibus ut in ſubiecto. Niſi eſſet illud
habere ueritatem de ſubſtantia extra animam
conſiderata ſed nō de ſubſtancia ut actu intel
lecta. Sed ſunt q obiciunt cōtra Auer. dicenteꝫ
ꝙ uniuerſale actu eſt ſubiectiue inphantaſma
tibus. Nā uniuerſale actu eſt actu intellectum
modo repugnat actu intellecto cū ſit ſeparatū
a materia eſſe in phantaſmatibus ſubiectiue.
Ad quod dī ex quo illud actu intellectū eſt tm̄
ſeparatum ſm rōnem & nō ſm rem ideo pōt
eſſe partim phantaſticū ſeu ſenſatū & partim ī
tellectiuū aliter uniuerſale actu & uniuerſale ī

Digitized by Google